

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
ของ
ชุตีมา ศรีแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ
ของ
ชุตีมา ศรีแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2546

ชุตินา ศรีแก้ว. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:
รองศาสตราจารย์ เวรณี กรีทอง, อาจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปัจจัยที่ศึกษา จำแนกได้ดังนี้ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ บุคลิกภาพ สุขภาพจิต อาชีพของนิสิต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน รายได้ ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเลือกสถานภาพการเรียน สาขาวิชา ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2545 มี 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย รวม 292 คน เป็นนิสิตชาย 29 คน เป็นนิสิตหญิง 263 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัย ได้แก่ เพศหญิง (X_2) บุคลิกภาพ (X_{14}) ลักษณะมุ่งอนาคต (X_{16}) ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว (X_{17}) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (X_{21})
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ปัจจัยได้แก่ เพศชาย (X_1)
3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มี 15 ปัจจัย ได้แก่ อายุ (X_3) อาชีพของนิสิตทุกอาชีพ (X_4 - X_6) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_7) รายได้ของนิสิต (X_8) สถานภาพการเรียนภาคปกติและภาคพิเศษ (X_9 - X_{10}) สาขาวิชาทั้ง 3 สาขาวิชา (X_{11} - X_{13}) สุขภาพจิต (X_{15}) ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน (X_{18}) ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน (X_{19}) และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (X_{20})
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัย ที่ส่งผลน้อยที่สุดมี 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว (X_{17}) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (X_{21}) บุคลิกภาพ (X_{14}) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (X_{16}) เพศหญิง (X_2) ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยทั้ง 5 ตัวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ได้ร้อยละ 32.50
5. สมการที่สามารถพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการได้ดังนี้

5.1. ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = -.201 + .447 X_{17} + .140 X_{21} + .015 X_{14} + .153 X_{16} + .167 X_2$$

5.2. ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = .427X_{17} + .138 X_{21} + .143X_{14} + .142 X_{16} + .116 X_2$$

FACTORS AFFECTING ON THE LEARNING ANXIETY OF GRADUATE
STUDENTS OF FACULTY OF THE EDUCATION OF
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

AN ABSTRACT
BY
CHUTIMA SRIKEO

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education Degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
October 2003

Chutima Srieko. (2003). *Factors Affecting on the Learning Anxiety of Graduate Students of Faculty Of The Education Of Srinakharinwirot University*. Master Thesis, M.E.d. (Educational Psychology). Bangkok : Graduate school, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee : Assoc. Prof. Waythanee Greethong, Dr. Pasana Chularut.

The purpose of this research was to study factors affecting the learning anxiety of graduate students of Faculty of The Education of Srinakharinwirot University. The first was personal factors : gender, personality, mental health, student's occupation, learning achievement, future learning, economic status. The second was family factor : responsibility of family, parental's expectation.

The third was school environment : section on students status, major in undergraduate, learning atmosphere, teacher-- student relationships and peer – student relationships. The sample were 292 graduate student : 29 males and 263 females. The instrument was the questionnaire of factors affecting the learning anxiety of graduate students of Faculty of the Education of Srinakharinwirot University. The data analyzed by The Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The result were as follow :

1. There were possitive correlation among 5 factors ; females (x_2), personality(x_{14}), future learning(x_{16}), responsibility of family(x_{17}), interpersonal relationships between students and friends (x_{21}). at .01 level

2. There were negative correlation among 1 factor ; male(x_1). At .01 level

3 There were no significantly correlation among 15 factors ; ages (x_3), student's occupation($x_4 - x_6$), learning achievement (x_7), economic status(x_8), section on students status ($x_9 - x_{10}$), major in undergraduate($x_{11} - x_{13}$), mental health(x_{15}), parental's expectation(x_{18}), learning atmosphere(x_{19}), interpersonal relationships between students and teachers(x_{20}).

4. Factors were significantly 5 factors affecting the learning anxiety of graduate students of Faculty of the Education at .01 level. Those factors affected from the most to the least were responsibility of family(x_{17}), interpersonal relationships between students and friends (x_{21}), personality(x_{14}), future learning(x_{16}), female(x_2). These factor could predicted to learning anxiety of graduate students of Faculty of Education about 32.50 percentage.

5. The predicted equation of learning anxiety of graduate students of Faculty of the Education of Srinakharinwirot University at .01 level were as follow :

5.1 In term of row scores :

$$\hat{Y} = -.201 + .447 X_{17} + .140 X_{21} + .015 X_{14} + .153 X_{16} + .167 X_2$$

5.2 In term of standard scores :

$$Z = .427 X_{17} + .138 X_{21} + .143 X_{14} + .142 X_{16} + .116 X_2$$

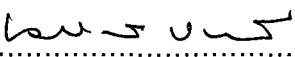
งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก ทบวงมหาวิทยาลัย

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

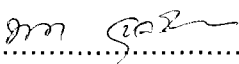
ของ
นางสาวชุตินา ศรีแก้ว

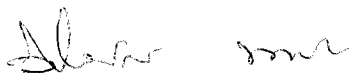
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

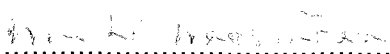
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ เวชนี กรีทอง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. พาสนา จุรัตน์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ เวหนี กรีทอง ประธาน
ควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ พาสนา จุลรัตน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ วิไลลักษณ์
พงษ์โสภา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง กรรมการสอบปากเปล่าที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนวคิด และข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเมตตาอย่างสูง ซึ่ง
ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมธิดา แสนคำเครือ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาท
วิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา รุ่น 14 และ 15 สาขาวิชาจิตวิทยาการ
แนะแนว รุ่น 35 และ 36 และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย รุ่น 18 และ 19 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ให้
ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ สุขเมธ คุณแม่ ธนพร นางสาว ชุติมน ศรีแก้ว นาย ปิยะ บุญนำกิจสวัสดิ์
และสมาชิกทุกคนในครอบครัว ที่ให้กำลังใจ ให้ความรักความห่วงใย และให้ความช่วยเหลือทุกๆด้าน รวมถึง
ด้านทุนทรัพย์แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ชุติมา ศรีแก้ว

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	8
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียน.....	10
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียน.....	10
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียน.....	18
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	20
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	20
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	42
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์.....	53
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	55
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	55
	ประชากร.....	55
	กลุ่มตัวอย่าง.....	55
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	55
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	56
	การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	68
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า.....	71
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	77
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า.....	77
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	79
อภิปรายผล.....	80
ข้อเสนอแนะ.....	90
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก	100
ภาคผนวก ก	101
ภาคผนวก ข	120
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	125

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ สาขาวิชา และการเลือก สถานภาพการเรียน.....	55
2 แสดงจำนวนร้อยละของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อาชีพ สถานภาพ การเรียน และสาขาวิชา.....	72
3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยความวิตกกังวลในการเรียน.....	73
4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียน.....	74
5 แสดงผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียน.....	75
6 แสดงปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ.....	75

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิแสดงวงจรความวิตกกังวล.....	12

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสภาพปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่างๆ ทั่วโลก มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และการเปลี่ยนแปลงยิ่งเร็วมากเพียงใดภาวะความกดดันทางจิต ก็ยิ่งทวีมากขึ้นเพียงนั้นในแทบทุกสังคม จนทำให้ประชาชนปรับตัวไม่ทัน จึงเกิดปัญหาทางสังคมมากมาย โดยเฉพาะในประเทศไทยปัญหาการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ กระทบกระเทือนต่อค่าครองชีพ และการดำเนินชีวิตของคนเรามากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษาเล่าเรียน การงาน หรือความสัมพันธ์ในครอบครัว ทำให้เกิดความวิตกกังวล ความตึงเครียด เป็นต้น ชีวิตประจำวันของทุกคนเต็มไปด้วยปัญหาต่างๆ ที่จะต้องดิ้นรนต่อสู้แข่งขันกันเพื่อให้อยู่รอดในสังคม คนในสังคมจึงต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เป็นเหตุให้บุคคลเกิดความวิตกกังวลต่อภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทั้งยังก่อให้เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์และความคับข้องใจ ซึ่งส่งผลให้บุคคลมีสุขภาพจิตเสื่อมและป่วยเป็นโรคจิต โรคประสาทเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี อิลการ์ด (Levitt : 22 – 23 ; citing Hilgard. 1967. *Arab Petro – Politics*.) กล่าวว่า ความวิตกกังวลเป็นลักษณะอารมณ์ที่ไม่น่าพึงพอใจ เป็นความรู้สึกที่หวนถวิล ซึ่งเกิดจากการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงอันตราย หรือเกิดจากความคับข้องใจที่คุกคาม สวัสดิภาพ ภาวะสมดุลหรือวิถีชีวิตบุคคล ความวิตกกังวลเปรียบเหมือนสัญญาณอันตรายของจิตใจที่บ่งเตือนให้บุคคลรู้ว่าเริ่มมีความไม่สมดุลเกิดขึ้นในจิตใจ ความวิตกกังวลมีลักษณะคล้ายความเจ็บปวด ซึ่งเป็นสัญญาณเตือนภัยของร่างกายและหากบุคคลเกิดความวิตกกังวลในระดับสูงย่อมก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้านทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ทำให้เกิดความตึงเครียด และไร้ความสุข หากมีในระดับสูงมากๆ อาจทำให้เกิดอาการต่างๆ ที่รุนแรงได้ ความวิตกกังวลเป็นสาเหตุของพฤติกรรมแปรปรวนทั้งหลาย (สุณีย์ ดันติพิพัฒนานันท์ 2522 : 130 – 131 ; อ้างอิงจาก Deffenbacher and Suinn. 1982) ซึ่งสอดคล้องกับมานิต ถนอมพวงเสรี (2522 : 6) กล่าวว่า ความวิตกกังวลเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เมื่อบุคคลเกิดความวิตกกังวลก็จะทำให้แสดงพฤติกรรมต่างๆ เช่น เกรี้ยวกราด หงุดหงิด อารมณ์เสียได้ง่าย จิตใจหวาดระแวง และคิดฟุ้งซ่าน บุคคลที่มีอาการเช่นนี้จะรู้สึกว่าตนเองอยู่ในภาวะอันตรายซึ่งอาจถูกกดลงไปสู่จิตใจได้สำนึก แต่ในบางครั้งก็อาจส่งผลออกมา นอกจากจะมีผลต่อจิตใจแล้ว ยังมีผลต่อการเดินของหัวใจอีกด้วย (สานา พรพัฒน์กุล : 174) ความวิตกกังวลจากการเรียนเกิดขึ้นจากปัจจัยหลายประการ ดังผลศึกษาของ รังรอง งามศิริ (2541 : 65) พบว่าสิ่งที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานครที่สำคัญคือ ความคิดทางลบ การรับรู้ความสามารถตนเองด้านการเรียน นิสัยการเรียน อัดมันท์ต่อการเรียน และการรับรู้ความคาดหวังของผู้ปกครอง

ความวิตกกังวลในการเรียนนั้น เกิดขึ้นได้กับนักเรียน นักศึกษาในทุกระดับการศึกษา และระดับบัณฑิตศึกษาก็เป็นระดับหนึ่งที่น่าสนใจ นักศึกษาจะมีโอกาสเกิดความวิตกกังวลในการเรียนได้สูง เนื่องจากเป็นระดับการศึกษาที่มีคนมาจากหลากหลายอาชีพ หลายอายุ เข้ามาศึกษา ซึ่งจะต้องมีการปรับตัวจากการเรียนในระดับปริญญาตรีที่ผ่านมาในด้านต่างๆ หลายด้าน เช่น การแบ่งเวลาในการเรียน การทำงานและในเรื่องความรับผิดชอบต่อครอบครัวที่เพิ่มมากขึ้น เป็นต้น และสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สำคัญมากของนิสิตในระดับบัณฑิตศึกษา จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้นิสิตในระดับนี้เกิดความวิตกกังวลในการเรียนได้ง่ายและสูงขึ้น การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เป็นการศึกษาขั้นสูงที่เป็นการศึกษาต่อเนื่องมาจากการศึกษาระดับปริญญาตรี

โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา เป็นการแสวงหาความจริงทางวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นนักวิชาการและนักวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม บุคคลที่มีความต้องการการศึกษาในระดับสูงนี้ เป็นบุคคลที่มีความต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้และยกระดับมาตรฐานการทำงานของตนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทำให้เกิดความก้าวหน้าทางด้านวิชาการและวิชาชีพ (อัมพร ณ สงขลา. 2539 : 2 ; อ้างอิงจาก พิมพ์พรณ รังสิกรรพุม. 2525) เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและประเทศชาติ

ดังนั้น เมื่อนิสิตเกิดความวิตกกังวลในการเรียนขึ้นแล้วนับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการเรียนเป็นอย่างยิ่ง ถ้าปล่อยให้ความวิตกกังวลในการเรียนเกิดขึ้นกับนิสิตแล้ว จะด้วยสาเหตุใดก็ตาม ย่อมนำมาซึ่งผลเสียต่อนิสิต เพราะความวิตกกังวลในการเรียนอาจทำให้นิสิตเกิดการเบื่อหน่ายต่อการเรียน หหมดกำลังใจในการเรียน และอาจทำให้สุขภาพกายเสื่อมโทรมลง ซึ่งจะมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลง ขาดความเอาใจใส่ต่อการเรียนอย่างจริงจังนับว่าเป็นอุปสรรคต่อการเรียนเป็นอย่างยิ่ง

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาอยู่ในระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นเวลา 2 ปี ประกอบกับผู้วิจัยมีเพื่อนนิสิตเรียนอยู่ในหลายสาขาวิชาในระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จึงทำให้ผู้วิจัยทราบว่ามีนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มีความวิตกกังวลในการเรียนสูง อันเนื่องมาจากปัญหาหลายๆด้าน ได้แก่ ปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น จนส่งผลให้เกิดความวิตกกังวลในการเรียนเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยจึงได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ทั้ง 12 สาขาวิชา ดังนี้ 1. สาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต 2. สาขาวิชาการประถมศึกษา 3. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา 4. สาขาวิชาการอุดมศึกษา 5. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา 6. สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว 7. สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา 8. สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา 9. สาขาวิชาการวิจัยและสถิติการศึกษา 10. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา 11. สาขาวิชาการศึกษาคณะครูใหญ่ 12. สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา โดยให้ตอบแบบสอบถามคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ โดยแจกแบบสอบถามสาขาวิชาละ 10 ชุด ได้แบบสอบถามทั้งหมด 120 ชุด ตอบแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 2 ข้อ ดังนี้

คำถามข้อที่ 1 ถามว่า “ ขณะที่ท่านกำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันนี้ ท่านมีปัญหาในด้านใดบ้าง” พบว่าคำตอบมากที่สุดคือ ปัญหาด้านความวิตกกังวลในการเรียน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 61.66 ได้แก่ กลัวจะเรียนไม่จบ กลัวสอบไม่ผ่าน กลัวทำปริญญานิพนธ์ไม่สำเร็จ ไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน ปัญหาด้านเวลา 23 คน คิดเป็นร้อยละ 19.17 ได้แก่ ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียนหรือทำงานส่งอาจารย์ไม่ทัน มาเรียนไม่ทัน ปัญหาด้านการเงิน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ได้แก่ ค่าบำรุงการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์การเรียน ปัญหาด้านสัมพันธภาพ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.84 ได้แก่ การปรับตัวเข้ากับเพื่อน การติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนหรือบุคลากรของสถาบัน และอื่นๆ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ได้แก่ ห้องสมุดมีหนังสือไม่เพียงพอต่อนิสิต ที่จอดรถมีน้อย

คำถามข้อที่ 2 ถามว่า “ ท่านคิดว่าปัญหานั้นมีสาเหตุมาจากอะไร” คำตอบมากที่สุดคือสาเหตุจากอาจารย์และนิสิต 68 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67 ได้แก่ อาจารย์สอนเร็วไป อาจารย์ไม่มีเวลาให้นิสิตเข้าปรึกษา นิสิตไม่มีพื้นฐานในสาขาที่เรียนมาก่อน อ่านหนังสือไม่ทัน นิสิตไม่เข้าใจที่อาจารย์สอน สาเหตุเกิดจากนิสิตต้องทำงานไปด้วยเรียนไปด้วยทำให้ไม่มีเวลาเรียนได้เต็มที่ ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียนหรือทำรายงาน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20 สาเหตุจากมีรายได้น้อยแต่มีรายจ่ายมากทำให้ไม่มีเงินซื้ออุปกรณ์การเรียน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.34 สาเหตุจากสภาพห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ

กับนิสิต 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.83 สาเหตุเกิดจากตัวนิสิตเอง ได้แก่ ไม่กล้าซักถามอาจารย์ ไม่กล้าขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของสถาบัน ไม่มีความขยันหมั่นเพียร มีความเกียจคร้าน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และอื่นๆ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.16

จากแบบสอบถามพบว่า สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว และสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ได้ตอบคำถามของแบบสอบถามปลายเปิดทั้งสองข้อด้วยข้อความที่แสดงถึงความวิตกกังวลในการเรียนอย่างชัดเจนกว่าสาขาวิชาอื่นๆ ได้แก่ กลัวเรียนไม่จบ กลัวสอบไม่ผ่าน ไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน นอกจากนี้ยังมีความวิตกกังวลในเรื่องอื่นๆ อีก คือ ปัญหาด้านเวลา ได้แก่ ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน ทำรายงานส่งอาจารย์ไม่ทัน ปัญหาด้านสัมพันธภาพ ได้แก่ การปรับตัวเข้ากับเพื่อน การติดต่อกับอาจารย์ผู้สอน ปัญหาด้านการเงิน ได้แก่ ค่าบำรุงการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์การเรียน และปัญหาด้านอื่นๆ ได้แก่ ห้องสมุดมีหนังสือไม่เพียงพอ ไม่มีที่จอดรถ ในขณะที่อีก 9 สาขาวิชาที่เหลือจะตอบคำถามของแบบสอบถามปลายเปิดด้วยข้อความที่แสดงถึงความวิตกกังวลในบางเรื่องหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น ได้แก่ ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาด้านสัมพันธภาพ ปัญหาด้านการปรับตัว และปัญหาด้านอื่นๆ ถึงแม้ว่าจะมีบางคนที่มีความวิตกกังวลในการเรียนก็เป็นเพียงส่วนน้อย ในขณะที่สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว และสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษานั้นนอกจากจะมีความวิตกกังวลในการเรียนเป็นเรื่องหลักแล้วยังมีความวิตกกังวลในเรื่องอื่นๆ อีกด้วย ดังนั้นจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่า ทั้ง 3 สาขาวิชาที่กล่าวมาข้างต้นมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่าอีก 9 สาขาวิชาที่เหลือเนื่องจากทั้ง 3 สาขาวิชานั้นมีวิชาการฝึกปฏิบัติงานอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนด้วย ทำให้เวลาในการทบทวนบทเรียนมีน้อย เวลาในการเตรียมตัวในการเรียน และทำรายงานส่งอาจารย์มีไม่เพียงพอ

จากการสำรวจปัญหาเบื้องต้นพบว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มีปัญหาด้านความวิตกกังวลในการเรียน ส่งผลให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์เกิดความวิตกกังวลในการเรียน โดยแสดงออกทางด้านร่างกาย ได้แก่ การนอนไม่หลับ รับประทานอาหารได้น้อยกว่าปกติ ปัสสาวะบ่อย หรือแสดงออกทางด้านจิตใจ ได้แก่ คิดฟุ้งซ่าน หงุดหงิด กังวล หวาดกลัว ไม่มีสมาธิในการเรียน และคาดคิดถึงอันตรายต่างๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้น ดังที่ ซุง (zung : 1971 : 371 – 372) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่แสดงถึงความวิตกกังวลทางด้านจิตใจ คือ เป็นบุคคลที่มีจิตใจฟุ้งซ่าน กังวล หงุดหงิด กลัวอย่างไม่มีเหตุผล ตกใจง่าย รู้สึกว่าตนเองไร้ประโยชน์ คาดคิดถึงอันตรายล่วงหน้า กลัวตาย ส่วนทางร่างกายจะมีอาการเบื่ออาหาร คลื่นไส้ วิงเวียน แน่นหน้าอก หายใจไม่ออก และถ่ายปัสสาวะบ่อย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อันเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้นำข้อมูลเพื่อใช้ในการประกอบการพิจารณา ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและประเทศชาติให้มากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว	ด้านครอบครัว	และด้านสิ่งแวดล้อมใน
มหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต	ระดับบัณฑิตศึกษา	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ		

2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครอง เพื่อใช้ประกอบในการพิจารณาช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกับนิสิต ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนของหน่วยงานดังกล่าวต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2545 มี 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย รวม 292 คน เป็นนิสิตชาย 29 คน เป็นนิสิตหญิง 263 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2545 มี 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย รวม 292 คน เป็นนิสิตชาย 29 คน เป็นนิสิตหญิง 263 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่

1.1.1 เพศ

1.1.2 อายุ

1.1.3 บุคลิกภาพ

1.1.4 สุขภาพจิต

1.1.5 อาชีพของนิสิต

1.1.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1.7 ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

1.1.8 รายได้

1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่

1.2.1 ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว

1.2.2 ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน

1.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1.3.1 การเลือกสถานภาพการเรียน ได้แก่ ภาคปกติ และภาคพิเศษ

1.3.2 สาขาวิชาที่กำลังศึกษา

1.3.3 ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

1.3.4 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

1.3.5 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความวิตกกังวลในการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความวิตกกังวลในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ที่รู้สึกหวั่นกลัว วุ่นวายใจ ไม่สบายใจต่อเหตุการณ์ล่วงหน้าที่ยังไม่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเรียน กลัวว่าจะสอบไม่ผ่าน จะเรียนไม่จบการศึกษา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจโดยแสดงอาการทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนี้

1.1 ความวิตกกังวลที่แสดงออกทางกาย ได้แก่ หายใจถี่ และแรง นอนไม่หลับ ปัสสาวะบ่อย มือเท้าเย็น เหงื่อออกมากกว่าปกติ รับประทานอาหารได้น้อยกว่าปกติ

1.2 ความวิตกกังวลที่แสดงออกทางด้านจิตใจ ได้แก่ คิดฟุ้งซ่าน หงุดหงิด กังวล หวาดกลัว ขาดสมาธิ

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียน หมายถึง สิ่งส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียน ในที่นี้ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่

2.1.1 เพศ ได้แก่ นิสิตชาย และนิสิตหญิง

2.1.2 อายุ หมายถึง จำนวนเวลานับเป็นปีเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ที่เกิดจนถึงปัจจุบัน ของนิสิตปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.1.3 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของนิสิตที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ซึ่งทำให้นิสิตนั้นมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งตามแบบสำรวจการกระทำกิจกรรมของเจนกินส์ (Jenkins' Activity Survey) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

2.1.3.1 ลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ เป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่รักความก้าวหน้า ชอบผจญภัยปรารถนา มีความก้าวร้าว โกรธง่าย ชอบทำงานให้ประสบผลสำเร็จ และสัมฤทธิ์ผล ชอบทำงานด้วยความรวดเร็ว และไม่ชอบการรอคอย

2.1.3.2 ลักษณะบุคลิกภาพแบบบี เป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่ค่อนข้างเฉื่อยชา จิตใจเยือกเย็น ทำงานไปเรื่อย ๆ ไม่หวังผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน ไม่ชอบผจญภัยปรารถนาต่าง ๆ อดทนรอคอยได้

2.1.4 สุขภาพจิต หมายถึง ภาวะความสมบูรณ์ทางจิตใจของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีต่อตนเองและผู้อื่น โดยสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนจนความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและการแก้

ปัญหาในชีวิตประจำวัน วัดได้โดยแบบคัดกรองสุขภาพจิตไทย จี เอช คิว 60 (Thai GHQ 60 = Thai General Health Questionnaire 60)

2.1.5 อาชีพของนิสิต หมายถึง ลักษณะงานของนิสิตในปัจจุบัน ซึ่งในที่นี้แบ่งออกเป็น 3 อาชีพ ได้แก่

2.1.5.1 รับราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ

2.1.5.2 พนักงานบริษัทเอกชน หรือประกอบอาชีพส่วนตัว

2.1.5.3 ไม่ได้ทำงาน

2.1.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนิสิตในระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่วัดได้จากคะแนนเฉลี่ยสะสมในการศึกษา 2545 ในการวิจัยครั้งนี้

2.1.7 ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ในการคาดการณ์ไกลเห็นความสำคัญของผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และความสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลดีป้องกันผลเสีย ตลอดจนสามารถควบคุมตนเองให้กระทำหรือเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเอง เพราะเล็งเห็นผลเสียที่จะตามมาทั้งแก่ตนเองและแก่ผู้อื่นภายหลัง

2.1.8 รายได้ หมายถึง เงินเดือนที่นิสิตได้รับจากการทำงาน หรือเงินที่นิสิตได้รับจากครอบครัวของนิสิตเองในแต่ละเดือน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.8.1 มีงานทำ คือ เงินที่นิสิตได้รับจากการทำงานในแต่ละเดือน

2.1.8.2 ไม่มีงานทำ คือ เงินที่นิสิตได้รับจากผู้ปกครองในแต่ละเดือน

2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่

2.2.1 การระมัดระวังการติดต่อสมาชิกในครอบครัว หมายถึง งานหรือสิ่งที่นิสิตต้องปฏิบัติ และระมัดระวังการติดต่อสมาชิกในครอบครัวในแต่ละเดือน ได้แก่การดูแลสมาชิกในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย การดูแล บิดา มารดา บุตร ธิดาและญาติพี่น้อง การระมัดระวังค่าใช้จ่ายต่างๆภายในครอบครัว ได้แก่ ค่าใช้จ่ายของสมาชิกในครอบครัว ค่าเช่าบ้าน ค่าผ่อนรถ และค่าใช้จ่ายภายในบ้าน เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น

2.2.2 ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน หมายถึง การรับรู้ความคิด ความรู้สึกของนิสิต เกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อเป้าหมายทางการเรียนของนิสิต ได้แก่ การได้เรียนในระดับสูง การมีงานทำเมื่อเรียนสำเร็จ

2.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.3.1 การเลือกสถานภาพการเรียน หมายถึง สถานภาพที่นิสิตเลือกเรียนตามหลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์ ในที่นี้แบ่งเป็น 2 สถานภาพการเรียน ได้แก่

2.3.1.1 นิสิตภาคปกติ คือ ใช้เวลาเรียนปีการศึกษาละ 2 ภาคเรียน และเรียนในวันและเวลาราชการ วันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 8.00 น. – 16.00 น.

2.3.1.2 นิสิตภาคพิเศษ คือ ใช้เวลาเรียนปีการศึกษาละ 3 ภาคเรียน ในภาคเรียนที่ 1 และ 2 วันศุกร์ เริ่มเรียนในเวลา 17.00 น. – 20.00 น. วันเสาร์เรียนในเวลา 8.00-16.00 น. และใน

ภาคฤดูร้อน วันศุกร์เริ่มเรียนในเวลา 17.00 น. – 20.00 น. วันเสาร์ – วันอาทิตย์ เรียนในเวลา 8.00 น. – 16.00 น.

2.3.2 สาขาวิชาที่กำลังศึกษา หมายถึง สาขาวิชาที่นิสิต กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันในระดับบัณฑิตศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งในที่นี้มี 3 สาขาวิชาที่มีการฝึกงาน ได้แก่

2.3.2.1 สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา

2.3.2.2 สาขาวิชา จิตวิทยาการแนะแนว

2.3.2.3 สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย

2.3.3 ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน ได้แก่

2.3.3.1 สถานที่เรียน ได้แก่ ขนาดของห้องเรียน การถ่ายเทของอากาศ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องเรียน บริเวณห้องเรียนปราศจากกลิ่นเสียงรบกวน

2.3.3.2 สื่อและอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ปริมาณของสื่อ อุปกรณ์การเรียน เมื่อเทียบกับจำนวนนิสิต ความทันสมัย คุณภาพการใช้งาน และความชัดเจนถูกต้องตามวัตถุประสงค์

2.3.4 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ หมายถึง การปฏิบัติตนของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนี้

2.3.4.1 การปฏิบัติตนของนิสิตที่มีต่ออาจารย์ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การซักถามปัญหาการเรียน ปัญหาส่วนตัว และการให้ความเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์

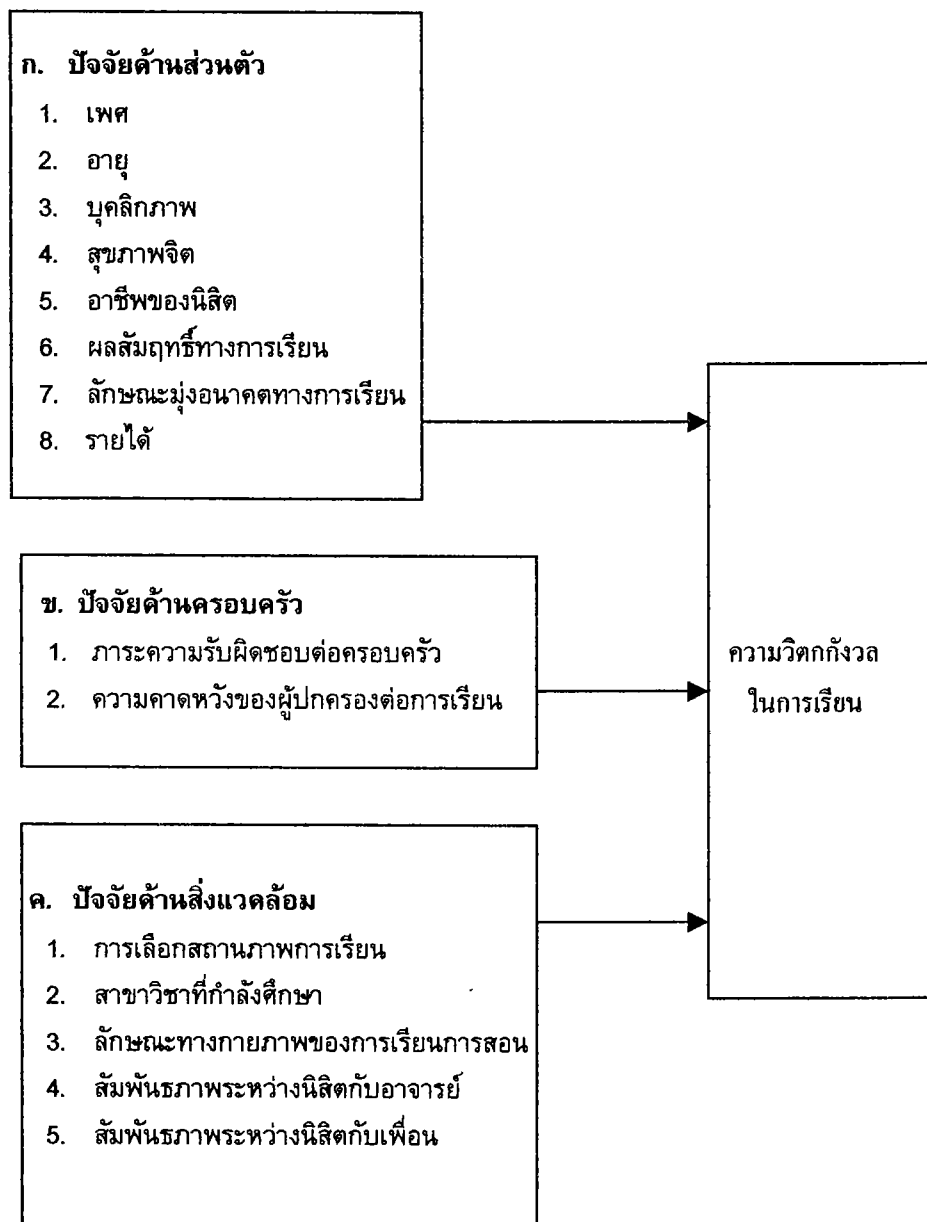
2.3.4.2 การปฏิบัติตนของอาจารย์ที่มีต่อนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การให้ความสนใจนิสิต การให้ความเป็นกันเองและเป็นที่ปรึกษาทั้งทางด้านวิชาการและด้านส่วนตัว

2.3.5 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นิสิตและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ได้แก่ ความเสียสละเพื่อส่วนรวม ความห่วงใย ซึ่งกันและกัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียน
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียน
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียน

1.1 เอกสารที่เกี่ยวกับความวิตกกังวลในการเรียน

1.1.1 ความหมายของความวิตกกังวล

ความวิตกกังวลเป็นภาวะอารมณ์ชนิดหนึ่ง ซึ่งนักทฤษฎีทั้งหลายให้คำนิยามแตกต่างกันหลายแนว ดังนี้

⑧ นักจิตวิทยามักพิจารณาความวิตกกังวล ในแง่ของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ล่วงหน้า คือ เป็นสภาพของความวิตกกังวล ไม่เป็นสุขเกี่ยวกับเหตุการณ์บางอย่าง ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต (Adam. 1977 : 71)*

⊗ เพิร์ล (Perls. 1973 : 348) กล่าวว่า ความวิตกกังวลเป็นช่องว่างระหว่างปัจจุบันกับอนาคต นั่นคือ เมื่อบุคคลคิดถึงเรื่องที่ยังไม่เกิดขึ้นความคิดของบุคคลจะกระโดดจากปัจจุบันไปสู่อนาคต ทำให้เกิดความรู้สึกวิตกกังวล

⊗ เจอร์ซิลด์ (ประสาธ อิศรปริดา. 2521 : 45 ; อ้างอิงจาก Jersild n.d.) อธิบายว่า ความวิตกกังวลหมายถึง ความวุ่นวายใจที่เกิดขึ้นจากการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะมีสิ่งใดเกิดขึ้นหรือมีภัยอันตรายใด ๆ เกิดขึ้นแก่ตน เป็นภาพทางจิตที่ไม่พึงปรารถนา เป็นการตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นอันตราย หรือสิ่งที่มาข่มขู่ และถ้าเกิดความกลัวหรือความวิตกกังวลในอัตราที่ค่อนข้างสูงแล้วก็จะทำให้มีปฏิกิริยาทางร่างกายเกิดขึ้น เช่น กลไกของระบบประสาท ทำให้ต่อมอะดรีนัล (Adrenal Gland) ทำงานมากขึ้น มีผลทำให้หัวใจเต้นเร็ว ระบบย่อยอาหารทำงานช้าลง มีเหงื่อออกตามฝ่ามือ และมีการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ อีกด้วย *

⊗ ส่วนไรครอฟท์ (Rycroft. 1978 : 12) อธิบายว่า ความวิตกกังวลเป็นความรู้สึกของการเตรียมพร้อม เพื่อเผชิญหน้ากับสิ่งที่จะเกิดขึ้นและความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ไม่คุ้นเคย ภาวะเช่นนี้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลตระหนักว่ามีอะไรบางอย่างที่เป็นอันตรายต่อตน แต่ยังไม่สามารถลงมือจัดการกับสิ่งนั้นได้ เนื่องจากยังไม่ได้เกิดขึ้น จริง ๆ หากสิ่งนั้นเกิดขึ้นแล้ว หรือบุคคลรับรู้อย่างแจ่มชัดแล้ว ความวิตกกังวลก็จะหมดไป เพราะไม่ต้องเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาแล้วเหลืออยู่แต่การลงมือปฏิบัติจริง และภาวะอารมณ์ชนิดอื่นจะเข้ามาแทนที่ความ วิตกกังวล นอกจากนี้ ไรครอฟท์ยังเชื่อว่าเมื่อความวิตกกังวลเกิดกับสิ่งที่บุคคลไม่รู้จักย่อมแสดงว่า ประสบการณ์ใหม่ ทั้งหลายที่บุคคลไม่เคยผ่านพบมาก่อน สามารถก่อให้เกิดความวิตกกังวลได้ทั้งสิ้น ไม่ว่าประสบการณ์นั้นจะน่าพึงพอใจหรือไม่ก็ตาม

⊗ นักทฤษฎีแนวจิตวิเคราะห์ที่มีแนวคิดคล้ายกับทัศนะดังกล่าวข้างต้น คือ มองว่าความวิตกกังวลเป็น การตอบสนองของบุคคลต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่บุคคลนั้นคิดว่าเป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพของตน อันตรายดังกล่าวนี้จะซ่อนเร้นอยู่ในจิตไร้สำนึกและมักเป็นอันตรายที่เกิดขึ้นภายในมากกว่าจะเป็นอันตรายที่ เห็นได้จากภายนอก (Adam. 1977 : 71) ส่วนออสซูเบล (Ausubel. 1968 : 245) มองความวิตกกังวลว่าเป็น แนวโน้มของบุคคลที่จะตอบสนองต่อเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยความกลัว เพราะมีความรู้สึกว่าการ เหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้น ๆ จะทำให้เขาต้องสูญเสียความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem) ความ วิตกกังวลต่างจากความกลัวในแง่ที่ว่า สิ่งที่มากระทำนั้นมักจะกระทำต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของ บุคคลมากกว่าที่จะกระทำต่อร่างกายของบุคคลนั้น ฮิลการ์ด (Hilgard. 1962 : 173-174) มีความคิดเห็น เช่นเดียวกับออสซูเบลที่ว่าความวิตกกังวลเป็นภาพคล้ายความกลัวและมีความสัมพันธ์กับความกลัวอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ยังมีความสัมพันธ์ในด้านการจูงใจ (Motivation) ทั้งนี้ เนื่องจากความวิตกกังวล เป็นสภาพ ที่บุคคลรู้สึกกระวนกระวายใจ เป็นความกลัว ซึ่งต่างจากความกลัวธรรมดา คือ ความกลัวธรรมดานั้นมีวัตถุที่ ทำให้กลัว หรือสิ่งที่ทำให้กลัวปรากฏเป็นรูปร่างให้เห็น ดังนั้น อาจพูดได้ว่าความวิตกกังวลเป็นความกลัวที่ เลื่อนสูงไม่แจ่มชัด แต่คล้ายกับความกลัวในแง่ที่ว่า เป็นสภาพที่ทำให้บุคคลรู้สึกไม่สบายใจเกิดความตึง เครียด ✕

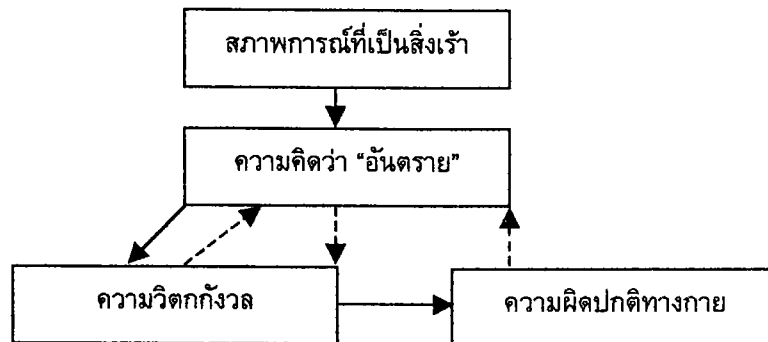
⊗ ส่วน เลวิทซ์ (Leitt. 1967 : 8-9) กล่าวว่า ความวิตกกังวลและความกลัวมีลักษณะร่วมกัน ต่างกันที่ความกลัวเป็นภาวะที่เกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมาย คือ บุคคลรู้ว่าตนกลัวสิ่งใดหรือสภาพการณ์ใด แต่ ความวิตกกังวลเป็นอารมณ์ที่บุคคลคิดว่าเหตุการณ์ที่น่ากลัวกำลังจะเกิดขึ้น แต่ไม่รู้ชัดว่าเป็นสิ่งใด ความ วิตกกังวลเช่นนี้เรียกว่า ความวิตกกังวลแบบเลื่อนลอย (Free-Floating Anxiety) แต่หากเป็นความวิตก กังวลที่เฉพาะเจาะจง คือรู้สึกเร้าชัดเจนจะใช้คำว่า "ความกลัว" แทน สอดคล้องกับ อัดัมส์ (Adams. 1977 : 71) ซึ่งกล่าวว่า ความกลัวเป็นอารมณ์พื้นฐานของความวิตกกังวล และอิซาร์ด (Izard. 1972 : 40) ก็ระบุ เช่นเดียวกันว่าเกือบทุกทฤษฎีมีความคิดเห็นตรงกันว่า ความกลัวเป็นองค์ประกอบสำคัญของความวิตกกังวล ✕

⊗ ความวิตกกังวลอาจเกิดจากภาวะที่บุคคลสามารถระบุสาเหตุชัดเจนได้เพียงแต่ไม่ สามารถตอบสนองสิ่งเร้าที่คุกคามอยู่นั้นให้เป็นการกระทำโดยตรงได้ เนื่องจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง เช่น ภาวะนั้นยังไม่ปรากฏชัด หรือบุคคลไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าควรตอบสนองสิ่งเร้านั้นอย่างไร หรือบุคคลไม่ สามารถตอบสนองสิ่งเร้านั้นในทันทีตามต้องการได้ จึงต้องรอต่อไปจนถึงเวลาที่กำหนด สาเหตุเหล่านี้ก่อให้เกิด ความกลัวที่คุกรุ่นแต่ไม่อาจกำหนดแนวทางตอบสนองสิ่งเร้านั้นได้ (Epstein. 1972 : 311)

⊗ โกรเอน (Groen. 1975 : 733) ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับความวิตกกังวลไว้ว่า โดยตัวของเหตุ การณ์เองแล้ว ไม่ใช่ตัวก่อความวิตกกังวลโดยตรง แต่การรับรู้ของบุคคลต่อเหตุการณ์นั้น ๆ ต่างหากที่ทำให้ เกิดความ วิตกกังวล ✕

⊗ เบค (Beck. 1972 : 349) แม้สภาพการณ์ที่กดดันจะมีส่วนสร้างให้เกิดความวิตกกังวลได้ แต่ สภาพการณ์เหล่านี้เป็นตัวการทำให้เกิดความวิตกกังวลได้น้อยกว่าสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นตามการรับรู้ของ บุคคล หากบุคคลใดรับรู้ถึงความกดดันมาก ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดความวิตกกังวลได้ง่ายกว่าบุคคลที่รับรู้ได้ น้อย นั่นคือ องค์ประกอบด้านความคิดมีผลต่อการเกิดความวิตกกังวล ยิ่งกว่าตัวสภาพกดดันภายนอกที่แท้ จริง ประสบการณ์ของบุคคลก็เป็นตัวการสำคัญตัวหนึ่งที่ทำให้สภาพการณ์ซึ่งอาจไม่มีอะไรร้ายแรง กลายเป็นสภาพที่กดดันขึ้นอย่างมากได้โดยบุคคลประเมินอันตรายที่จะเกิดขึ้นเกินจากความเป็นจริง และขณะเดียวกั นก็ประเมินความสามารถของตนที่จะจัดการกับภาวะนั้น ๆ ต่ำกว่าความเป็นจริงด้วย ซึ่งทั้ง 2 ประเด็นนี้จะ เป็นตัวเร้าให้เกิดความวิตกกังวลขึ้น และความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นนี้ก็จะเป็นตัวเนืองถึงสัญญาณอันตราย

ของสภาพการณ์นั้น ทำให้เพิ่มความเข้มของความวิตกกังวลขึ้นไปอีกกลายเป็นวงจรต่อเนื่องของความวิตกกังวล และมีผลทำให้เกิดความแปรปรวนทางด้านสรีระได้ด้วย เช่น เกิดอาการเจ็บป่วย โดยมีได้มีสาเหตุมาจากกลไกทางด้านร่างกาย (Somatic Disorder) เบค ได้แสดงแผนภูมิวงจรความวิตกกังวลไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงวงจรความวิตกกังวล

จากภาพประกอบ 1 เมื่อบุคคลเจอสภาพการณ์ที่เป็นสิ่งเร้าให้เกิดความคิดว่าสิ่งนั้นอันตราย หากบุคคลนั้นรับรู้ถึงความกดดันมากก็มีแนวโน้มที่จะเกิดความวิตกกังวลได้ และความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นนั้นก็จะเป็นตัวกระตุ้นถึงสัญญาณอันตรายของสภาพการณ์นั้น ทำให้เพิ่มความเข้มของความวิตกกังวลขึ้นไปอีกกลายเป็นวงจรต่อเนื่องของความวิตกกังวล และมีผลทำให้เกิดความผิดปกติทางกายได้ด้วย เช่น เกิดอาการเจ็บป่วย โดยมีได้มีสาเหตุจากกลไกทางด้านร่างกาย

นอกจากนี้ เบค (Beck, 1972 : 349) ยังได้เสนอวิธีการจัดการความวิตกกังวลโดยให้ใช้วิธีการใด ๆ ก็ตามเพื่อตัดวงจรนี้เสีย เช่น นำบุคคลออกจากสภาพการณ์ที่เราให้เกิดความวิตกกังวลเสียชั่วคราว การปรับ พฤติกรรมทางความคิด การโยกย้าย หรือการฝึกผ่อนคลาย เป็นต้น วิธีการเหล่านี้จะช่วยให้การตีความประสบการณ์ที่เกิดขึ้นเปลี่ยนไปในทางที่เหมาะสม และวงจรของความวิตกกังวลนี้ก็จะค่อย ๆ หดไป X

ฟิลิปส์ มาร์ติน และเมเยอร์ (Phillips, Martin and Meyers, 1972 : 412) ได้แบ่งกระบวนการเกิดความวิตกกังวลออกเป็น 3 ระดับคือ

ระดับแรก เมื่อบุคคลปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นจะอยู่ในระบบรับรู้ความรู้สึก และการเคลื่อนไหว (Sensory Motor) ซึ่งเป็นกลไกทางสรีระ

ระดับที่ 2 ความวิตกกังวลที่บุคคลประสบจะแปรรูปไปสู่การรับรู้โดยประสบการณ์นั้นจะถูกแปลงไปเป็นภาพพจน์และจินตนาการต่าง ๆ

และในระดับที่ 3 ความวิตกกังวลจะผสมผสานกันระหว่างการสร้างสัญลักษณ์ และการให้ความหมายซึ่งเกิดจากกระบวนการทางความคิด ในระดับสุดท้ายนี้ความวิตกกังวลจะแสดงออกในเชิงลบ เช่น การ ถดถอยและมีแนวโน้มที่จะเกิดกลไกป้องกันตนเองในรูปแบบต่าง ๆ

นอกจากนั้น ทั้ง 3 ยังได้สรุปว่า ความวิตกกังวลเกิดจากการกระตุ้นของภาวะกดดันทางจิต และภาวะกดดันทางจิตนี้เกิดขึ้นเพราะบุคคลเกรงว่าความคาดหวังของตนจะไม่ได้รับผลที่น่าพอใจ ทำให้บุคคลขาดความมั่นใจต่อเหตุการณ์ข้างหน้า ความหวั่นเกรงดังกล่าวเกิดขึ้นจากการปะทะกับสิ่งแวดล้อมและ

จากความคิดของบุคคลนั่นเอง ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่จะบ่งชี้ปฏิกิริยาวิตกกังวลของบุคคล ต่อสถานการณ์ที่กดดันนั้นจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น

จากแนวคิดของ ฟิลิปส์ มาร์ติน และเมเยอร์นี แสดงให้เห็นว่า ระบบการคิดเป็นองค์ประกอบ สำคัญของการเกิดความวิตกกังวล

ลาซารัสและเอเวอร์ริส (Lazarus and Averill. 1972 : 242 - 244) ได้ศึกษากระบวนการทาง ความคิดที่เชื่อมโยงระหว่างสถานการณ์จากสภาพแวดล้อมกับปฏิกิริยาตอบสนองทางอารมณ์ โดยวิเคราะห์ อารมณ์ว่าเกิดขึ้นได้จากการประเมิน 3 ขั้นตอน คือ การประเมินขั้นแรกนั้นบุคคลจะตัดสินว่าสถานการณ์ที่ เกิดขึ้นนั้น เกี่ยวข้องกับตนหรือไม่ และจะก่อให้เกิดผลในทางดีหรือทางร้าย การประเมินขั้นที่ 2 บุคคลจะ พิจารณาเพื่อ เลือกริธีจัดการกับสิ่งร้ายที่อาจเกิดขึ้น หรือส่งเสริมสิ่งดีที่น่าจะได้รับ การประเมินขั้นที่ 3 เป็นการทบทวนและประสิทธิภาพของการตอบสนองและเปลี่ยนแปลงการตอบสนองที่บกพร่องเสียใหม่ ให้ เหมาะสมกับข้อมูลเดิมซึ่งได้จากการประเมินในขั้นแรก การประเมินทั้ง 3 ขั้นนี้ได้อิทธิพลจากตัวแปร 2 ประเภทคือ ตัวแปรด้าน สิ่งแวดล้อม ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหลายที่เป็นตัวทำให้เกิด การตอบสนองตัวเรานี้อาจมีอยู่โดยที่บุคคลรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ ตัวแปรประเภทที่ 2 คือ ตัวแปรด้าน ลักษณะบุคคล เช่น เจื่อนไขทางสรีระ การสั่งสมทางสังคม และความเป็นมาจากอดีตของบุคคล เป็นต้น การประเมินขั้นที่แสดงออกในรูปของการจัดการต่อสิ่งเรานั้น แยกได้เป็น 2 ประเภท คือ การแสดงออกเป็น พฤติกรรมโดยตรง ได้แก่ การสู้ การหลีกเลี่ยง การดิ้นรนให้ถึงเป้าหมาย เป็นต้น ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือ การแสดงออกเป็นกระบวนการภายในของบุคคล เช่น ความฟุ้งซ่าน การคิดผ่น การป้องกันตนเอง เป็นต้น

จากแนวคิดนี้ ลาซารัส และเอเวอร์ริส นำความวิตกกังวลมาวิเคราะห์ว่า เป็นอารมณ์พื้นฐาน มาจากประเมินของบุคคลต่อภาวะที่คุกคามตนเอง (Lazarus and Averill. 1972 : 246)

แมนดเลอร์ (Epstein. 1972 : 301 ; อ้างอิงจาก Mandler. 1966) กล่าวว่า วิตกกังวลจะยิ่งเพิ่มขึ้นถ้าบุคคลอยู่ในภาวะอับจนหนทาง (Helplessness)

เอฟสไตน์ (Epstein. 1972 : 303-305) สรุปว่า ความวิตกกังวลเกิดจากเงื่อนไขต่าง ๆ 3 แบบ ได้แก่

1. ความวิตกกังวลซึ่งเกิดจากการเร้าเกินระดับ เป็นการเร้าทางกายภาพ ซึ่งมีมากเกินไปจนขีดความสามารถที่อินทรีย์จะรับไว้ได้ ปฏิกิริยาตอบสนองของอินทรีย์ต่อสิ่งเร้านี้ เป็นการตอบสนองที่ถูกวางเงื่อนไขมาจากความเจ็บปวดทางกายภาพ แล้วก่อให้เกิดความกลัว และความวิตกกังวลขึ้น และขีดความสามารถของอินทรีย์ที่จะต้านรับสิ่งนี้ขึ้นอยู่กับความสำคัญของสิ่งเร้าที่อินทรีย์เคยถูกวางเงื่อนไขมาก่อน

2. ความวิตกกังวลซึ่งเกิดจากความไม่กลมกลืนกันของความคิด หมายถึง การจัดประสบการณ์ของตนไม่สอดคล้องกับความคาดหวัง นั่นคือ ความคาดหวังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ก็จะทำให้เกิดความกดดันและนำไปสู่ความวิตกกังวลได้

3. ความวิตกกังวลเกิดจากความไม่สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ปิดกั้นไว้ ได้แก่ การไม่รู้ขั้นตอนของตัวเร้าที่ชัดเจน การตอบสนองที่ต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน ความขัดแย้งระหว่างการตอบสนองที่ต้องเลือก หรือการตอบสนองที่ควรจะเป็นไม่อยู่ในวิสัยที่จะจัดให้มีขึ้นได้ เงื่อนไขเหล่านี้ก่อให้เกิดความคับข้องใจ และนำไปสู่ความวิตกกังวล และสภาพความรู้สึกเฉพาะบุคคลที่สัมพันธ์กับความวิตกกังวลลักษณะนี้คือ ภาวะอับจนหนทาง

1.1.2 ประเภทของความวิตกกังวล

ฟรอยด์ (Levitt. 1967 : 18-19 ; อ้างอิงจาก Freud. 1923) ได้แบ่งความความวิตกกังวลออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความวิตกกังวลตามความจริง (Reality Anxiety) คือ ความกลัวอันตรายที่แท้จริงในโลก
2. ความวิตกกังวลแบบโรคประสาท (Neurotic anxiety) คือ ความกลัวว่าสิ่งที่ทำไปตามสัญชาตญาณนั้นจะได้รับการลงโทษ ความวิตกกังวลแบบนี้มีรากฐานมาจากความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะเคยถูกพ่อแม่ หรือ ผู้มีอำนาจลงโทษ
3. ความวิตกกังวลที่เกี่ยวกับหลักศีลธรรม (Moral Anxiety) มีความกลัวต่อมโนธรรม (Conscience) คือ กลัวว่าความคิดหรือการกระทำบางอย่างจะขัดหลักศีลธรรมที่บุคคลได้รับการอบรมสั่งสอนมาแต่วัยเด็ก ความ วิตกกังวลแบบนี้มีรากฐานมาจากความเป็นจริงด้วยเหมือนกัน ทั้งนี้เพราะบุคคลเคยถูกลงโทษเนื่องจากฝ่าฝืนหลักศีลธรรมจึงเกิดความกลัวว่าจะถูกลงโทษอีก

สวานีย์ ดันติพัฒนานันต์ (2522 : 130-131) ได้กล่าวถึงชนิดของความวิตกกังวลในคนปกติ และในคนป่วยที่ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ชนิดคือ

1. ความวิตกกังวลแบบปกติ (Normal Anxiety) ได้แก่ ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เป็นแหล่งของพลังงานที่กระตุ้นให้บุคคลมีพลังในการต่อสู้ เพื่อดำรงชีวิต เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลคิดวางแผนเพื่อหาทางเอาชนะอุปสรรคที่มาจากขบวนการความวิตกกังวลประเภทนี้จะเกิดขึ้นได้สัดส่วนกับสิ่งกระตุ้นนั้น และจะเกิดขึ้นไม่นานเมื่อตัวกระตุ้นลดลง ความวิตกกังวลก็จะลดลงตามไปด้วย พบได้ในขณะที่บุคคลประสบกับภาวะคุกคามต่อสวัสดิภาพของตน เช่น ความเจ็บป่วย ภาวะสอบไล่
2. ความวิตกกังวลในโรคประสาท (Neurotic Anxiety) เป็นภาวะความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นไม่ได้สัดส่วนกับตัวกระตุ้น นั่นคือ สาเหตุของความวิตกกังวลเพียงเล็กน้อย ทำให้บุคคลตื่นกลัว และตอบสนองต่อภาวะความวิตกกังวลเกินขอบเขต
3. ความวิตกกังวลเป็นพยาธิสภาพ หรือความวิตกกังวลเรื้อรัง (Pathologic or Chronic Anxiety) เป็นภาวะที่ตึงเครียดตลอดเวลา สาเหตุของความวิตกกังวลแบบนี้มักเกี่ยวกับสิ่งที่เก็บกดไว้ หรือข้อขัดแย้งที่บุคคลยอมรับไม่ได้ มีผลทำให้เกิดพฤติกรรมแปลกๆเป็นพฤติกรรมชนิดโรคประสาท หรือโรคจิตทั้งหลาย

แคทเทลและเชียร์ (Cattell and Chear. 1961) ลาซารัส (Lazarus. 1966) และสปีลเบอร์เกอร์ (Spielberger. 1966) แบ่งความวิตกกังวลเป็น 2 ประเภท (Levitt. 1967 : 13-15) คือ

1. ความวิตกกังวลซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ (State Anxiety) หรือ (Situational Anxiety) หรือ (Acute Anxiety) หมายถึง ความวิตกกังวลซึ่งเกิดกับบุคคลแต่ละคนในบางสถานการณ์เท่านั้น ความเข้มของความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นขึ้นอยู่กับความเข้มของสิ่งเร้า ความวิตกกังวลประเภทนี้จะมีค่าสูง แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว จะคงอยู่ในช่วงเวลาอันสั้น ผู้ที่มีความวิตกกังวลแบบนี้มากคือ ผู้ที่มีความถี่ของความวิตกกังวลในสถานการณ์ต่าง ๆ มาก
2. ความวิตกกังวลซึ่งเป็นลักษณะคงที่ในตัวบุคคล (Trait Anxiety) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "Chronic Anxiety" ความวิตกกังวลประเภทนี้จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน จนเป็นลักษณะประจำวันของบุคคลซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ (Personality Trait) บุคคลที่มีความวิตกกังวลประเภทนี้จะเกิดความวิตกกังวลสถานการณ์ทั่ว ๆ ไปทุกสถานการณ์ และโดยทั่ว ๆ ไป ทุกคนจะมีความวิตกกังวลประเภทนี้โดยไม่รู้ตัว

อย่างไรก็ตาม ระดับของความวิตกกังวลซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ (State Anxiety) นั้นจะขึ้นอยู่กับความวิตกกังวลซึ่งเป็นลักษณะคงที่ของบุคคล (Trait Anxiety) ด้วย กล่าวคือ คนที่มีความวิตกกังวลซึ่งเป็นลักษณะคงที่สูง ย่อมมีแนวโน้มที่จะเกิดความวิตกกังวลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้มาก และมีความเข้มในระดับสูงด้วย

ส่วน ซาราสันและคนอื่น ๆ (Sarason and others. 1960 : 7-10) ได้แบ่งความวิตกกังวลเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความวิตกกังวลในสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป (General Anxiety)
2. ความวิตกกังวลเฉพาะบางสถานการณ์ (Specific Anxiety) เช่น ความวิตกกังวลในการสอบ ความวิตกกังวลในการเรียน

อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาอย่างละเอียดจะเห็นว่า ความวิตกกังวลในสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป (General Anxiety) ก็คือ ความวิตกกังวลซึ่งเป็นลักษณะคงที่ (Trait Anxiety) ส่วนความวิตกกังวลเฉพาะบางสถานการณ์ (Specific Anxiety) คือ ความวิตกกังวลซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ (State Anxiety) นั้นเอง และในการวิจัยครั้งนี้ความวิตกกังวลที่กล่าวถึง หมายถึง ความวิตกกังวลเฉพาะบางสถานการณ์ คือ ความวิตกกังวลในการเรียน

1.1.3 ระดับของความวิตกกังวล

ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นในบุคคลแต่ละครั้งนั้น มีความรุนแรงไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งกระตุ้น ความหมายของเหตุการณ์และบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ๆ ถ้าเป็นบุคคลที่หวั่นไหวง่ายเหตุการณ์เพียงเล็กน้อยก็ทำให้เกิดความวิตกกังวลในระดับรุนแรงได้เหมือนกัน ระดับความเข้มของความวิตกกังวลจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับบุคคล และเหตุการณ์โดยทั่วไป อาจใช้เครื่องหมาย (+) เป็นตัวบอกระดับความวิตกกังวล ซึ่งจากเอกสาร โรเนียวขององค์การอนามัยโลก (ชมชื่น สมประเสริฐ. 2525 : 46 ; อ้างอิงมาจากองค์การอนามัยโลก : ม.ป.ป.) ได้แบ่งความวิตกกังวลออกเป็น 6 ระดับ คือ

1. ระดับปราศจากความวิตกกังวล (Ataraxy) ใช้เครื่องหมาย (+) เป็นระดับที่ปราศจากความวิตกกังวล คือ น้อยจนไม่สามารถจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมได้ ถือว่าไม่ปกติ พบได้ในคนที่ได้รับความตกใจทันทีทันใดแล้วเจียบเฉยไปเลย หรือในผู้ป่วยที่ได้รับยากล่อมประสาทในขนาดหนัก และผู้ที่อยู่ในภาวะกึ่งหมดสติ (Semiconscious) หรือหมดสติ (Unconscious) ซึ่งไม่มีการรับรู้ความรู้สึกภายนอก

2. ระดับปกติ (Well Being) ใช้เครื่องหมาย (O) เป็นระดับปกติ พบได้ทั่วไป เป็นระดับที่เกิดความรู้สึกสบายได้พักผ่อน เกิดขึ้นเมื่อได้รับประสบการณ์ที่พอใจ มีความวิตกกังวลได้ แต่ก็สามารถปรับตัวได้ในเวลาอันสมควร

3. ความวิตกกังวลระดับเล็กน้อย (Mild Anxiety) ใช้เครื่องหมาย (+1) เป็นความรู้สึกไม่สบายน้อย ๆ ความวิตกกังวลในระดับนี้จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกตื่นเต้นมากขึ้น บุคคลยังสามารถสังเกตความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมได้สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทันที และสามารถอธิบายความแตกต่างได้ ความรู้สึกไม่สบายในระดับนี้จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลทำงานแก้ปัญหาได้ ช่วยให้ตื่นตัวในการดูแลสุขภาพมีสมาธิจดจำได้แม่นยำ เพื่อการรับรู้และความตั้งใจ ช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่สร้างความวิตกกังวลได้ ความความวิตกกังวลในระดับนี้เป็นการเตรียมพร้อมที่จะรับรู้ และปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์ ในคนปกติเมื่อเกิด Mild Anxiety จะสามารถปรับกลับมาเป็น Well Being ได้

4. ความวิตกกังวลระดับกลาง (Moderate Anxiety) ใช้เครื่องหมาย (+2) ในระดับนี้บุคคลจะมีความรู้สึกไม่สบายใจมากขึ้น ขณะเผชิญกับสถานการณ์ การรับรู้ของบุคคลเริ่มแคบลง มีแรงผลักดันมากขึ้น ตื่นตัวมากขึ้น ว่องไวมากขึ้นเกือบจะลึกลับลึกลน อาจมีการปรับตัวแบบสู้หรือหนี

5. ความวิตกกังวลระดับสูง (Severe Anxiety) ใช้เครื่องหมาย (+3) มีความกระวนกระวาย การรับรู้จะแคบมากไม่สามารถเข้าใจความจริงที่เกิดขึ้น ควบคุมตัวเองไม่ได้ รู้สึกกลัวเพิ่มมากขึ้น มีอาการกระสับกระส่ายเห็นได้ชัดเจน อาจจะพูดมากและเร็วขึ้น ไม่สามารถทำลายความรู้สึกไม่สบายใจได้

6. ความวิตกกังวลระดับรุนแรงสุด (Panic) ใช้เครื่องหมาย (+4) เป็นความวิตกกังวลระดับรุนแรงที่สุด ตื่นกลัวสุดขีด เป็นภาวะที่ควบคุมตัวเอง ไม่ได้ การรับรู้เสียไป ความตั้งใจลดลง ไม่รับความจริง จำไม่นาน ไม่สามารถตัดสินใจหรือควบคุมความรู้สึก และการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อได้ บุคคลจะไม่สามารถช่วยตัวเองให้พ้นภาวะที่ก่อให้เกิดความกังวลนี้ได้ จะมีอาการซึมเศร้าสุดขีด

1.1.4 การวัดระดับความวิตกกังวล

เลวิทย์ แบ่งการวัดความวิตกกังวลออกเป็น 4 วิธี (Endler and Edward. 1982 : 41 ; อ้างอิงมาจาก Levitt. 1980) คือ

1. การวัดการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา โดยดูอาการที่แสดงออกทางระบบประสาทอัตโนมัติ เช่น การวัดอัตราการเต้นของหัวใจ อัตราการหายใจ ระดับความดันโลหิต การหลั่งของน้ำลาย การหลั่งฮอร์โมนจากต่อมหมวกไต การตึงของกล้ามเนื้อ ความเกร็งของผิวหนัง การตรวจคลื่นสมอง เป็นต้น

2. การวัดโดยการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-Report Questionnaire) เป็นการประเมินความวิตกกังวล ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ตนเองรับรู้ได้ โดยการตอบแบบสอบถามแล้วนำผลประเมินความวิตกกังวลว่ามีขนาดใด แบบสอบถามวัดความวิตกกังวลมีผู้สร้างขึ้น ได้แก่ แบบวัดความวิตกกังวลแบบ STAI (The State-Trait Anxiety Inventory)

3. การวัดโดยใช้เทคนิคการฉายออก (Project Technique) ได้แก่ แบบวัดของ รอชาด ซึ่งต้องใช้ผู้ชำนาญเป็นผู้แปลผล

4. การวัดโดยการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคล โดยการสังเกตอาการที่แสดงออก ซึ่งเป็นปฏิกิริยาสะท้อนจากอารมณ์ภายในใจ เช่น อาการกระสับกระส่าย ลุกลี้ลึกลน ถอนหายใจ พูดเร็วเร็ว หงุดหงิด ขาดสมาธิ นอนไม่หลับ ร้องไห้ เป็นต้น

1.1.5 ผลของความวิตกกังวล

ความวิตกกังวลมีผลต่อบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ความคิด และพฤติกรรม ซึ่งสรุปผลของความวิตกกังวลได้ดังนี้ (สาโรจน์ ปรปักษ์ขามและคนอื่น ๆ. 2519 : 310, 315-320 ; สุวินัย์ ดันติพัฒนานันต์. 2522 : 127-130 ; Deffenbacher and Suinn. 1982 : 391-442 ; Izard. 1972 : 37-41)

1.1.5.1 ผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านชีวเคมีและสรีรวิทยา

(1) มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นที่ระบบประสาท กระตุ้นให้ต่อมพิทูอิทารี (Pituitary Gland) หลั่งฮอร์โมนคอร์ติคอล (Cortical Hormone) มีผลทำให้ร่างกายทนทานต่อภาวะวิตกกังวล และกระตุ้นไฮโป ทาลามัส หรือศูนย์กลางของอารมณ์ (The Seat of Emotions) ซึ่งมีผลทำให้กล้ามเนื้อหดรัดตัวเกร็งเตรียมสู้ (Fight หรือหนี Flight)

(2) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านชีวเคมีในภาวะวิตกกังวล ฮอร์โมนต่าง ๆ จะถูกขับออกมาสู่กระแสเลือดมากขึ้น ซึ่งฮอร์โมนที่ถูกขับออกมานั้นมีหน้าที่ควบคุมความสมดุลของเกลือแร่ในร่างกาย การเผาผลาญอาหาร และมีผลต่อระบบกล้ามเนื้อ

(3) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสรีรวิทยา ความวิตกกังวลในระดับต่ำ (Mild) และระดับปานกลาง (Moderate) จะเพิ่มการทำงานของระบบต่าง ๆ ภายในร่างกาย แต่ถึงระดับสูง (Severe) และระดับรุนแรง (Panic) แล้วจะทำให้ระบบต่าง ๆ หยุดทำงานได้เช่นกัน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ได้แก่ หัวใจจะเต้นเร็วและถี่ขึ้น การหายใจจะลึกและเร็วขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิของร่างกาย และความดันโลหิต ประจำเดือนมีการเปลี่ยนแปลง บัสสาวะบ่อย ความอยากอาหารลดลง เหงื่อออกนอนไม่หลับ ม่านตาขยายใหญ่ขึ้น ตัวสั่น เป็นต้น ถ้ามีความวิตกกังวลมากขึ้น การทำงานของระบบต่าง ๆ อาจหยุดชะงักไป (Paralyze) ซึ่งอยู่ในระดับรุนแรง (Panic)

1.1.5.2 ผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์

ความวิตกกังวลทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกหวั่นไหว ความตึงเครียด และความกลัว ซึ่งอาจแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ตกใจง่าย หงุดหงิด โกรธ กระสับกระส่าย โศกเศร้า เสียใจ ร้องไห้ง่าย เหนื่อยหน่าย เป็นต้น

1.1.5.3 ผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด ความจำ และการรับรู้

ได้แก่ สับสน ประสิทธิภาพในการจำลดลง ระบบความคิดถูกรบกวน เช่น สับสน ย้ำคิดย้ำทำ การตัดสินใจได้ช้า ความคิดคับแคบและไม่ยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา ความสับสนลดลง ขาดสมาธิ การรับรู้ผิดพลาด บุคคลที่มีความวิตกกังวลมีแนวโน้มที่จะคิดไปในทางลดคุณค่าของตนเอง

1.1.5.4 ผลต่อพฤติกรรมกรรมการแสดงออก (สวินีย์ ตันติพัฒนานันต์, 2522 : 129-130)

เมื่อเกิดความวิตกกังวลขึ้น พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกโดยมากจะเป็นพฤติกรรมอัตโนมัติพฤติกรรมเหล่านี้จำแนกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ

(1) พฤติกรรมที่แสดงความรู้สึกภายในออกมาทั้งอย่างเปิดเผยและอย่างซ่อนเร้น เช่น ความหงุดหงิด โมโหง่าย กระสับกระส่ายไม่อยู่นิ่ง ความรู้สึกขุ่นเคืองไม่เป็นมิตร เป็นต้น และอาจแสดงออกในรูปอื่น เช่น พฤติกรรมโรคจิต โรคประสาททั้งหลาย

(2) พฤติกรรมที่เบนความสนใจจากภาวะวิตกกังวลไปสู่อาการเจ็บป่วยทางร่างกาย ได้แก่ จิตสรีระแปรปรวน (Psychophysiological Disorders) ทั้งหลายทำให้ความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ น้อยลง

(3) การชะงักงันอยู่ในภาวะที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวล พฤติกรรมการแสดงออก ได้แก่ การถอนตัวหนีจากเหตุการณ์ การเก็บความรู้สึกไวภายใน และกลายเป็นอาการซึมเศร้ามีพฤติกรรมถดถอยไปสู่พัฒนาการในวัยต้น ๆ

(4) พฤติกรรมที่พยายามทำความเข้าใจถึงสาเหตุของความวิตกกังวล และวิธีการที่ตนเองใช้เพื่อขจัดภาวะวิตกกังวล ซึ่งทำให้ตนยึดติดไม่สบายนั้นเสีย

ซุง (Zung, 1971 : 371-372) ได้กล่าวถึง ลักษณะที่แสดงถึงความวิตกกังวลไว้ดังนี้

1. ลักษณะอารมณ์ ผู้ที่มีอาการวิตกกังวลจะมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ รู้สึก หวาดหวั่น จิตใจฟุ้งซ่าน กังวล หงุดหงิดเสียใจ กลัวอย่างไม่มีเหตุผล ตกใจง่าย รู้สึกว่าตนเองไร้ประโยชน์ คาดคิดถึงอันตราย กลัวตาย

2. อาการทางกาย ได้แก่ อาการดังต่อไปนี้ คือ

2.1 ระบบกล้ามเนื้อและกระดูก ได้แก่ กล้ามเนื้อตึง ตัวสั่น กระตุก เมื่อยล้า อ่อนเพลีย ไม่มีแรง ปวดศีรษะ คอ และหลัง

2.2ระบบหัวใจและหลอดเลือด ได้แก่ อาการใจสั่น หัวใจหรือชีพจรเต้นเร็ว หอบ เจ็บหน้าอก

2.3ระบบทางเดินอาหาร ได้แก่ การคลื่นไส้ เบื่ออาหาร อาเจียน ท้องเดิน

2.4ระบบหายใจ ได้แก่ หายใจแรงเร็ว หายใจตื้น วิ่งเวียน แน่นหน้าอก หรือหายใจไม่ออก เป็นลม

2.5ระบบขับถ่าย ได้แก่ อาการถ่ายปัสสาวะบ่อย กลั้นปัสสาวะไม่อยู่

2.6ระบบผิวหนัง ได้แก่ อาการหน้าแดง หรือบางคนจะหน้าซีด โดยเฉพาะบริเวณฝ่ามือ ทั้งนี้เนื่องจากต่อมเหงื่อที่ฝ่ามือมีลักษณะพิเศษ คือ ไม่ช่วยในการควบคุมอุณหภูมิของร่างกายและพบว่าเมื่อระบบประสาทซิมพาเทติกถูกกระตุ้น เช่น ถ้าคนมีความวิตกกังวลมาก เหงื่อจะออกที่ฝ่ามือเพิ่มขึ้นมาก (เจริญ สมวงษ์ศิริ. 2523 : 10-11)

2.7ระบบประสาทกลาง ได้แก่ อาการหลงลืมง่าย ขาดสมาธิจนเฉื่อยง่าย นอนไม่หลับ หรือมีอาการหลับ ๆ ตื่น ๆ ผันรำย

ความวิตกกังวลในการเรียน (Learning Anxiety) หมายถึง ความรู้สึกท้อแท้ วุ่นวายใจ ไม่สบายใจต่อเหตุการณ์ล่วงหน้าที่ยังไม่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเรียน อันมีสาเหตุเนื่องมาจากความต้องการความสำเร็จในการเรียนโดยเฉพาะ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจโดยแสดงอาการทั้งทางร่างกายและจิตใจดังนี้

1. การแสดงออกทางกาย ได้แก่ หายใจลึกและแรง นอนไม่หลับ ปัสสาวะบ่อย มือเท้าเย็น เหงื่อออกมากกว่าปกติ รับประทานอาหารได้มากกว่าปกติ

2. การแสดงออกทางด้านจิตใจ ได้แก่ คิดฟุ้งซ่าน หงุดหงิด กังวล หวาดกลัว ขาดสมาธิ ประหยัด ทองมาก (2518 : 8) ได้ให้ความหมายของความวิตกกังวลในการเรียน (Learning Anxiety) ว่า หมายถึง สภาพทางอารมณ์ที่ก่อให้เกิดความตึงเครียด ความกระวนกระวายใจ ความไม่สบายใจ และไม่มีความมั่นใจในการเรียน

ความวิตกกังวลในด้านการเรียนนี้ รุท สแตรง (Strang. 1957 : 29) กล่าวว่า เด็กแสดงความกลัวออกมาในเรื่องการสอบ การพูดหน้าชั้น การประสบความล้มเหลวทางการเรียน การสอบได้คะแนนน้อยกว่าเพื่อน นอกจากนี้ยังประสบปัญหาขาดความสนใจในบางวิชา ต้องเรียนวิชาที่ตนไม่ชอบ ห้องเรียนและวิชาเรียนไม่กระตุ้นให้อยากเรียน ครูสอนไม่ดี มีเสรีภาพน้อยเกินไปในห้องเรียน และสภาพในห้องเรียนวุ่นวาย เวลาที่ใช้ในการอภิปรายในห้องเรียนไม่เพียงพอ และเด็กยังเน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียนว่าเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งในการสร้างความสำเร็จทางการเรียน

จากแนวคิดของนักทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความวิตกกังวลในการเรียนเป็นสภาพความวุ่นวายใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากการคาดการณ์ล่วงหน้าในสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้นโดยมีการรับรู้กระบวนการด้านความคิด และประสบการณ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการประเมินสภาพการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นว่ามีอันตรายต่อบุคคลมากน้อยเพียงใด ซึ่งความวิตกกังวลในการเรียนที่เกิดขึ้นมีผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ ความคิด และพฤติกรรม ความวิตกกังวลในการเรียนในระดับต่ำ เป็นแรงกระตุ้น และแรงจูงใจในการเรียนรู้ แต่โดยทั่วไปแล้วจะเห็นว่าเป็นโทษมากกว่า โดยเฉพาะความวิตกกังวลในการเรียนในระดับสูง พบว่า เป็นเครื่องกีดขวางการเรียนรู้ที่สำคัญ

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียน

งานวิจัยในต่างประเทศ

เฟลด์ฮูเซน และเธอร์สโตน (Feldhusen and Thurstone. 1964 : 625-267) ได้ศึกษาบุคลิกภาพ และการปรับตัวของเด็กที่มีความวิตกกังวลสูงและความวิตกกังวลต่ำ กลุ่มที่มีความวิตกกังวลสูงเป็นชาย 11 คน หญิง 21 คน กลุ่มที่มีความวิตกกังวลต่ำ เป็นชาย 17 คน หญิง 15 คน พบว่ากลุ่มที่มีความวิตกกังวลต่ำมีการปรับตัวทางอารมณ์ ความสัมพันธ์ผลเกี่ยวกับความสามารถและความคิดเกี่ยวกับตนเองดีกว่าพวกที่มีความวิตกกังวลสูง

สตีเวนสัน และอดัม (Stevenson and Adam. 1969 : 24-28) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเกรด 4 และเกรด 6 จำนวน 318 คน พบว่า คะแนนจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์เป็นลบกับความวิตกกังวล นั่นคือ ความวิตกกังวลมีผลต่อการเรียนรู้ ถ้าระดับความวิตกกังวลต่ำ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูง แต่ถ้าระดับความวิตกกังวลสูง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต่ำ

งานวิจัยในประเทศ

วัลลภ กันทรพิทย์ (2513 : 112) ได้หาความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจเรียนกับความวิตกกังวลในการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา ชาย 140 คน หญิง 360 คน รวม 500 คน พบว่า

1. นักเรียนหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนชาย
2. นักเรียนหญิงมีความตั้งใจเรียนสูงกว่านักเรียนชาย
3. ความตั้งใจเรียนมีส่วนเกื้อกูลความสำเร็จในการเรียน
4. ความวิตกกังวลในการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสำเร็จในการเรียนเป็นลบ

อำพล โธ่งเคลือบ (2515 : 20) ได้ทำการศึกษาความวิตกกังวล ความสามารถในการอ่าน และลักษณะอื่นบางประการของบุคลิกภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 500 คน เป็นชาย 261 คน หญิง 239 คน พบว่าเด็กหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเด็กชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า เด็กที่มีความวิตกกังวลต่ำมีความเข้าใจในการอ่านสูง ส่วนเด็กที่มีความวิตกกังวลสูงอ่านเข้าใจได้ช้า

วรรณิ วัชรธรรม (2515 : 54-55) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการผลสัมฤทธิ์ และความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กไทยเชื้อชาติไทย และเด็กไทยเชื้อชาติจีน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ เป็นชาย 240 คน และหญิง 120 คน พบว่า ผู้ที่มีความวิตกกังวลมากมีความรู้สึกรับผิดชอบน้อย และผู้มีความวิตกกังวลน้อยมีความรู้สึกรับผิดชอบมาก เด็กชายไทยเชื้อชาติไทย กับเด็กชายไทยเชื้อชาติจีน มีความวิตกกังวลไม่แตกต่างกัน

จุมพล พูลภัทรชีวีต (2516 : 80) ศึกษาโน้ภาพแห่งตน ความวิตกกังวล ความเกรงใจ และลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนที่เป็นผู้นำ และนักเรียนที่เป็นผู้ตามในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 188 คน พบว่าโน้ภาพแห่งตนสัมพันธ์ในทางลบกับความวิตกกังวล กล่าวคือ นักเรียนที่มีความวิตกกังวลสูง มีโน้ภาพแห่งตนต่ำ และนักเรียนที่มีความวิตกกังวลต่ำมีโน้ภาพแห่งตนสูง

จาร์อง เงินดี (2519 : 13-14) กล่าวว่า จากการศึกษาในด้านต่าง ๆ ของความวิตกกังวล ในต่างประเทศนั้นพบว่า ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์แบบตรงข้ามกับงานที่สลับซับซ้อน ความวิตกกังวลที่อยู่ในระดับสูงเกินไปจะไปขัดหรือเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน แต่ความวิตกกังวลในระดับปานกลางอาจช่วย

ให้การทำงานดีขึ้น ฉะนั้นความวิตกกังวลจึงเป็นส่วนช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงานและเพิ่มความเร็ว แต่ผลของความวิตกกังวลอาจจะขัดขวางในการทำงานตอนเริ่มต้นไป พอคุ้นเคยกับงานที่ทำหรือสร้างนิสัยในการทำงานถูกต้องแล้ว ความวิตกกังวลจะช่วยในการทำงานได้

มานิต ถนอมพวงเสรี (2522 : 15) ได้สรุปว่า ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางตรงข้ามกับงานที่สลับซับซ้อน ความวิตกกังวลซึ่งอยู่ในระดับสูงเกินไปจะไปขัดหรือเป็นอุปสรรคต่อการทำงานด้านต่าง ๆ แต่ความวิตกกังวลระดับปานกลาง อาจช่วยให้การทำงานดีขึ้น ความวิตกกังวลเหมือนแรงขับที่ช่วยกระตุ้นให้อิทธิพลเกิดพลังที่จะทำพฤติกรรมบางอย่าง ความวิตกกังวลจะช่วยในการทำงานได้ แต่ถ้างานยากขึ้นอาจเป็นตัวขัดขวางการทำงานได้

วิภาพร ลาภสมบุรณานนท์ (2522 : 29) ได้สรุปผลการวิจัยภายในประเทศเกี่ยวกับความวิตกกังวลกับการเรียนรู้และการทำงาน ปรากฏว่าผลงานวิจัยส่วนใหญ่จะพบว่า ความวิตกกังวลสูงจะบั่นทอนประสิทธิภาพของการทำงานและบุคลิกภาพบางประการของบุคคล ส่วนบุคคลที่มีความวิตกกังวลต่ำและความวิตกกังวลปานกลาง จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการทำงาน รวมทั้งบุคลิกภาพบางลักษณะของบุคคล

สุรเกียรติ ลิ้มเจริญ (2523 : 43) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในตนเอง ความวิตกกังวลกับระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 337 คน พบว่าเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะมีความวิตกกังวลต่ำและนักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียนซึ่งมีระเบียบวินัยแบบประชาธิปไตยมีความวิตกกังวลต่ำที่สุด

สุรางค์ นามสูตร (2526 : 53) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดความวิตกกังวลด้านการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2525 คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูอุดรดิตถ์ จำนวน 20 คน สุ่มมาโดยใช้เกณฑ์คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความวิตกกังวลด้านการเรียน ตั้งแต่ 136 คะแนนขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 200 คะแนน สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม 12 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที เป็นเวลา 1 เดือนครึ่ง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ภายหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ จึงให้นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามความวิตกกังวลด้านการเรียนอีกครั้งหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มีความวิตกกังวลด้านการเรียนแตกต่างจากนักศึกษาที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า ความวิตกกังวลในการเรียนนั้น เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการทำงาน บุคคลที่มีความวิตกกังวลในการเรียนสูง จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ถ้าความวิตกกังวลในการเรียนต่ำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูง ซึ่งนับว่า ความวิตกกังวลในการเรียนมีผลต่อการเรียนของนิสิต

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านส่วนตัว

ความหมายของปัจจัยด้านส่วนตัว

เดียนใจ ชันติสิทธิ์ (2535 :6) ให้ความหมายของตัวแปรด้านส่วนตัวว่า เป็นองค์ประกอบที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการทำงาน

สุชาติ ปภาพจน์ (2539 : 25) ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะด้านชีวสังคมหรือตัวแปรด้านส่วนตัวไว้ว่า เป็นลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับตัวบุคคลทั้งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และที่ได้รับเพิ่ม

เดิมใน ภายหลัง อันได้แก่ เพศ อายุราชการ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งในหน้าที่การงาน เป็นต้น

ก. อายุ

แมสเลซ (Maslach. 1986 : 60) กล่าวว่า ผู้ที่มีอายุมากจะมีประสบการณ์กับบุคคลหลายประเภท มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงขึ้น มีความสุขุมรอบคอบ รู้จักชีวิต มองชีวิตกว้างไกล และลึกซึ้งมากขึ้น สามารถปรับตัวได้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นจริงได้ดีกว่าผู้ที่มีอายุน้อย และมักมีฐานะเป็นปึกแผ่นมั่นคงทางด้านการเงินและการทำงาน

นวลอนงค์ ศรีธัญรัตน์ (2534 : 32) กล่าวว่าอายุของบุคคลเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับพัฒนาการและระดับวุฒิภาวะ ซึ่งในคนปกติเมื่อมีอายุมากขึ้น ระดับวุฒิภาวะจะเจริญขึ้นตามวัย และบุคลิกภาพทั้งทางด้านความคิดและการกระทำ โดยจะค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนไปตามวัยบุคคลที่มีอายุมากขึ้นได้ทำงานหลายประการ มองโลกกว้างไกล ครอบคลุมและลึกซึ้ง ทำให้วุฒิภาวะเพิ่มขึ้น

ข. บุคลิกภาพ

1. ความหมายและความสำคัญของบุคลิกภาพ

"บุคลิกภาพ" นักจิตวิทยาและนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายทัศนะด้วยกัน เช่น onasasasi (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537 : 11-15 ; อ้างอิงจาก Anastasi. 1968) กล่าวว่า บุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม พันธุกรรมเดียวกันแต่อยู่ในสิ่งแวดล้อมต่างกัน อาจก่อให้เกิดบุคลิกภาพต่างกันได้ หรือแม้แตสภาพแวดล้อมและพันธุกรรมเดียวกัน นอกจากนี้ ฮิลการ์ด และแอทกินสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 41 ; อ้างอิงจาก Hilgard and Atkinson. 1967) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะรวมของบุคคล และวิธีการแสดงออกของพฤติกรรมของเขา ส่วน ออลพอร์ต (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537 : 11-15 ; อ้างอิงจาก Allport. 1967) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพเป็นระบบการเคลื่อนไหวของอินทรีย์ที่อยู่ภายในจิตใจบุคคล และเป็นตัวกำหนดลักษณะนิสัย (Traits) ประจำตัวของบุคคลนั้นทั้งหมด

รุช (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 41 ; อ้างอิงจาก Ruch. 1953) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ ตัวเราทั้งตัว หรืออวัยวะที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมานั้นเป็นกระจกเงาที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลนั้น ๆ นอกจากนี้สายสุรี จุติกุล (2511 : 8) กล่าวเช่นเดียวกันว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ส่วนต่าง ๆ ของบุคคลที่รวมกันแล้วทำให้บุคคลนั้นแตกต่างบุคคลอื่น ส่วนต่าง ๆ นั้น ได้แก่ อุปนิสัย ใจคอ ความสนใจ ทัศนคติ วิธีการปรับตัว โครงสร้างของร่างกาย ซึ่งส่วนต่าง ๆ เหล่านี้จัดเป็นลักษณะที่สำคัญของแต่ละบุคคล และเชดคักดี โฆวาสินธุ์ (2530 : 3) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยที่รวมเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล และเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งพิจารณาได้จากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลนั้น

จากความหมายของบุคลิกภาพ ดังกล่าว สรุปได้ว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกด้าน การกระทำเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลเฉพาะตัว ซึ่งเกิดจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

2. ปัจจัยที่อิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

กาญจนา คำสุวรรณ (2524 : 194-195) กล่าวว่า ประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม และส่งผลต่อบุคลิกภาพนั้น แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ประสบการณ์ร่วมทางวัฒนธรรม เป็นประสบการณ์ที่บุคคลได้รับเหมือนกันหรือต่างกัน มีผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันตามความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ประเพณี และคำสอนของสังคมนั้น

2. ประสบการณ์เฉพาะตัว เป็นอิทธิพลที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ผู้ปกครอง ที่แตกต่างกันมีผลให้แต่ละคนได้รับการหล่อหลอมบุคลิกภาพไม่เหมือนกัน ผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสม ได้รับความรัก เอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ก็จะพัฒนาบุคลิกภาพไปในทิศทางเหมาะสม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผลและมองโลกในแง่ดี ในขณะที่ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยหรือเข้มงวด จะมีบุคลิกภาพไปในทิศทางตรงกันข้าม มีความก้าวร้าว ไม่ไวใจคน หวาดระแวง และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสังคม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 44) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ ประกอบด้วยพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล กล่าวคือ

1. พันธุกรรม สิ่งถ่ายทอดทางพันธุกรรม ส่วนมากเป็นลักษณะทางกายภาพ เช่น ความสูงต่ำ ลักษณะเส้นผม สีของผิว ชนิดของโลหิต โรคภัยไข้เจ็บบางชนิด และข้อบกพร่องทางร่างกายบางชนิด เช่น ตาบอดสี ศีรษะล้าน นิ้วเกิน มือติดกัน ฯลฯ ซึ่งลักษณะทางกายเหล่านี้เป็นอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น

2. สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของมนุษย์ทั้งพัฒนาการทางกาย ทางจิต และบุคลิกภาพ คือ บุคคลอื่น ๆ รอบตัวเรา ครอบครัว กลุ่มคน และวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์คนอื่น ๆ นี้ จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาทางบุคลิกภาพ ทศนคติ และพฤติกรรมทางสังคมมนุษย์

3. ช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล แสดงถึง ระดับพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ อันเกิดจากอิทธิพลร่วมระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และแม้ระยะสำคัญของพัฒนาการของมนุษย์ส่วนมากจะอยู่ในช่วงชีวิตเด็กเป็นส่วนมาก

อีริคสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2530 : 42 ; อ้างอิงจาก Erikson, 1959) เชื่อว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์นั้น มิได้หยุดยั้งแต่ในวัยเด็ก แต่จะมีการพัฒนาลักษณะต่าง ๆ ของบุคลิกภาพอย่างเป็นลำดับ ตลอดช่วงชีวิตของบุคคล แต่ละบุคคล

จลอง ภิรมย์รัตน์ (2531 : 29-30) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ มี 2 ปัจจัยใหญ่ ๆ คือ

1. องค์ประกอบด้านพันธุกรรม เป็นการถ่ายทอดยีนส์จาก พ่อ แม่ หรือบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลาน ได้แก่ ลักษณะทางด้านรูปร่าง หน้าตา ท่าทาง ผิวพรรณ อารมณ์ ตลอดจนระบบประสาท และเลือด เป็นลักษณะที่ติดตัวมาแต่เกิด

2. องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นธรรมชาติและสภาพวัฒนธรรม ประเพณี กฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ ในสังคมที่บุคคลเกี่ยวข้องอยู่ เป็นผลให้เกิดการเรียนรู้ และปรับตัวให้สมกับสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้แก่ ลมฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัย อาหาร ตลอดจนคนที่อยู่ใกล้ชิด องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมนี้มีผลให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้บุคลิกภาพของคนแตกต่างกัน

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่าอิทธิพลของพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล ให้มีลักษณะที่แตกต่างกันไป

3. ประเภทของบุคลิกภาพ

การพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่แสดงออกทางกายภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะเค้าหน้าหรือโครงสร้างต่าง ๆ ของร่างกายและบุคลิกภาพ เป็นความเชื่อว่ามีมนุษย์เรานั้น มีลักษณะทางสรีระเป็นแบบแบบไป แต่ละแบบอาจเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคลิกภาพแต่ละอย่าง (Luthan. 1989 : 160) ดังนั้น จึงมีผู้แบ่งบุคลิกภาพของคนออกเป็นหลายประเภท เช่น ความคิดของจุง (Hergenharn. 1990 : 58-85 ; citing Jung. n.d.) ได้พิจารณาบุคลิกภาพของคนโดยยึดถือสังคมเป็นหลัก เขาได้แบ่งบุคลิกภาพของคนออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. บุคลิกภาพที่ชอบเก็บตัว (Introvert) เป็นคนที่ไม่ชอบสูงส่งกับผู้อื่น เกร็งครัดต่อระเบียบแบบแผน มีมาตรการและกฎเกณฑ์ที่แน่นอนในการควบคุมอุปนิสัยของตนเอง เชื่อตัวเอง และการกระทำทุกอย่างที่มักจะทำขึ้นอยู่ด้วยตัวเองเป็นใหญ่ บุคคลประเภทนี้จะผูกพันกับตนเองมากกว่าที่จะผูกพันกับสังคมหรือบุคคลอื่น

2. บุคลิกภาพที่ชอบแสดงตัว (Extrovert) เป็นคนเปิดเผย คึกคัก ร่าเริง ปรับตัวได้ดี ในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีความเชื่อมั่นในตนเองบนรากฐานของเหตุผลและความจริง

ส่วน เครชเมอร์ (Samuel. 1981 : 190-191 ; citing Kretschmer. 1921) และเชลดอน (Burger. 1986 : 189 ; citing Sheldon. 1942) เห็นว่าบุคลิกภาพของคนขึ้นอยู่กับรูปร่างลักษณะของคน จึงได้แบ่งบุคลิกภาพของคนตามรูปร่างหรือโครงสร้างทางสรีรวิทยาสอดคล้องกันเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทที่มีรูปร่างอ้วนเตี้ย คอโต ร่างกายมีไขมันมาก พุงยื่น (Pygmy หรือ Endomorphy) คนประเภทนี้เป็นคนที่ชอบแสวงหาความสบาย ไม่รีบร้อน ชอบการสังคม สนุกสนานรื่นเริง ใจง่ายหายเร็ว และกินจุ

2. ประเภทที่มีรูปร่างผอมสูง ตัวยาว แขนยาว อ่อนแอ (Ectomorphy หรือ Ectomorphy) คนประเภทนี้มีลักษณะเกร็งขมึน เอาการเอางาน มีความเครียดทางอารมณ์อยู่เป็นนิจ ชอบสันโดษ ไม่เข้าสังคม

3. ประเภทที่มีรูปร่างสูงใหญ่ แข็งแรง เต็มไปด้วยกล้ามเนื้อ ร่างกายแข็งแรงชอบออกกำลังกาย (Athletic หรือ Mesomorphy) คนประเภทนี้ชอบทำอะไรแปลก ๆ ข้น ๆ ไม่ใคร่มีความทุกข์ร้อน ไม่เคยพูดถึงเรื่องความเป็นความตาย สนุกอยู่เสมอ

นอกจากนี้ ฟรีดแมน และโรเซนแมน (Farmer and others. 1984 : 34 ; citing Friedman and Rosenman. 1974) ได้แบ่งบุคลิกภาพของคนตามลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ บุคลิกภาพแบบเอและบุคลิกภาพแบบบี รายละเอียดของบุคลิกภาพทั้ง 2 มีดังนี้

1. บุคลิกภาพแบบ เอ (Type A Personality) เป็นบุคลิกภาพของบุคคลที่มีพฤติกรรมดังต่อไปนี้ (Organ and Hamner. 1982 : 272-273 ; Farmer and others. 1984 : 35 ; Smith and Anderson. 1986 : 1166-1167 ; Fontana and others. 1987 : 177)

1.1 มีความทะเยอทะยาน (Intense Ambition) เป็นบุคลิกภาพที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะประสบความสำเร็จ

1.2 ชอบแข่งขัน (Competitive Drive) เป็นบุคคลที่ชอบต่อสู้แข่งขันกับผู้อื่นเพื่อให้ตนเองได้ดีกว่าคนอื่น

1.3 แข่งขันกับเวลา (Time Urgency) เป็นบุคคลที่กระทำการต่าง ๆ อย่างเร่งด่วน ใช้เวลาใช้เวลาให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ทำงานตามแผนเวลา

1.4 สร้างศัตรู (Hostility) เป็นบุคคลที่ยึดตนเองเป็นที่ตั้ง ชอบแสดงออกนอกทาง ข่มขู่ผู้อื่น อาฆาตแค้น และขาดความเห็นใจผู้อื่น

1.5 อดทนต่ำ (Impatient) เป็นบุคคลที่มีความอดทนต่ำต่อการรอคอย และอดทนต่ำต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ทนไม่ได้กับความเฉื่อย

1.6 มีความก้าวร้าว (Aggressiveness) เป็นบุคคลที่นิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาความคับข้องใจ แบ่งเป็นความก้าวร้าวทางวาจา และความก้าวร้าวทางร่างกาย

2. บุคลิกภาพแบบ บี (Type B Personality) เป็นบุคลิกภาพที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับบุคลิกภาพแบบ เอ ซึ่งเป็นบุคลิกภาพที่ไม่ทะเยอทะยาน ไม่มุ่งเอาชนะ มีความสงบเสถียร ทำงานไปพักผ่อนไป ไม่รีบร้อน (Greene and others. 1985 : 165 ; Mitchell and Lanson. 1987 : 203 ; Robbins. 1989 : 511)

4. ประวัติความเป็นมาของการศึกษาบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี

บุคลิกภาพแบบ เอ เป็นบุคลิกภาพที่ค้นพบในราวปี ค.ศ. 1960 อันเนื่องมาจากนายแพทย์ โรเซนแมน (Rosenman) ได้เริ่มสังเกตผู้ป่วยโรคหัวใจว่ามีบุคลิกภาพบางอย่างที่แปลกไปจากผู้ป่วยอื่น ๆ จากการสังเกตเหตุการณ์บางอย่างในคลินิกโรคหัวใจของเขา พบว่า แก้วอี้ที่ผู้ป่วยโรคหัวใจมานั่งตรวจนั้นจะมีรอยสักเฉพาะตรงขอบแก้วอี้เท่านั้น แสดงว่า คนใช้ส่วนใหญ่ของเขานั่งแต่ตรงขอบแก้วอี้ซึ่งทำให้เขาคิดว่าคนเช่นนั้นจะต้องเป็นคนรีบร้อน เพราะคนที่ทำอะไรรีบร้อนเร่ง มักนั่งแก้วอี้แค่ตรงขอบแก้วอี้ จะได้ลุกขึ้นได้รวดเร็ว คล้ายกับเป็นลักษณะของความพร้อมที่จะเคลื่อนไหวได้ทันที จากความคิดนี้ทำให้เขาคิดว่า น่าจะมีบุคลิกภาพบางอย่างที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตของเขาอีกว่า ผู้ป่วยโรคหัวใจบางคนนั้นไม่มีปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) ที่เคยเชื่อกันว่าเป็นสาเหตุสำคัญของโรคหัวใจเลย แต่เดิมนั้น พบว่า การมีโคเรสเตอรอลสูง ความดันโลหิตสูง การสูบบุหรี่ การเป็นเบาหวาน และความอ้วน เป็นปัจจัยที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ดังนั้น เขาจึงใช้เวลานาน 8 ปี ในการร่วมกันศึกษาและวิจัยบุคลิกภาพผู้ป่วยโรคหัวใจและในที่สุดก็พบว่า มีบุคลิกภาพชนิดหนึ่งซึ่งต่อมาเราใช้ชื่อว่าบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคคลที่มีบุคลิกภาพตรงกันข้าม เรียกว่า มีบุคลิกภาพแบบ บี มีการค้นพบบุคลิกภาพแบบ เอ นั้นถือว่าเป็นการค้นพบที่สำคัญเพราะบุคลิกภาพแบบ เอ เป็นปัจจัยที่เสี่ยงกว่าปัจจัยกายภาพทุกตัวถ้าเปรียบเทียบระหว่างผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง หรือโรคไขมันในหลอดเลือดสูงกับคนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ แล้ว คนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะถือว่าเป็นปัจจัยที่เสี่ยงที่สุดของการเกิดโรคหัวใจ (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537 : 14 ; อ้างอิงจาก รังสิต ห่มระฤก. 2532)

จากประวัติความเป็นมาของการศึกษาบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี นั้น ฟรีดแมน และ โรเซนแมน (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537 : 14 ; อ้างอิงจาก Friedman and Roseman. 1974) สรุปลักษณะของบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพบี ได้ดังนี้

บุคลิกภาพแบบ เอ (Type A Behavior Pattern Personality) หมายถึงบุคคลที่มีบุคลิกภาพรีบร้อน ชอบแข่งขัน และก้าวร้าว ชอบทำงานให้ได้มาก ๆ ในเวลาน้อย ๆ ที่ความรู้สึกว่าเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว มีความมานะพยายามมากในการทำงาน ชอบฝ่าฝืนอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อประสบความสำเร็จ ชอบทำงานด้วยความรวดเร็วทนไม่ได้กับงานที่ล่าช้า มีความต้องการพักผ่อนน้อยกว่าคนอื่น และถูกกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกโกรธและก้าวร้าวได้ง่าย

บุคลิกภาพแบบ บี (Type B Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่มีความผ่อนคลาย ไม่รีบร้อน และไม่ก้าวร้าว มีลักษณะเรื่อย ๆ เฉื่อย ๆ ชอบการพักผ่อน ดำเนินชีวิตแบบง่าย ๆ และไม่ชอบฝ่าฟันอุปสรรคในการทำงาน

5. การวัดลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี

บุคลิกภาพแบบ เอ และ บี แบบวัดที่ใช้ในปัจจุบัน มี 3 แบบ (จรรยา เกษศรีสังข์, 2337 : 15 ; อ้างอิงจาก Friedman and Roseman, 1974) คือ

แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview : SI) ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ เป็นการถามโดยให้ผู้ตอบรายงานพฤติกรรมตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้คนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ ไม่สามารถทน เช่น สถานการณ์ที่ทำให้เกิดความโกรธสถานการณ์ที่มีการแข่งขันอย่างมาก แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการวัดการแสดงออกทางด้านกายภาพ

มาตรวัดลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ ของเฟรมมิงแฮม (Framingham Type A Scale : FTAS) เป็นแบบวัดรายงานตนเองเช่นเดียวกับแบบที่หนึ่ง ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ วัดทางด้านแรงขับมุ่งสัมฤทธิ์ การมีความรู้สึกเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว และการรับรู้ว่ามีความกดดันในการทำงาน

แบบสำรวจการกระทำกิจกรรมของ เจนกินส์ (Jenkins Activity Survey : JAS) เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ บุคคลที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้สูงเป็นบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ โดยกลุ่มบุคคลนี้รายงานว่า มีความรู้สึกเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว ทำงานด้วยความรีบเร่ง ไม่ลดละต่อความอ่อนล้าหรือการทำงานที่ประสบความสำเร็จล้มเหลว นอกจากนี้ยังรายงานว่าตนเองทำงานหนัก และมีความต้องการผลสัมฤทธิ์มากกว่า โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ รายงานว่า มีความต้องการความก้าวหน้าในอาชีพ มีความตั้งใจเพิ่มสถานภาพอาชีพให้สูงขึ้น รับรู้ได้รับแรงเสริมจากการทำงานกว่าอีกทั้งยังมีระดับการศึกษาสูงกว่า

นอกจากนี้ สตรูบ และคนอื่น ๆ (Strube and others, 1987) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบสำรวจกิจกรรมของเจนกินส์ว่า เป็นแบบวัดบุคลิกภาพแบบ เอ โดยให้ผู้ตอบรายงานพฤติกรรมตนเองว่า มีการแสดงออกอย่างไรและได้ศึกษาพบว่า คนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีความเชื่อถือว่าความสำเร็จของงานมากกว่าความล้มเหลว มีแรงขับในการแข่งขันสูง มุ่งสัมฤทธิ์ และมีความรู้สึกเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพเป็นการแสดงออกทั้งด้านการกระทำและความคิด ซึ่งเป็นผลมาจากพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งประสบการณ์ต่างๆที่บุคคลได้รับ

ค. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2526 : 226) ได้ให้ความหมายของคำว่าสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะปรับตัวให้มีความสุขอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นและดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุขสบาย สามารถสนองความต้องการของตนเองในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงนี้โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในจิตใจ

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ได้ให้ความหมายของคำว่าสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะปรับตัวให้มีความสุขอยู่ในสังคมและ

สิ่งแวดล้อมได้ดี มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นและดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวกอย่างสบาย สามารถสนองความต้องการของตนเองในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงนี้โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในจิตใจ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2518 : 4) ได้ให้ความหมายของคำว่าสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลความต้องการของเราเองที่จะทำให้มีความสุข ความสงบทางจิตใจ มีความสนุกสนาน ร่าเริง ตลอดจนความพึงพอใจต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมที่อาศัยอยู่

ฝน แสงสิงแก้ว (2521 : 57) ได้ให้ความหมายของคำว่าสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง สภาวะของชีวิตที่มีสุขภาพและผู้ที่มิสุขภาพจิตดี คือผู้ที่สามารถปรับตัวตนเองอยู่ได้ด้วยความสุข ในโลกซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2524 : 2) ได้ให้ความหมายของคำว่าสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง ความสมบูรณ์ของจิตใจที่ปราศจากอาการผิดปกติต่าง ๆ ทางจิต เช่น โรคจิต โรคประสาท ฯลฯ มีความมั่นคงทางจิตใจ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในสังคม โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในจิตใจ

บุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2527 : 2) ได้ให้ความหมายของคำว่าสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง ภาวะทางจิตของแต่ละคน ซึ่งสามารถที่จะอยู่กับตัวเองได้อย่างเป็นสุข และอยู่กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เป็นที่ยอมรับของสังคม หรือเป็นผู้ที่มีความสมดุลระหว่างตนกับสังคม

สุรางค์ จันทรเอน (2527 : 2) ได้ให้ความหมายของคำว่าสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง สมรรถภาพในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี มีความคิดถูกต้อง แก้ปัญหาในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และสามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมการแพทย์ (2529 : 3) ได้ให้ความหมายของคำว่าสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง สภาพของจิตใจของบุคคลที่สามารถแก้ปัญหา สามารถปรับตัวและปรับจิตใจได้อย่างเหมาะสมกับสังคมและสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสุขสบายตามอัตภาพและปราศจากอาการโรคจิต โรคประสาท

ความสำคัญของสุขภาพจิต

อัจฉรา สุธารณ (2529 : 2) กล่าวว่า ประเทศที่เจริญจะต้องประกอบด้วย ทรัพยากร คือ บุคคลที่มีสุขภาพจิตดี โดยที่ประชากรจะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ การรับผิดชอบย่อมแตกต่างกันไปตามวัย วัยเด็กมีหน้าที่รับผิดชอบด้านศึกษาเล่าเรียน ช่วยเหลือพ่อแม่พี่น้อง เพื่อนร่วมโรงเรียน และเพื่อนบ้าน พอเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวต่อหน้าที่การงานของตน และต่อสังคมรอบข้างรู้สึกที่จะปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบด้านด้วย

ความสำคัญของสุขภาพจิตในชีวิตประจำวัน คือ การให้บุคคลมีความรับผิดชอบในการทำงานที่ตนทำทั้งด้านส่วนตัวและทางด้านสังคม มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักใช้ความสามารถของตน มีทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ ให้เป็นคนที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน การประกอบอาชีพและพยายามแก้ไขปัญหามากมายที่ตนประสบให้เป็นไปอย่างดีที่สุด ในสายตาของตนเองและสังคม

ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี

กรมการแพทย์ได้เสนอแนวทางพิจารณาถึงลักษณะของบุคคลที่มีสุขภาพจิตดี คือ (กรมการแพทย์ 2529 : 3)

1. ไม่มีโรคทางกายและจิตใจ

2. มีความสามารถสร้างความสัมพันธ์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
 3. มีความสามารถที่จะปรับตัวในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
 4. สามารถทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชนแวดล้อมได้ตามสถานภาพของตนเอง
 5. สามารถปรับตัวปรับใจให้เกิดความพึงพอใจและมีความมั่นคงต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น
- สุภา มาลากุล ณ อยุธยา (2526 : 6) กล่าวถึงลักษณะนิสัยของผู้ที่มีสุขภาพจิตดีไว้ดังนี้
1. มีเป้าหมายในชีวิต เป็นเป้าหมายที่เป็นไปได้ตามความเป็นจริงและมีลักษณะสร้างสรรค์
 2. มีนิสัยในการทำงานดี
 3. มีนิสัยในการควบคุมอารมณ์ดีมีความอดทนต่อความไม่สมหวังสูง
 4. มีนิสัยในการพักผ่อนหย่อนใจที่ไม่เป็นอันตรายต่อทั้งตนเองและบุคคลอื่น

ง. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาสนใจองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และยอมรับว่า การที่บุคคลมีระดับสติปัญญาเท่ากันไม่ได้หมายความว่า จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน เพราะการที่บุคคลจะประสบผลสำเร็จทางการเรียนได้ดีเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา (Intellectual Factor) และองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา (Non-Intellectual Factor) ดังที่ ฮาร์วิกเซอร์สท (Harvighurst. 1953 : 506) ได้กล่าวถึงข้อสรุปของเทอร์แมน (Terman) ว่า ความแตกต่างของความสำเร็จของแต่ละบุคคลที่มีระดับสติปัญญาเท่ากัน ส่วนใหญ่เนื่องมาจากองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา

ส่วนในด้านองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญานั้น นักการศึกษา นักจิตวิทยา และนักแนะแนวพยายามที่จะศึกษาค้นคว้าวิจัยดูว่ามีอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่าที่ปรากฏขณะนั้น ผลการวิจัยส่วนมาก พบว่า องค์ประกอบที่นอกเหนือไปจากสติปัญญา มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริง และมีเพียงส่วนน้อยที่การวิจัยพบว่า ไม่มีผลต่อการเรียน

ริงเนสส์ (Ringness. 1968 : 131) กล่าวว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียนมีแนวโน้มที่จะมีความรู้สึกดีเกี่ยวกับตนเอง ช่วยตัวเองไม่ได้เมื่อเผชิญกับภาวะความตึงเครียดในที่สุด สามารถปรับตัวได้ และมีสุขภาพจิตดี ส่วนคนที่มิได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีความวิตกกังวลทอดถอย และมุ่งร้ายต่อผู้อื่น ซึ่งถ้ามีความวิตกกังวลมาก ๆ จะทำให้คนนั้นมีสุขภาพจิตไม่ดี และจากการศึกษาของ เทเลอร์ (Ringness. 1968 : 140 ; citing. Tavior. 1961 : 76) พบว่า คนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีการปรับตัวทางด้านอารมณ์ให้เข้ากับสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าคนที่มิได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าคนที่มิได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้ รับรางวัลในสังคม มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและคนอื่นในโรงงาน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โดยทั่วไปผลสัมฤทธิ์ (Achievement) หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมอง ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียน โดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ตัวที่บ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจากการสอบที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ (Nontesting Procedures) เช่น จากการสังเกต หรือการตรวจการบ้าน หรืออาจอยู่ในรูปของเกรดที่ได้ที่โรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อน และช่วงเวลาในการประเมินอันยาวนาน หรืออีกวิธีหนึ่งอาจวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป (Published

Achievement Tests) จะพบว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้กันทั่วไป มักอยู่ในรูปของเกรดที่ได้จากโรงเรียนเนื่องจากให้ผลที่เชื่อถือได้มากกว่า อย่างน้อยก่อนการประเมินผลการเรียนของนักเรียน ครูจะต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ อีกหลายๆ ด้าน จึงย่อมดีกว่าการแสดงความคลั่งคลุ้ม หรือความสำเร็จทางการเรียน จากการทดสอบนักเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่ว ๆ ไป เพียงครั้งเดียว (อัจฉรา สุขารมณ และอรพินท์ ชูชม. 2530 : 10)

ไพศาล หวังพานิช (2514 : 137) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์ของการเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรม หรือเกิดจากการสอนและกัมนิษฐา แก้วสวัสดิวงศ์ (2524 : 1-6) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการตอบแบบสอบถามวัดผลสัมฤทธิ์

ก๊อต และคนอื่นๆ (Good and others. 1973 : 7) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ว่า หมายถึง ความสำเร็จ (Accomplishment) ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการใช้ทักษะ หรือการประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง ความรู้ หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากการทดสอบของครูผู้สอน หรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

จากที่กล่าวมาพอสรุปความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถที่ผู้เรียนได้รับหลังจากการเรียนรู้วิชานั้น ๆ แล้ว ซึ่งจะทราบว่าปริมาณมากน้อยเพียงใดโดยพิจารณาได้จากคะแนนผลสอบแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือได้จากการสังเกตพฤติกรรม และความสำเร็จด้านอื่น ๆ ประกอบ

จ. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

1. ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

มิสเชล (Mischel. 1974 : 287) ให้ความหมายว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถในการคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่า หรือมากกว่าผลที่จะได้รับในปัจจุบัน จึงดำเนินการวางแผนเพื่อปฏิบัติต่อจากนั้นจะควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นเป็นตอนตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต ซึ่งการดำเนินการปฏิบัติตามแผนนี้เป็นระยะเวลานานกว่าจะบรรลุผล หรือจะต้องทำเป็นจำนวนหลายครั้ง ซึ่งเป็นการควบคุมตนเองให้ละเว้นการกระทำบางอย่างในระยะเวลาหนึ่ง จนกระทั่งได้ผลตามต้องการ

เฮคคาเฮน (Heckhausen. 1967 : 42-45) กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า หมายถึง ความสำคัญของการตั้งเป้าหมายในระยะยาวของการทำงาน การคาดการณ์ไกล การวางแผนระยะยาว การมองผลที่จะส่งไปในอนาคต รู้จักอดใจรอได้ หรืออดเปรี้ยวไว้กินหวาน

ซีกูรา (Sequera. 1975 : 5823 – B) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการมองอนาคต การวางแผน และการจัดการเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520 : 35) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า เป็นความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการ อดใจรอได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การรอรางวัลที่ยิ่งใหญ่ในอนาคตแทนการรับรางวัลเล็กน้อยซึ่งจะได้รับในทันที หรือการงดบริโภคความต้องการในปัจจุบันของตนเองเพราะเล็งเห็นผลร้ายที่จะเกิด

ตามมา หรือการเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ตรงข้ามกับลักษณะมุ่งปัจจุบัน และอาจถือว่าเป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลได้

นาคยา ปิรันธนาพันธ์ (2526 : 21-23) กล่าวถึงความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต โดยสรุปว่า เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยมีการคำนึงถึงผลของการกระทำนั้น ๆ ว่าจะส่งผลร้ายหรือผลดีแก่ตนเองและสังคมอย่างไร ควรประพฤติหรือปฏิบัติอย่างไรจึงจะทำให้ไม่เกิดผลร้ายทั้งในปัจจุบันและอนาคต

พินดา สินสุวรรณ (2527 : 8) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการอดใจรอได้ในสภาพการณ์ต่าง ๆ เพราะเล็งเห็น ผลภัยที่จะเกิดตามมา หรือการเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต

จรรยา สุวรรณทัต (2531 : 48) กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า เป็นลักษณะของการมองสู่อนาคตข้างหน้า ซึ่งเป็นการมองที่ลึกซึ้งกว้างไกลที่จะมีผลไม่เพียงแต่ตัวผู้มองเท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่น และสังคมมนุษย์ชาติที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย และถือว่าเป็นจิตลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

2. ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ระเบียบ ประเพณี ประชาชนของประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องเห็นความสำคัญของการวางแผน เพื่อประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต (Mischel. 974 : 250)

ไรท์ (Wright. 1975 : 298) กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่า ผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนา และกฎหมาย ซึ่งจะเห็นว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วย

เรเนอร์ (Raynor. 1982 : 71-116) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นจิตลักษณะที่แยกต่างหากจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคคลใดมีลักษณะสองประการนี้สูงก็อาจคาดได้ว่า เขามีพลังผลักดันให้กระทำ กิจกรรมต่าง ๆ ในปัจจุบันได้อย่างขยันขันแข็งที่สุด ถ้าผลงานนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของผลประโยชน์ที่จะได้รับในระยะยาว เช่น ขยันเรียนหนังสือในปัจจุบันเพื่อจะได้งานดีมีชีวิตก้าวหน้า และสุขสบายในอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520 : 39) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี และเป็นลักษณะหนึ่งที่จะทำให้บุคคลมีความเพียรพยายามต่อสู้อุปสรรคเพื่อความเจริญของตนเอง และส่งผลต่อประเทศชาติ ฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศด้วย

ไพโรจน์ โตเทศ (2531 : 21-22) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคตปลูกฝังให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงในสังคมตลอดจนเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต และให้รู้จักวางแผนล่วงหน้าได้

จันทนา นนทิก (2533 : 32-33) กล่าวว่า บุคคลที่มีเป้าหมายหรือการกำหนดสิ่งที่ต้องการไว้ล่วงหน้าชัดเจน ย่อมมีความตั้งใจและใช้ความพยายามอย่างจริงจังในการกระทำพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายในอนาคต ซึ่งเป้าหมายจะมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการที่เป็นพื้นฐานของแรงจูงใจที่มุ่งตรงไปสู่พฤติกรรม คือ

1. เป้าหมายจะกำหนดแนวทางการตัดสินใจว่าควรจะใช้ความพยายามเท่าใดในการทำงานนั้น

2. เป้าหมายมีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมการทำงาน โดยต้องตระหนักถึงความสำคัญ

อุบลรัตน์ เต็งไตรลักษณ์ (2520 : 29-32) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กในการเตรียมตัวเพื่อชีวิตในอนาคต โรงเรียนจึงเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญที่จะเริ่มกำหนดจุดประสงค์และวิธีการศึกษาโดยพิจารณาอนาคตมิใช่อดีต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ (2529 : 100) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มุ่งอนาคต และสามารถควบคุมตนเองไว้ ดังต่อไปนี้

1. สามารถคาดการณ์ไกลเห็นความสำคัญของอนาคต และตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม

2. หาแนวทางการแก้ปัญหา และวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต

3. รู้จักการปฏิบัติให้อดใตร้อได้อย่างเหมาะสม

4. สามารถให้รางวัลและลงโทษตนเองเมื่อกระทำไม่เหมาะสม

สมดุล ชาญนวงศ์ (2533 : 51) ได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มุ่งอนาคตและมีการควบคุมตนเองสูง ไว้ดังนี้

1. สามารถวางแผนล่วงหน้าได้ และสามารถคาดการณ์ถึงผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

2. สามารถอดใตร้อได้ “สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวาน”

3. มีความเชื่อมั่นในผลของการกระทำว่า ทำดีย่อมได้ผลดีตอบแทน

4. เป็นบุคคลที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผล

5. สามารถถ่วงน้ำหนักจากการกระทำบางชนิดที่สังคมไม่ยอมรับ หรือเป็นผลเสียต่อสุขภาพได้

3. ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต

เคย์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2520 : 36 ; อ้างอิงจาก kay. 1950) เชื่อว่า บ่อเกิดของลักษณะมุ่งอนาคตนั้นอยู่ที่ลักษณะความมั่นคงทางสังคมของบุคคล การที่เด็กจะเรียนรู้ว่าควรอดใจรอ นั้น ส่วนมากจะเกิดในฐานะปานกลางและฐานะสูงเท่านั้น เพราะครอบครัวฐานะยากจนย่อมไม่สามารถจะหาสิ่งของให้เด็กตามสัญญาได้มากนัก ทำให้เด็กขาดความเชื่อถือเกี่ยวกับอนาคต นอกจากนั้น การประสบความสำเร็จด้านต่าง ๆ ในชีวิตก็เป็นสิ่งที่เคย์เชื่อว่าจะช่วยให้บุคคลนั้นมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ทำให้บุคคลเกิดความมานะพยายามในการที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ เพราะมีความหวังว่าจะทำให้สำเร็จดังที่เคยประสบมาแล้ว ฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจึงเกิดการเรียนรู้ทางสังคมเท่านั้นเอง

มิเชล และคนอื่น ๆ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2520 : 36 ; อ้างอิงจาก Mischel and others. 1966, 1974) กล่าวว่า การเลือกที่จะชะลอการบำบัดความต้องการของบุคคลนั้น เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต และการเลียนแบบจากผู้อื่นด้วยนอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับลักษณะอื่น ๆ ของบุคคลอีกมาก เช่น ความรับผิดชอบทางสังคม วัฒนธรรม และครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตนี้จะเพิ่มมากขึ้นตามอายุ มิเชลกล่าวว่าความสามารถที่จะคิดถึงเหตุการณ์ในระยะยาว

ไปในอนาคตนั้น เป็นคุณสมบัติของผู้ที่มีคุณสมบัติด้านสุขภาพจิต และสติปัญญาสูงด้วย และถึงแม้จะมีความสัมพันธ์กับสติปัญญาแต่ไม่สัมพันธ์กับความสามารถทางวาจา

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2520 : 106-110) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง จริยธรรมของเยาวชนไทย พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก ใช้เหตุผลมาก และลงโทษทางจิตมากกว่าทางกายนั้น สัมพันธ์กับการมีลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กอย่างเห็นได้ชัด และยังพบอีกว่าลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามลักษณะทางสังคม 3 ประการ คือ เพศ ชั้นเรียน และที่เกิดโดยหญิงมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่าชาย ผู้มีอายุน้อยและมีระดับการศึกษาต่ำมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ที่อายุมาก และอยู่ในระดับการศึกษาสูง และผู้ตอบที่เกิดในกรุงเทพมหานครมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ตอบที่เกิดในต่างจังหวัด

นอกจากนี้ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชุชม และสภาพ ลอยด์ (2520 : 255) ได้วิจัยเรื่อง การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทยพบว่าเด็กที่ยอมรับการควบคุมสื่อมวลชนจากบิดามารดามากและรับสื่อมวลชนที่เหมาะสม โดยเฉพาะด้านโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์มาก กับการที่เด็กรับรู้ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนจากผู้ปกครองจะปรากฏมากในเด็กที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง และประสบการณ์ทางสังคมที่ได้รับจากสื่อมวลชนที่มีคุณค่าสามารถช่วยส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตได้

ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ นักจิตวิทยาพบหลักฐานว่าเป็นด้านหนึ่งของพลังอีโก้ (ego strength) ของบุคคล ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงสามารถระงับหรือชะลอการนำบทความต้องการต่าง ๆ ของตนได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์, 2520 : 35) และเป็นตัวหนึ่งของบุคลิกภาพที่พัฒนามาจากการเรียนรู้ การศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งจะพัฒนาอย่างช้า ๆ ในวัยเด็ก บุคคลบางคนจะอาศัยความสามารถของตน และเวลาในปัจจุบันเป็นรากฐานที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับตนเองในอนาคตได้ โครงสร้างของอนาคตจะสัมพันธ์กับความจำเป็นที่จะต้องมีความคิดในการวางแผน การตั้งใจที่จะกระทำและ รายละเอียดบางอย่างที่ต้องทำซึ่งเปลี่ยนไปตามเวลา (รัตนา ประเสริฐสม, 2526 : 37-38)

สุรพงษ์ ชูเดช (2534 : 4) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตจะเกิดได้ต้องอาศัยพื้นฐานด้านความคิดและสติปัญญา เนื่องจากบุคคลที่มุ่งอนาคตจะเกิดได้ต้องอาศัยพื้นฐานด้านความคิดและสติปัญญา เนื่องจากบุคคลที่มุ่งอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่คาดการณ์ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต เห็นคุณค่าของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่าสิ่งเล็กน้อยที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบัน และจะต้องเป็นผู้ที่เชื่อว่าสิ่งที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตจะเกิดขึ้นกับตนได้จริง ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่จะมีลักษณะมุ่งอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่มีพัฒนาการทางการคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งทฤษฎีพัฒนาการรู้คิดของ เพียเจต์ ชี้พัฒนาการดังกล่าวคือขั้นปฏิบัติการเชิงระบบ (อายุระหว่าง 11-15 ปี) ทั้งนี้เพราะการคาดการณ์ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตสิ่งนั้นยังไม่เป็นตัวตน ต้องอาศัยการอ้างอิงซึ่งอยู่ในรูปของนามธรรม หรือสัญลักษณ์ และการเห็นความสำคัญของสิ่งที่ยังเป็นนามธรรม หรือสัญลักษณ์ ต้องใช้ความสามารถทางการคิดเชื่อมโยงกับหน่วยการคิดอื่น ๆ ดังนั้นบุคคลที่มีความสามารถด้านการรู้คิดสูงย่อมจะง่ายต่อการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตให้สูงขึ้นด้วย

4. การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

ไรท์ (Wright, 1975 : 387) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตนั้น ได้มาจากการวัดลักษณะมุ่งอนาคตที่ใช้ในการวิจัยทางจิตวิทยา เช่น ให้เขียนเรื่องราวหรือนวนิยาย และวิเคราะห์

ระยะเวลาที่ใช้ในการเขียนเนื้อเรื่องนั้น ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมากจะใช้ระยะเวลาในการเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ดำเนินไป โดยระยะเวลาที่มากกว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตน้อย

สกินเนอร์ (Skinner, 1967 : 461) พบว่าคนเราใช้วิธีการต่าง ๆ ในการควบคุมพฤติกรรมของตนในชีวิตประจำวัน คือ

1. ใช้การยับยั้งทางร่างกาย เช่น การกัดริมฝีปากตนเองเพื่อกลืนหัวเราะ การปิดตาเพื่อไม่ให้มองเห็นสิ่งที่ไม่ต้องการจะเห็น การกระทำเช่นนี้เป็นผลให้ตนเองสามารถหลีกเลี่ยงจากผลที่ตนเองไม่พึงพอใจได้
2. การเปลี่ยนการเรียนรู้สิ่งรับบางอย่าง เช่น การทำเครื่องหมายลงบนปฏิทินเพื่อเตือนความทรงจำ
3. การยับยั้งหรือการงดเว้นการกระทำบางอย่าง เช่น งดอาหารก่อนการเล่นกีฬา
4. การเปลี่ยนการตอบสนองทางอารมณ์ เช่น พยายามคิดถึงเรื่องอื่นเพื่อระงับความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ
5. ใช้เหตุการณ์ที่ไม่พึงพอใจเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม เช่น การตั้งนาฬิกาปลุกบริเวณนอนเพื่อให้เราตื่นไปทำธุระได้ทัน
6. การใช้ยาหรือสารเคมีเพื่อควบคุมพฤติกรรม เช่น การดื่มสุราเพื่อให้ลืมความทุกข์หรือดื่มกาแฟเพื่อไม่ให้ง่วงนอน
7. การให้การเสริมแรงและการลงโทษตนเอง เช่น ถ้าทำงานเสร็จตามกำหนดแล้วจึงดูทีวีที่ตนชอบ
8. การหันเหความสนใจไปสู่สิ่งอื่น เช่น การเปลี่ยนหัวข้อสนทนา เพื่อหลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาทของกลุ่มสนทนา

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ (2529 : 107) กล่าวถึงวิธีการกระตุ้นลักษณะมุ่งอนาคตของบุคคลไว้ดังนี้

1. ให้เขียนเรื่องราวของตนเองเกี่ยวกับปัจจุบัน และอนาคต วิธีฝึกทำได้โดยการกระตุ้นให้บุคคลรู้จักคิดถึงสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ และไกลอย่างมีเหตุผล ยกตัวอย่างให้เห็นแบบอย่างของการคิดประเภทนี้ และฝึกการรู้จักคิดในทำนองนี้ เพื่อให้เข้าใจความหมายของการมุ่งอนาคตในกาละเทศะต่าง ๆ
2. ให้ความสำคัญของการมุ่งอนาคต วิธีฝึกทำได้โดย วิธีฝึกทำได้โดยการให้เห็นตัวอย่างของผลดีที่เกิดจากการกระทำกิจกรรมที่มุ่งอนาคต
3. ให้รู้จักคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต วิธีฝึกทำได้โดยการทำให้บุคคลเห็นตัวอย่างของการวางแผนในอนาคตของผู้มีลักษณะมุ่งอนาคต ฝึกวางแผนเกี่ยวกับชีวิตและการทำงาน ฝึกเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับความคาดหวังของตนเอง

เพ็ญแข ประจันปัจฉิก (2527 : 15-37) เสนอแนะบทบาทในการปลูกฝังลักษณะนิสัยมุ่งอนาคต สำหรับครอบครัวและโรงเรียน โดยสรุปได้ดังนี้

1. บทบาทของครอบครัว บิดามารดาต้องทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี เช่น การรู้จักคุณค่าของเวลา มีการวางแผนการกำหนดการใช้เวลา เช่น ควรทำอะไรในวันหยุด และอาจใช้วิธีปลูกฝังวัยรุ่นให้เป็นผู้มุ่งอนาคต โดยการใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบการรัก สนับสนุน แบบใช้เหตุผล และแบบใช้วิธีควบคุมแบบปานกลางอย่างสม่ำเสมอจนกระทั่งความนอกจากนี้การฝึกหัดการใช้เหตุผล

และการคาดการณ์ ควรเริ่มจากสิ่งที่เป็นเรื่องง่าย ๆ จนถึงเรื่องยาก เช่น การให้วัยรุ่นวางแผนเกี่ยวกับการเรียนต่อหรือการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพของตนเอง เป็นต้น

2. บทบาทของโรงเรียน ครูสามารถปลูกฝังลักษณะมุ่งอนาคตให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้โดยใช้วิธีสนับสนุนให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มในการทำงาน และมีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้ลุล่วงไปได้ ยกย่องนักเรียนที่ทำตนเป็นผู้มุ่งอนาคตใช้วิธีการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดค้นหาคำตอบเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ด้วยตนเอง นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการทำงานเป็นขั้นตอน และสามารถวางแผนได้ ได้เรียนรู้เรื่องเหตุและผล สามารถคาดคะเนผลของเหตุการณ์ได้ นอกจากนี้ครูก็ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้มุ่งอนาคตด้วย นั่นคือต้องเป็นผู้มีความเพียรพยายามและมีการวางแผนการกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความจริงในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2527 : 14-15 ; 2533 : 14-17) กล่าวว่า การสอนเด็กเพื่อนำความรู้ไปใช้ในอนาคต ต้องเริ่มต้นด้วยการคาดการณ์ว่า ในอนาคตจะมีอะไรที่สำคัญและแตกต่างไปจากปัจจุบันอย่างไรบ้าง เด็กควรมีโอกาสในการวางแผนการเรียนในอนาคตของตนเองและพัฒนาการคิดวิเคราะห์ให้มากขึ้น การมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคตจะช่วยให้การวางแผนเป็นไปด้วยความรอบคอบ สมเหตุสมผล การสอนเพื่อให้นักเรียนมองอนาคตหรือมุ่งอนาคต อาจทำได้โดย

1. ให้มองอนาคตด้วยทัศนะของตนเอง เช่น มองโลกข้างหน้าว่าจะเป็นอย่างไร และตนเองต้องมีความรู้ ความสามารถอย่างไรจึงจะมีชีวิตอยู่ในโลกเช่นนั้นได้อย่างเหมาะสม

2. เน้นการหาทางเลือกในอนาคต โดยให้นักเรียนคิดหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้โลกอยู่ดีมีสุข

3. ให้นักเรียนเข้าใจยุทธวิธีต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการคาดคะเนอนาคต เช่น ชี้นำริโอ

4. มุ่งให้นักเรียนเข้าใจสภาพและแนวโน้มของอนาคต ความสามารถที่มนุษย์ควรจะพัฒนาในอนาคต

รังสรรค์ เพ็งหนู (2531 : 103) กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้พร้อมที่จะอยู่ในโลกที่เปลี่ยนแปลงสื่อนาคตที่ไม่แน่นอน หนทางหนึ่งคือการให้บุคคลมีทัศนะที่กว้างไกลทั้งในแง่ของมิติที่เกี่ยวกับเวลา สถานที่ ชุมชน และวิถีชีวิต เพื่อจะได้ปรับปรุง ปฏิบัติหรือกำหนดแนวทางที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยกระตุ้นให้เยาวชนสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ของตนเอง และสังคมได้ตั้งแต่ปัจจุบัน และได้เสนอแนวคิดการประยุกต์เทคนิควิธีการเชิงอนาคต เช่น การพรรณนาอนาคต การสร้างอนาคตจำลอง วงล้ออนาคต การวิเคราะห์เครือข่ายอาชีพ และวิธีการตรวจสอบค่านิยมในอนาคต เพื่อใช้ในกระบวนการแนะแนวโดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ

1. มุ่งให้นักเรียนตระหนักว่า อนาคตเกิดจากความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ในอดีตและสภาพแวดล้อมกับโอกาส และโดยการเลือกตัดสินใจของมนุษย์เอง

2. มุ่งให้นักเรียนตระหนักว่า การคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตเป็นการตรวจสอบทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ในอนาคต

3. มุ่งให้นักเรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของโลก และชีวิตอย่างเป็นระบบเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2530 : 109-116) กล่าวว่า การกระทำพฤติกรรมเป็นระยะเวลานาน เพื่อให้เกิดผลดีในอนาคตอันไกลนั้น บุคคลที่ขาดความอดทนอาจหยุดการกระทำนั้นลงกลางคันก็

ได้ เช่น ทำงานที่ยากและใช้เวลานานจนกว่าจะสำเร็จสมบูรณ์ อาจจะใช้การผ่อนแรงเป็นขั้นตอน โดยการแบ่งพฤติกรรมนั้นเป็นช่วง ๆ หรือเป็นกิจการย่อยๆ ที่ต้องทำต่อเนื่องกัน เมื่อทำกิจกรรมสำเร็จไปช่วงหนึ่งก็ให้รางวัลแก่ตนเอง เพื่อกระตุ้นให้พยายามให้มากขึ้นในโอกาสต่อไป เช่น การเขียนรายงาน เขียนตำรา หรือนวนิยายที่เป็นเรื่องยาว ต้องใช้เวลาหลายวันหรือหลายเดือน ผู้ที่สำเร็จมักจะกำหนดจำนวนหน้าที่จะต้องเขียนให้ได้ภายใน 1 วัน 1 สัปดาห์ ถ้าทำได้ตามนั้นก็เกิดความสบายใจ ภูมิใจ เป็นรางวัลแก่ตนเอง อาจมีการให้ตนเองได้พักผ่อน ทำกิจกรรมที่ชอบ เป็นต้น การให้รางวัลแก่ความสำเร็จย่อย ๆ จะช่วยบุคคลให้รุดหน้าไปยังเป้าประสงค์ระยะไกลได้ง่ายขึ้น

สุจิต เพียรชอบ (2530 : 32) ได้เสนอแนะไว้ว่า ในการเรียนการสอนควรสอนเรื่องของอดีตน้อยลง ควรสอนเรื่องปัจจุบันและอนาคตให้มากขึ้น นักเรียนจะได้รับการฝึกฝนให้พร้อมที่จะคาดการณ์ล่วงหน้าว่า ในอนาคตจะเกิดเหตุการณ์ใดขึ้น มีปัญหาใดขึ้น นักเรียนจะสามารถเผชิญกับอนาคตได้อย่างกล้าหาญ สุขุม เยือกเย็น

ฉ. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรายได้

สมทรง สุวรรณเลิศ (2514 : 46) ได้กล่าวว่า เด็กที่มาจากครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ หรือยากจนมักจะมีปัญหาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ และนำไปสู่ปัญหาความประพฤติดังปัญหาเหล่านี้มีผลต่อการเรียน และต่อปัญหาทางด้านอารมณ์และสังคม ชูพิชัยกุล และคนอื่น ๆ (ม.ป.ป. : 108) กล่าวว่า สาเหตุ ที่ฐานะทางเศรษฐกิจมีส่วนเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตนี้อาจเป็นเพราะฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมหมายถึง การมีความ รู้สึกมั่นคงในตัวเอง จึงทำให้ความกดดันน้อย บุคคลไม่ต้องทนทุกข์อยู่กับภาวะตึงเครียดหรือมีข้อขัดแย้งในใจมากนัก

2.1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านครอบครัว

ก. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว

โกลด์เนอร์ และโกลด์เนอร์ (Gouldner and Gouldner. 1963 : 52) ได้กล่าวถึงบรรยากาศในการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับเด็ก จะอธิบายลักษณะของเด็กหลาย ๆ ลักษณะตามที่เขารับเอาเอกลักษณ์ของสังคมไว้ และคาดหวังว่า เด็กจะประพฤติตัวให้เป็นไปตามลักษณะที่กำหนดให้ และจะประมาณค่าเด็กตามลักษณะที่กำหนดให้ด้วยบุคคลเหล่านั้นจะสอนเด็กให้รู้จักตัดสินตนเองตามค่านิยม เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความสะอาด และความสำเร็จในการเรียน สิ่งเหล่านี้ต่อมาจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมบุคคล

ครอนบาค (Cronbach. 1970 : 112-115) มีแนวคิดว่าคุณลักษณะทางจิตวิทยาในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยบรรยากาศทางปัญญา และบรรยากาศทางอารมณ์ สำหรับบรรยากาศทางอารมณ์นั้น เป็นคุณลักษณะหนึ่งของสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวที่บิดามารดาสร้างขึ้น เด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิตมักมาจากครอบครัวที่บิดามารดามีเจตคติที่ดีต่อลูก และมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดถ้าเด็กมีบิดามารดาที่เข้าใจตน ให้ความรัก ความอบอุ่น และช่วยเหลือในเวลาที่ต้องการ เด็กย่อมมีสุขภาพจิต และทำให้เด็กเรียนได้เต็มที่และประสบความสำเร็จในการเรียน

ซอง และแฮทตี (Song and Hattie. 1984 : 1267-1281) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะทางจิตวิทยาในครอบครัวว่า เป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของเด็กมากกว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจของบิดามารดา

ข. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2525 : 70 – 71) นับตั้งแต่วัยแรกเริ่มของชีวิตจวบจนเข้าสู่ วัยเด็กเล็ก วัยรุ่น และวัยหนุ่มสาว บิดามารดาย่อมมีบทบาทและอิทธิพลไม่น้อยที่จะกำหนดแนวทางชีวิต กับบุตร ธิดา ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยปกติบิดามารดาทุกคนย่อมปรารถนาที่จะเห็นบุตร ธิดาของตน ประสบความสำเร็จในชีวิตรอนาคต แต่อย่างไรก็ตาม วิธีการของบิดามารดาแต่ละคู่มักจะแตกต่างกัน บิดามารดาที่เป็นพรหมของบุตร ย่อมตระหนักว่า บุตรธิดาไม่ใช่เครื่องปั้นดินเผาที่จะปั้นใดตามใจผู้ปั้นตลอดเวลา แต่บุตร ธิดาเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพ ทัศนคติและความถนัดของตนเอง บิดามารดาจึงควรอยู่ในฐานะผู้ป้อนข้อมูลและแนวทางการดำเนินชีวิตแก่บุตรธิดา ไม่ใช่ผู้บังคับชีวิต การตัดสินใจการวิถีชีวิต ยิ่งเมื่อบุตรธิดาเจริญเติบโตมากขึ้น จึงควรเปิดเรื่องที่บุตรธิดาจะต้องตัดสินใจโดยมีบิดามารดาเสมือนที่ปรึกษา ในบางครั้งบุตรธิดาไม่เชื่อฟังคำสั่งเช่นที่กล่าว ตรงกันข้ามบิดามารดาบางรายปราศจากความเข้าใจบุตรธิดา มักใช้วิธีการกำหนดและบีบบังคับให้บุตรธิดาเลือกวิถีชีวิต และวิชาชีพที่ตนมุ่งหวัง ทำให้เด็กเกิดความกดดัน อาจเกิดความคับข้องใจ และความขัดแย้งภายในจิตใจอย่างรุนแรง ทำให้มีผลกระทบกระเทือนต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเองรวมทั้งขาดกล้วในการที่จะตัดสินใจแก้ปัญหาชีวิตในอนาคต

สุพัทธา สุภาพ (2518 : 37 – 39) กล่าวว่า ในเด็กวัยรุ่นนี้เป็นปัจจัยที่มีความต้องการที่จะมีความเป็นอิสระและความต้องการนี้จะรุนแรงมากในวัยนี้ เพราะเป็นวัยที่อยู่ระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ จึงอยากจะแสดงออกซึ่งความเป็นตัวของตัวเอง ฉะนั้นจึงไม่ชอบให้ผู้ใหญ่มากำกวดภายในชีวิตตน และประกอบกับเด็กในวัยนี้มีการพัฒนาความคิดที่เป็นอุดมคติส่วนตัวเป็นอย่างมาก มีการกำหนดแนวทางความต้องการในอนาคตและความสำเร็จของตนเองไว้แล้ว เป็นวัยที่อยากรับผิดชอบ อยากพึ่งตนเอง ผันถึงจุดหมายในอนาคต เช่น อยากเป็นโน่นอยากเป็นนี่ การที่บิดามารดาเข้ามากำหนดความต้องการและแนวทางชีวิตแทนตัวเขาเอง จึงเป็นการบีบบังคับตัวเขา ซึ่งขัดกับความต้องการและพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ความตึงเครียดทางอารมณ์ย่อมเกิดขึ้นได้และโดยสภาพทั่วไปบุคคลเมื่อเกิดสภาพความต้องการเกิดขึ้น จะเป็นผลสะท้อนให้เกิดพฤติกรรมซึ่งเรียกว่า ความตึงเครียด และเมื่อความต้องการของบุคคลไม่ได้รับการตอบสนองระหว่างที่อยู่ในสภาพที่อดกลั้น ระบบต่างๆของร่างกายก็จะได้รับความกระทบกระเทือน เนื่องจากความไม่สมดุล นั้นแสดงว่า บุคคลนั้นจะเกิดความเครียดขึ้น

นราธร ศรีประสิทธิ์ (2529 : 24) กล่าวว่าความต้องการหรือความมุ่งหวังในชีวิตทั้งของตัววัยรุ่นเอง และที่บิดามารดามีต่อตัวเขา อาจจะนำมาซึ่งความวิตกกังวลทางจิตใจให้เกิดขึ้นกับตัวเขาเองได้ และถ้าความต้องการหรือมุ่งหวังนั้นมีความขัดแย้งกันจนอาจเป็นความขัดแย้งทางอารมณ์อย่างรุนแรง ประกอบกับโดยสภาพธรรมชาติของความต้องการของบุคคลนั้น เมื่อเกิดสภาวะความต้องการขึ้นความวิตกกังวล ความกดดันก็จะมีอยู่แล้ว ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นๆจำเป็นต้องหาทางเพื่อที่จะตอบสนองต่อความต้องการหรือความคาดหวังนั้นๆในชีวิตของตน เพื่อที่จะกลับสู่สภาวะความสมดุลทั้งทางร่างกายและจิตใจ และในปัจจุบันวัยรุ่นจำเป็นต้องมีการแข่งขันกันในด้านต่างๆมากมายเกี่ยวกับอนาคตของตนเองทั้งด้านการศึกษา การเลือกที่จะประกอบอาชีพ การแข่งขันหางานทำ และการก้าวเข้าสู่ฐานะของความเป็นผู้ใหญ่ ทำให้การพึ่งพาตนเอง การตอบสนองต่อความมุ่งหวังในชีวิตจะต้องมากขึ้น ดังนั้นความคาดหวังของผู้ปกครองจึงเป็นสถานการณ์หนึ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นในปัจจุบัน

2.1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

ก. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสถานภาพการเรียน

ในเรื่องของการเลือกสถานภาพการเรียนนั้น ผู้ที่มาสสมัครเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาจะต้องเลือกสถานภาพของตนเองว่าจะเรียนภาคปกติหรือภาคพิเศษ ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อม และความต้องการของผู้สมัคร เช่น ในเรื่องของการเรียน เป็นต้น

สำหรับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ส่วนใหญ่ จะมีการจัดสถานภาพของนิสิต เป็น 2 ภาค ดังเช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีการจัดสถานภาพของนิสิต เป็น 2 ภาค ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ภาคปกติ ให้ใช้ระบบทวิภาค ปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน คือ ภาคต้น และภาคปลาย มีระยะเวลาเรียนรวมทั้งเวลาสอบ แต่ละภาค ไม่น้อยกว่า 18 สัปดาห์ บัณฑิตวิทยาลัย อาจจัดการศึกษาภาคฤดูร้อนต่อจากภาคปลายได้ โดยมีจำนวนชั่วโมงการเรียนในแต่ละวิชาเท่ากับจำนวนชั่วโมงการเรียน ที่กำหนดไว้ข้างต้น ซึ่งใช้เวลาเรียนปีการศึกษาละ 2 ภาคเรียน และเรียนในวันและเวลาราชการ วันจันทร์- วันศุกร์ เวลา 8.00 น. – 16.00 น.

2. ภาคพิเศษ ให้จัดการเรียนการสอนนอกเวลาราชการ ปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 3 ภาคเรียน คือ ภาคต้น ภาคปลาย และภาคฤดูร้อน มีระยะเวลาเรียนรวมทั้งเวลาสอบในภาคต้น และภาคปลาย ไม่น้อยกว่า 18 สัปดาห์ และในภาคฤดูร้อนไม่น้อยกว่า 6 สัปดาห์ โดยให้เพิ่มชั่วโมงการเรียนแต่ละวิชาในภาคฤดูร้อน ให้เท่ากับจำนวนชั่วโมงการเรียนที่กำหนดไว้ข้างต้น ทั้งนี้ ในภาคฤดูร้อน อาจจัดการเรียนการสอนในเวลาราชการได้ ซึ่งใช้เวลาเรียนปีการศึกษาละ 3 ภาคเรียน ในภาคเรียนที่ 1 และ 2 วันศุกร์ เริ่มเรียนในเวลา 17.00 น.-20.00 น. วันเสาร์เรียนในเวลา 8.00 – 16.00 น. และในภาคฤดูร้อน วันศุกร์เริ่มเรียนในเวลา 17.00 น. – 20.00 น. วันเสาร์ – วันอาทิตย์เรียนในเวลา 8.00 น. - 16.00 น. (คู่มือนิสิต. 2542 : 18)

ข. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

ปัจจุบันโรงเรียนเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตคนให้เป็นพลเมืองดี เนื่องจากโรงเรียนมีอิทธิพลต่อเด็กมากกว่าสถาบันอื่น ดังนั้น โรงเรียนจึงควรตระหนักถึงบทบาทของตนเองที่จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ จึงจำเป็นต้องจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอน ของนักเรียนดังที่ ละเมียด ลิมอักษร (2519 : 23-28) ได้กล่าวว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ซึ่งจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาแก่เด็กโดยตรง สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนจึงเป็นบรรยากาศทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดโรงเรียนเป็นสถานที่ที่เด็กได้พบสิ่งแวดล้อมหลายอย่าง เช่น ได้มีการสมาคมติดต่อกับครู และเพื่อนนักเรียนในวัยต่าง ๆ ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครูได้เล่น และทำงานร่วมกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ได้อ่านหนังสือในห้องสมุด ได้ดูภาพยนตร์และโทรทัศน์และได้ฟังวิทยุที่ครูจัดขึ้นเพื่อประกอบการสอน ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทั้งสิ้น ช่วยให้เด็กมีประสบการณ์มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ

ลอว์เรนซ์ (Lawrens. 1976 : 418) กล่าวว่า บรรยากาศในการเรียนการสอนนั้นเป็น สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจ อารมณ์แจ่มใส รู้สึกตื่นตัว กระฉับกระเฉง ก็ จะมีความสนใจในการเรียน และย่อมช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

วิธฮอลล์ (Withall, 1979 : 347) กล่าวว่า การเรียนรู้ของนักเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ บรรยากาศในการเรียนรู้นั้นมีความหมายต่อตัวผู้เรียน กล่าวคือ นักเรียนเห็นว่าประสบการณ์นั้นตรงกับความต้องการและเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของเขา และไม่ใช่ว่าบรรยากาศที่ขู่เข็ญ กล่าวคือ นักเรียนไม่รู้สึกลัวสถานการณ์นั้น ๆ มีความน่ากลัว หากแต่รู้สึกว่าได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีแต่ความจริงใจต่อกัน

สพิชญา ชีระกุล และคนอื่น ๆ (2524 : 182-187) ได้เสนอแนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนไว้หลายประการ สรุปได้ดังนี้

1. สภาพโรงเรียนและห้องเรียน โรงเรียนจัดอาคารสถานที่ถูกหลักวิชา เช่น การวางแผนแนวอาคารถูกทิศทาง ได้รับแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้ดี ไม่ร้อนอบอ้าวจนเกินไป ไม่มีเสียงดังรบกวน ภายในตกแต่งด้วยสิ่งที่สวยงาม เป็นระเบียบ เพื่อช่วยให้บรรยากาศร่มรื่น น่าเรียน สภาพห้องเรียนควรยืดหยุ่นได้ตลอดเวลา บริเวณควรสะอาดสวยงาม โต๊ะเก้าอี้มีเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและขนาดต้องเหมาะสมกับผู้เรียน เพราะสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นที่จะสร้างเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดี

2. หลักสูตร คือ แนวทางที่โรงเรียนจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ หลักสูตรที่ดีจะต้องจัดให้ตรงกับความต้องการของการศึกษา และตรงกับความต้องการของเด็กแต่ละวัย

3. แบบเรียน และบทเรียนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และถือว่าเป็นอุปกรณ์การศึกษาที่โรงเรียนจะขาดเสียมิได้อีกทั้งสิ่งหนึ่งที่ครูสามารถจัดให้นักเรียนก็คือ การจัดบทเรียนซึ่งครูควรพิจารณาเลือกสรรแต่เฉพาะที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ซึ่งเหมาะสมกับวัย ความรู้ ความสนใจ ความต้องการของเด็ก และท้องถิ่น

4. อุปกรณ์การศึกษา เป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและง่ายขึ้น การจัดใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนให้ได้ผลดีนั้น ขึ้นอยู่กับทักษะและความสนใจของครูว่าจะใช้อุปกรณ์ นั้น ๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหา เวลา และใช้ได้ถูกต้องเพียงใด

5. กิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน คือ พฤติกรรมที่แสดงออกแล้วทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ทำนั้นตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ กิจกรรมที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนกระทำแล้วเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีกิจกรรมมากมายหลายอย่าง ที่ครูสามารถจัดให้เด็กได้ เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการพูด การเขียน กิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงและกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้าง และประดิษฐ์ เป็นต้น

6. เวลาและโอกาส การเรียนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับเวลาเช่นเดียวกัน ครูต้องจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับวิชาหรือเนื้อหาที่จะสอน เวลาควรมีการยืดหยุ่นไปตามเนื้อหาสาขาวิชาไม่ควรมียกเว้นตายตัว

7. สถานที่ที่ใช้ในการเรียนนั้น อาจไม่ได้หมายถึง ห้องเรียนเพียงอย่างเดียว บางครั้งอาจเป็นสนามโรงเรียน หรือสถานที่ไปทัศนศึกษาด้วย สถานที่จึงมีส่วนช่วยสร้างความรู้สึกรักและบรรยากาศของการศึกษาเล่าเรียน การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในการเรียน ช่วยให้ ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย ช่วยให้สังคมของเด็กดีขึ้น อย่างไรก็ตาม สถานที่ที่ใช้เรียนต้องไม่มีเสียงรบกวนจนไม่สามารถใช้สมาธิได้ และจะต้องไม่ไวเวกแว้งจนดูสับสนน่ากลัว ไม่เสี่ยงภัยหรือใกล้สิ่งที่เป็นอันตรายหรือสกปรก และสถานที่นั้นจะต้องเป็นประโยชน์ต่อการสอน โดยตรง

8. ผู้เรียน การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้ และเป็นผลดีก็ต่อเมื่อ ผู้เรียนมีความพร้อม มีความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ และรับรู้ ครูจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียน หรือเมื่อผู้

เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนก็ควรให้โอกาสแก่ผู้เรียน ทันทีครูผู้สอนจะต้องหมั่นสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน หากแสดงความรู้สึกว่ามีความวิตกกังวล มีความคับข้องใจ ครูจะต้องช่วยลดความรู้สึกนั้น ๆ เสียก่อน และพยายามสร้างบรรยากาศที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่

9. ผู้สอนและวิธีสอน ครูถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่ง ที่จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลดี นักการศึกษาต่างประเทศและการวิจัยการศึกษาได้ระบุไว้แน่ชัดว่า ยังไม่มีอุปกรณ์การสอนใด ๆ ในโลกนี้ที่จะใช้แทนครูที่มีความสามารถทางการสอนได้

พรณี ชูทัย เจนจิต (2522 : 190) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะช่วยพัฒนานักเรียน คือ การคำนึงถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ซึ่งควรมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. บรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) โดยครูผู้สอนกระตุ้นให้กำลังใจให้เด็กเชื่อในความสามารถของตนที่จะทำงานนั้น ๆ แม้ว่าจะเป็นงานที่ค่อนข้างยาก

2. บรรยากาศที่อิสระ (Freedom) เป็นบรรยากาศที่เด็กมีโอกาสดูเลือกในสิ่งที่มีความหมาย และคุณค่า ซึ่งรวมถึงโอกาสที่จะทำผิดพลาดด้วย บรรยากาศนี้จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเองที่จะศึกษาค้นคว้า ไม่เกิดความตึงเครียด

3. บรรยากาศซึ่งมีการยอมรับนับถือ (Respect) การที่ครูเห็นคุณค่าในตัวเด็กเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนามโนคติเกี่ยวกับตนเอง จะส่งผลต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กและยังทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณค่า และยอมรับนับถือในตนเองด้วย

4. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น (Warmth) การที่ครูมีความเข้าใจเป็นมิตร ยอมรับ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือ จะทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นสบายใจ อยากเข้าไปติดต่อด้วย

5. บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) เป็นความจำเป็นที่ครูจะต้องฝึกให้เด็กมีวินัย แต่ มิได้อยู่ภายใต้การควบคุมลงโทษ แต่ครูต้องมีความสุข มีความหนักแน่น และไม่ให้สิทธิพิเศษกับเด็กบางคน

6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เป็นสิ่งที่ครูควรสร้างให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน คนเราจะเรียนรู้ว่าตนเองมีความสามารถนั้นมีใช้จากความสำเร็จ แต่จากความสำเร็จ

สิริวรรณ ศรีพหล (2526 : 172-174) ได้สรุปแนวทางการจัดบรรยากาศในห้องเรียนสำหรับครูที่จะนำไปปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้คือ

1. บรรยากาศของการเรียนการสอนในชั้นเรียน ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีพัฒนาทางสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างเต็มที่ ฝึกฝนการใช้สติปัญญา คือ มีกระบวนการในการคิดอย่างมีเหตุผล มีการเจตคติที่ดีต่อผู้อื่น การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น

2. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่ดีต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติในการควบคุมตนเอง และรับผิดชอบตนเอง โดยให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ให้โอกาสนักเรียนในการค้นคว้าหาวิธีการเรียนด้วยตนเอง โดยครูคอยให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาก็อาจเกิดขึ้น

3. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่ดีจะต้องส่งเสริมนักเรียนให้มีความคิด และแนวการปฏิบัติแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้อาจเริ่มมาจากครูเป็นตัวอย่างที่ดี มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ยอมรับมติของกลุ่ม

สุปรีชา หิรัญโต (2524 : 183) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการบรรยากาศภายในห้องเรียนที่ดีไว้ดังนี้ คือ

1. ควรมีแสงสว่างในห้องเรียนในระดับที่มองเห็นได้คือ มองเห็นได้เร็ว สบายตา และชัดเจน
2. ควรไกลจากแหล่งกำเนิดเสียงรบกวนจากบริเวณรอบ ๆ หรือภายนอกห้องเรียน เพราะเสียงรบกวนจะทำให้รู้สึกรำคาญ เครียด กระวนกระวายและเหน็ดเหนื่อย นอกจากนั้นเสียงรบกวนยังเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียน ฉะนั้น ควรมีการควบคุมเสียงรบกวน เลือกที่ตั้งโรงเรียนให้ไกลจากเขตจราจรแออัดแน่น ทางรถไฟ เป็นต้น

รอเจอร์ (Rogers. 1969 : 157-164) มีความเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนที่ว่า ควรคำนึงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความคิดกับความรู้สึก ทำที่ที่มีต่อกัน ตลอดจนเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ ควรได้รับความสนใจ และให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการเน้นทางวิชาการ และสติปัญญา เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศไม่ตึงเครียด เป็นการเสริมความอบอุ่นมั่นใจ และเชื่อถือกันระหว่างครู และนักเรียน จึงย่อมจะเอื้ออำนวยการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสุขภาพจิตของนักเรียนได้มาก ดังนั้นบรรยากาศในชั้นเรียนที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน

ประดินันท์ อูปรมย์ (2527 : 33) ได้กล่าวถึง ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนดังนี้ คือ ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนอาจเกิดขึ้นได้ทั้งระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึงทั้งครูและนักเรียนต่างก็มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสซักถาม ตอบคำถาม และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก บรรยากาศใน ชั้นเรียนก็จะมีแต่ความน่าสนใจ น่าสนุก อยากรู้ อยากเห็น และกระตือรือร้น นอกจากนี้ ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเอง ก็มีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วยเช่นกัน

จากเอกสารสรุปได้ว่า บรรยากาศในชั้นเรียนควรมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเสริมสร้างพัฒนาความขยันซึ่งจะต้องเป็นห้องเรียนที่มีบรรยากาศอบอุ่นเป็นกันเอง มีสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนด้วยกันเอง นักเรียนทุกคนนับถือกฎเกณฑ์และระเบียบของห้องเรียน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนครูมีความเข้าใจนักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกในการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ดังนั้น ทั้งนักเรียนและครู จึงมีหน้าที่สร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนร่วมกัน

ค. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

รอตแมน (Rothman. 1968 : 34-36) กล่าวว่าสิ่งที่ควรคำนึงถึงให้มากที่สุดในการเรียนการสอนนั้น คือ สัมพันธภาพที่ดีของครูผู้สอนกับผู้เรียน ครูจะต้องยอมรับ เข้าใจ เป็นกันเอง ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเอง และครูจะต้องแสดงให้นักเรียนเห็นได้ชัดเจนอีกด้วยนั่นคือ ครูจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 48) ได้กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนว่า ผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในชั้นเรียนเสมอไป ดังนั้น การพบปะซักถามนอกชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น อย่าทำให้เกิดการเสียหน้า และควรฟังความคิดเห็นจากนักเรียนบ้าง

ประดินันท์ อูปรมย์ (2527 : 33) ได้กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนดังนี้ คือ ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน อาจเกิดขึ้นได้ทั้งระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเอง ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึง ทั้งครูและนักเรียนต่างก็มีความสัมพันธ์อันดีต่อ

กัน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสซักถาม ตอบคำถาม และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก บรรยากาศใน ชั้นเรียนก็จะมีเมื่อนานสนใจ น่าสนุก อยากรู้อยากเห็น และกระตือรือร้น นอกจากนั้นปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเองก็มีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วยเช่นกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า สัมพันธภาพของอาจารย์กับนิสิตมีความสำคัญ นอกจากด้านการเรียนการสอนและการให้การอบรมแก่นักเรียนแล้ว อาจารย์ต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับนิสิต ส่งเสริมให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ปรีกษา มีความเมตตากรุณา มีเหตุผล มีบุคลิกภาพดี ให้ความรักความอบอุ่นกับนิสิต เพื่อช่วยให้นิสิตมีพฤติกรรมการเรียนที่ดีต่อไป

ง. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางความรู้ ทักษะคิด บุคลิกภาพ และ คุณธรรมของนักศึกษา นักศึกษาต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน เบเนตต์ (Bennett. 1952 : 35) ให้ข้อเสนอแนะว่า สถาบันอุดมศึกษาควรได้ส่งเสริมให้นักเรียนรักใคร่กันฉันท์เพื่อน และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เพื่อประโยชน์แก่ตัวนักศึกษาเอง และเมื่อออกไปทำงานในอนาคตจะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันต่อไป

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2518 : 135) อธิบายว่าความสัมพันธ์ของนักศึกษามี 2 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์ทางอารมณ์และความสัมพันธ์ทางปัญญา โดยความสัมพันธ์ทางอารมณ์เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความผูกพันระหว่างเพื่อนกับเพื่อน กิจกรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบนี้ ได้แก่ กิจกรรมบันเทิง การเลี้ยงสังสรรค์ และการเลี้ยงรับเลี้ยงส่ง ส่วนความสัมพันธ์ทางปัญญาดังอยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล อาศัยความรู้ ความคิด สติปัญญา และเหตุผลเป็นเครื่องเชื่อมโยง กิจกรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบนี้ ได้แก่ การอภิปราย การประชุม การถกเถียงทางวิชาการ และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

การที่จะทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติตนกับเพื่อนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันความปฏิบัติดังนี้ (กันยายน สุวรรณแสง. 2533 : 61-65 ; ปราณี พรธณวิเชียร. 2534 : 76-78)

1. แสดงกริยาอ้อมอ้อมแฉ่งใส เพราะรอยยิ้มเป็นการแสดงออกซึ่งความรัก ที่มีความหมายมากที่สุดแต่ลงทุนน้อยที่สุด
2. แสดงความสนใจกับบุคคลอื่น เช่น การทักทาย การไต่ถามทุกข์สุข
3. ตั้งใจฟังบุคคลอื่นพูด หากท่านกำลังทำงาน เมื่อมีบุคคลอื่นมาสนทนาด้วยก็ควรจะเก็บงานที่ทำเอาไว้ชั่วคราวก่อน อย่ทำงานไปด้วยสนทนาไปด้วย เพราะเป็นกิริยาที่ไม่เหมาะสม อันแสดงถึงการไม่ให้ความสนใจบุคคลนั้น
4. แสดงกริยารับฟังข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของบุคคลอื่น
5. ทำตนให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี อย่าจ้องจับผิดบุคคลอื่น จะทำให้เกิดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน หากบุคคลอื่นทำอะไรให้มองในแง่ดีไว้ก่อน อย่าคอยจ้องแต่ละนินทา
6. แสดงความเกรงใจต่อบุคคลอื่น เนื่องจากความสนิสนมเกินไป อาจทำให้เกิดความเกรงใจกัน
7. รู้จักระงับอารมณ์ ในการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น ๆ นั้นอาจมีสิ่งทำให้เกิดไม่พอใจขึ้นได้ ดังนั้นหากเราเกิดอารมณ์ก็ควรระงับอารมณ์เอาไว้บ้าง เพราะการเป็นคนเจ้าอารมณ์ไม่ได้ก่อให้เกิดอะไรดีขึ้นมาเลย นอกจากจะทำลายความสัมพันธ์ที่เคยมีมาก่อน

8. วางตัวอยู่ในฐานะที่เหมาะสม ไม่แสดงกิริยาอาการโอ้อวด ยกตนข่มท่านไม่ว่าบุคคลใดก็ตามไม่มีใครชื่นชมคนที่ข่มให้เขาต่ำลง

9. รู้จักปฏิเสธคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผลของผู้อื่น ด้วยการแสดงใบหน้าที่น่าเกรงขาม ulyเสียงเรียบดังชัดเจน มองสบสายตาเพื่อน เพื่อแสดงให้เห็นความจริงใจที่ต้องการให้เพื่อนทราบความรู้สึกที่แท้จริง

10. จดจำข้อมูลเล็ก ๆ น้อย ๆ ของเพื่อนไว้ แสดงความเอาใจใส่ ความสนใจเพื่อแสดงความยินดีในวาระสำคัญ แสดงความห่วงใยเมื่อเพื่อนมีความทุกข์

นอกจากนี้ นพพร พานิชสุข (2522 : 68-70) ได้เสนอแนะวิธีการที่พึงปฏิบัติต่อกันในการทำงานร่วมกับเพื่อนดังนี้ คือ

1. ความเป็นผู้มีอัธยาศัยไมตรีอันดีต่อกัน เป็นองค์ประกอบสำคัญและจำเป็นที่ต้องสร้างให้เกิดในการทำงานร่วมกัน ควรพูดคุยสนทนาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ไพเราะอ่อนหวานนุ่มนวล และยิ้มแย้ม แจ่มใส

2. ความสามัคคีของหมู่คณะหรือของเพื่อนร่วมงาน ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกแต่ละคนมีทัศนคติ และความรู้สึกที่ดีต่อกัน เห็นความสำคัญของกันและกัน เห็นความสำคัญของกลุ่ม

3. ความเป็นผู้มีการออมชอมหรือตกลงกัน ในการทำงานร่วมกันนั้นเป็นเรื่องธรรมดาที่สมาชิกแต่ละคนอาจมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน อย่างไรก็ตามในการทำงานร่วมกันนั้น สมาชิกแต่ละคนควรจะได้รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีเหตุผลเหนืออารมณ์และปราศจากอคติ

4. ความเป็นผู้ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตามความสามารถและตามโอกาส ทั้งนี้เพราะมนุษย์เราจำเป็นต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พึ่งพาอาศัยกัน ดังคำโบราณว่า “น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า” เพราะชีวิตนี้ไม่แน่นอน วันหนึ่งข้างหน้าเราอาจจะต้องพึ่งพาอาศัยกันโดยไม่รู้สึกตัวจึงไม่ควรมองข้ามเห็นว่าไม่มีความสำคัญ สิ่งใดที่เราพอจะให้ความช่วยเหลือได้ถ้าเรามีโอกาสก็ควรจะให้การช่วยเหลือกัน

5. ความมีอิสระ สมาชิกจะต้องมีความอิสระในการคิด การแสดงความคิดเห็นในการทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกันทั้งตำแหน่ง สถานภาพ หรือบทบาท หรืออื่น ๆ อาจจะทำให้มีการผูกขาดการใช้อำนาจ หรือมีความเกรงใจกัน ซึ่งอาจจะทำให้สมาชิกที่ร่วมกันทำงานขาดอิสระในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งความคิดเห็นเหล่านั้นอาจจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มก็ได้ ดังนั้น สมาชิกที่ทำงานร่วมกันควรจะต้องตระหนักว่าสมาชิกแต่ละคนต่างก็มีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็น

6. เป็นผู้มีความจริงใจ คุณลักษณะข้อนี้ของสมาชิกจะก่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เรื่องของความจริงในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ค่อนข้างหาได้ยาก แม้ว่าทุกคนต่างก็เรียกร้องหา เรามักพบแต่ความอิจฉาริษยาแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น เพราะมนุษย์นั้นมีกิเลส คือ โกรธ โลภ หลง อันเป็นรากฐานที่ทำให้เกิดความจริงใจลดน้อยลง เพราะต่างคนต่างสวมหน้ากาก และแสดงละครเข้าหากัน ด้วยเหตุนี้ความจริงใจจึงเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในอันจะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกัน

7. หลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อนร่วมงาน การจะวิพากษ์วิจารณ์เพื่อนร่วมงาน สมาชิกทุกคนต้องระลึกว่าสักวันหนึ่งคำพูดจะต้องไปถึงหูของเพื่อนร่วมงาน และที่สำคัญไม่เป็นการยุติธรรมแก่เพื่อนร่วมงาน ถ้าเราด่วนวิพากษ์วิจารณ์สมาชิกเพื่อร่วมงานฝ่ายเดียวทั้ง ๆ ที่เราไม่รู้จักเขาดีพอ หรือได้ข้อมูลของเขามาผิด ๆ นอกจากนี้สมาชิกที่ทำงานร่วมกันไม่ควรจะนิทาหากันและกัน ทั้งนี้เพราะว่าการวิพากษ์วิจารณ์หรือแม้กระทั่งการนิทาหาได้ก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความสามัคคีหรือความร่วมมือร่วมใจแต่ประการใด

8. ยกย่องชมเชยเพื่อนสมาชิกที่ร่วมงานด้วยกันเมื่อมีโอกาสอันควร พฤติกรรมเช่นนี้เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของทุกคน แต่ก็ไม่ควรทำพร่ำเพรื่อจนเกินไป การยกย่องชมเชยทั้งต่อหน้าและลับหลังด้วยความภาคภูมิใจ และมีเหตุผลต่อเพื่อนร่วมงาน เป็นการสร้างกำลังใจให้แก่ผู้ถูกชม การจะขอความร่วมมือจากเพื่อนสมาชิกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะได้สะดวกขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การปฏิบัติตนกับเพื่อนนับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะการปฏิบัติตนกับเพื่อนได้ถูกต้องเหมาะสมจะทำให้เกิดมีสัมพันธภาพที่ดี ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ดังนั้น แนวทางความประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมกับเพื่อนคือ มีกิริยาเรียบร้อย มองโลกในแง่ดี รู้จักรับอารมณ์ วางตัวอยู่ในฐานะที่เหมาะสม มีความจริงใจ รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีทัศนคติและความรู้สึกที่ดีกับหมู่คณะ มีความเป็นอิสระในการเสนอความคิดเห็น แต่ถ้าหากว่าคนใดประพฤติปฏิบัติกับเพื่อนอย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม ก็จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นกับตนเองเช่น มีความรู้สึกต่อตนเองในทางที่ไม่ดี เข้ากับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ ไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านส่วนตัว

ก. งานวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

งานวิจัยในต่างประเทศ

เคลลี และฮูสตัน (Kelly and Houston. 1985 : 634) ได้ศึกษาบุคลิกภาพแบบ เอ และแบบ บี จำแนกตามความต่างทางด้านลักษณะชีวิตสังคมภูมิหลัง และการทำงานกลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงที่ทำงานนอกบ้านจำนวน 220 คน โดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า หญิงที่ทำงานนอกบ้านมีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีระดับการศึกษาสูงกว่า ระดับสถานภาพทางอาชีพสูงกว่า มีชั่วโมงการทำงานมากกว่า มีปริมาณงานที่ทำมากกว่า มีความสับสนในบทบาทการทำงาน ความเครียดในการทำงาน และต้องการประสบการณ์การทำงานมากกว่าบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ บี

ไควร์เวอร์และไวน์ดเนอร์ (Klewer and Weidner. 1987 : 204) ได้ศึกษาเรื่อง "ลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และระดับความมุ่งมั่น โดยศึกษาจากการตั้งเป้าหมายของความสำเร็จของเด็กและผู้ปกครอง" กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กชาย จำนวน 32 คน และเด็กหญิงจำนวน 41 คน มีอายุระหว่าง 9-12 ปี โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นเด็กที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ และ บี พบว่า เด็กทั้งสองกลุ่มได้ตั้งเป้าหมายความสำเร็จแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในการกระทำพฤติกรรม เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะทำงานสำเร็จมากกว่า และมีความเพียรพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จมากกว่า

สตูรป และโบลันด์ (อัจฉรา วงศ์พัฒนามงคล. 2533 : 19-20 ; อ้างอิงจาก Strube and Boland. 1986) ได้ศึกษาการรับรู้สาเหตุของการกระทำ และความเพียรในการทำงานของบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ และแบบ บี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ มีความเชื่อถือในความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการวินิจฉัยความยากของงานกับความเพียรในการทำงานนั้นพบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบ กล่าวคือ ถ้างานมีความยากมากขึ้น บุคคลจะมีความเพียรพยายามในการทำงานลดลง และจะมีความเพียรพยายามมากในงานที่มีความยากปานกลางในขณะที่บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ บี นั้น มีความเชื่อถือในความสำเร็จและความล้มเหลวไม่แตกต่างกัน และการวินิจฉัยความยากของงาน และความเพียรพยายามมีความสัมพันธ์กันทางบวก

สตูรป และคนอื่น ๆ (อัจฉรา วงศ์พัฒนามงคล. 2533 : 19-20 ; อ้างอิงมาจาก Strube and other. 1987) ได้ศึกษาสถานการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีความพยายาม และ

ความสำเร็จไม่สอดคล้องกัน ผลการศึกษาพบว่า บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ มีความพยายามมากขึ้น เพื่อให้ตนเองสามารถควบคุมสถานการณ์ได้

บลูเมนทอลล์ (ชมพูนุท พงษ์ศิริ, 2535 : 28 ; อ้างอิงจาก Blumenthal, 1978) ได้ศึกษา บุคลิกภาพแบบเอ และแบบ บี ของเด็กนักเรียนชายและหญิง ผลการศึกษาพบว่า เด็กนักเรียนที่มีบุคลิกภาพ เอ จะเป็นบุคคลที่มีความเครียดสูงกว่าเด็กนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ บี

ชาวทซ์ และคนอื่น ๆ (ปิยาภรณ์ กิจอุดมทรัพย์, 2539 : 24 ; อ้างอิงจาก Schwartz and others, 1986) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และบี ที่ประสบความสำเร็จ ล้มเหลวในสถานการณ์ที่ไม่มีผู้ใดเคยประสบความสำเร็จ และในสถานการณ์ที่มีบางคนประสบความสำเร็จ ผลการศึกษาพบว่า คนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีความมุ่งหวังความสำเร็จในสถานการณ์ที่มีโอกาสประสบความสำเร็จได้ แต่จะไม่เอาตัวไปผูกมัดกับงานที่ไม่มีโอกาสประสบความสำเร็จ

งานวิจัยในประเทศ

อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล (2533 : 126-127) ได้ศึกษาตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 240 คน เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 120 คน และไม่มีการศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 120 คน ตัวแปรที่ศึกษา คือ จิตลักษณะพื้นฐานของบุคคล โดยศึกษา

บุคลิกภาพแบบ เอ และ บุคลิกภาพแบบ บี และสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการศึกษาต่อ ผลการศึกษาพบว่า “บุคคลที่มีพฤติกรรมการศึกษาต่อ” มีบุคลิกภาพแบบ เอ อายุน้อย มีความเครียดในการทำงานสูง มีความกลัวความสำเร็จสูง เป็นโสด มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาต่อ มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างสูง และมีการรับรู้ความมั่นคงในการทำงานสูง

ชมพูนุท พงษ์ศิริ (2535 : 73-74) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร จำนวน 230 คน ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มีความวิตกกังวลสูงกว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และ 4 และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มีความวิตกกังวลต่ำที่สุด และนักศึกษาพยาบาลที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะมีความวิตกกังวลสูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีบุคลิกภาพแบบ บี

จรรยา เกษศรีสังข์ (2537 : 105) ได้ศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีวิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา ยกเว้น วิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียนภาคปฏิบัติ ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบบี มีวิธีการเผชิญปัญหาด้านต่าง ๆ แบบยอมขอม

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ จะมีความเพียรพยายามในการทำงาน เพื่อประสบความสำเร็จมากกว่า รักความก้าวหน้ามากกว่า มีความเครียด และวิตกกังวลในการทำงานสูงกว่าบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ บี

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต

งานวิจัยในต่างประเทศ

เซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni. 1978 : 191 – 207) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่ององค์ประกอบที่ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ และไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างครูในเขตการศึกษาต่างๆของมอนโรเคาน์ตี รัฐนิวยอร์ก จำนวน 3,382 คน จากผลการศึกษาพบว่า การได้รับการยอมรับนับถือในความสำเร็จของงานส่งผลให้ครูเกิดความ พึงพอใจในเรื่อง ความไม่ยุติธรรม และฐานะของอาชีพมากที่สุด เพศ ตำแหน่ง และประเภทของโรงเรียนที่ทำการสอน ไม่มีผลทำให้องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ และความไม่พึงพอใจ

เบสนอร์ (Coleman and Hammen. 1974 : 308 -309) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความยากไร้ทางเศรษฐกิจและแบบแผนของครอบครัว พบว่า ในครอบครัวฐานะต่ำ สามีและภรรยาจะห่างเหิน มีอารมณ์โดดเดี่ยว ระแวง มีอาการทะเลาะเบาะแว้งและขัดแย้งมากกว่าสามีและภรรยาที่อยู่ในครอบครัวฐานะปานกลางและฐานะสูง

โอนิล และมาเรียลี (O'Neill and Marnali. 1976 : 477) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความซึมเศร้าในนักศึกษาของมหาวิทยาลัยโตรอนโต พบว่า หญิงมีความซึมเศร้ามากกว่าชาย 2 : 1

ไคร์เรียโก และซัทคิลฟ์ (Kyriacou and Sutcliffe. 1978 : 185) ได้ทำการสำรวจความวิตกกังวลของครู 257 คน จากโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง 16 แห่ง ในประเทศอังกฤษ ผลการสำรวจพบว่า ครูร้อยละ 19.9 มีความวิตกกังวลที่รุนแรงมาก

เอสบริดจ์ (Esbridge. 1984 : 17 – 25) ยังได้ศึกษาในเรื่องเดียวกัน พบว่า ตัวแปรทางด้านอาชีพ และตัวแปรทางด้านเรื่องส่วนตัวกระตุ้นให้ครูเกิดความเครียด เช่น ครูประถมศึกษา มีความเครียดมากกว่าครูมัธยมศึกษา ถึงแม้จะมีการเตรียมพร้อมที่จะประกอบอาชีพ ความเครียดของครูยังเพิ่มขึ้น ครูผู้หญิงมีความเครียดมากกว่าครูผู้ชาย ครูหนุ่มมีความเครียดมากกว่าครูสูงอายุ ครูที่มีช่วงอายุ 31 – 44 ปี มีระดับความเครียดสูงกว่าครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี หรือเหนือกว่า 45 ปี นั่นคือ ครูที่มีอายุระหว่าง 30 – 45 ปีมีระดับความเครียดสูง ความเครียดขึ้นอยู่กับระดับอายุ ซึ่งมีประสบการณ์มาก เคยพบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเด็ก การเลือกอาชีพ และการแต่งงาน ครูผู้หญิงส่วนมากมีความเครียดกับงานประจำ ซึ่งรวมถึงความเครียดจากสิ่งแวดล้อมด้วย เช่น การหย่าร้าง การเลี้ยงลูกคนเดียว รายได้น้อยลง ซึ่งความเครียดนี้จะนำมาซึ่งการมีสุขภาพจิตผิดปกติ

โฮมสตรอม และคนอื่นๆ (Holmstrom and others. 1987 : 1 – 202) ได้ศึกษาอาการเจ็บป่วยทางจิต และสุขภาพจิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยฟินแลนด์ เป็นเวลา 3 ปีและได้รายงานในปี 1987 พบว่า ความเจ็บป่วยทางจิตมีมากขึ้นตามอายุ เพศชายมากกว่าเพศหญิง

งานวิจัยในประเทศ

ยนต์ ชุ่มจิต (2520 : 39 – 40) ได้ศึกษาสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานอันมีผลต่อสุขภาพจิตครู อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่า สภาพปัญหาที่ทำให้ครูอาจารย์หนักใจหรือไม่สบายใจ เกิดความวิตกกังวลต่างๆเรียงตามลำดับความสำคัญของปัญหาคือ ครูอาจารย์บางคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ครูอาจารย์ชอบแบ่งกลุ่ม ครูอาจารย์ชอบแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน ระเบียบวินัยบางอย่างหละหลวม ครูอาจารย์ประจำชั้นมีงานต้องทำมากกว่าครูพิเศษ ฯลฯ

และผลการเปรียบเทียบลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครู อาจารย์แยกตามเพศ ระดับอายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอน ปรากฏว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พงศกร สุจิตติกุล (2524 : 206) ได้ศึกษาผู้ป่วยโรคประสาทในโรงพยาบาลประสาท เชียงใหม่ พบว่า คนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำและปานกลางมีแนวโน้มเป็นโรคประสาทมากกว่าคนที่ฐานะทางเศรษฐกิจสูง

สังศรี จัยสิน และคนอื่นๆ (2528 : 247 – 259) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของประชาชน จังหวัดชลบุรี ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยสุ่มตัวอย่างจากทุกอำเภอ ทั้งหมด 1,217 ครอบครัว จำนวน 4,904 คน เป็นชาย 2,604 คน เป็นหญิง 2,300 คน พบว่า

1. มีความเครียดสูงเมื่ออายุสูงขึ้น
2. เพศชายและเพศหญิง มีความเครียดไม่แตกต่างกัน
3. ประชาชนในเขตเทศบาลมีความเครียดต่ำกว่าประชาชนนอกเขตเทศบาล โดยมีข้อ

นำสังเกตว่า อาจเนื่องมาจากปัจจัยความเป็นอยู่ที่ดีกว่า

ประพิน รินโรสง (2529 : 27 – 28) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพที่มีผลต่อสุขภาพจิตของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า งานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ครูมีส่วนบั่นทอนสุขภาพจิต นอกจากนี้ก็ยังมีปัญหาที่พักอาศัยและเงินเดือนน้อยไม่คุ้มกับงานที่รับผิดชอบมากและปัญหาจากเด็กนักเรียน

จันทนา สุวรรณอาสน์ (2532 : 79) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาชาย กับครูประถมศึกษาหญิง มีสุขภาพจิตแตกต่างกัน ครูประถมศึกษาที่มีรายได้เฉลี่ยต่างกัน มีสุขภาพจิตแตกต่างกัน

ไพบลูลย์ อ่อนมั่ง (2533 : 94 – 99) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของครอบครัวทหารเรือในเขต กรุงเทพมหานคร และสมุทรปราการ พบว่า ครอบครัวทหารเรือเพศชายและเพศหญิงมีสุขภาพจิตแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จารุพร แสงเปา (2534 : 77) ได้สำรวจปัญหาสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยการุณย์ สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร พบว่า ภูมิสำเนาเดิมกับระดับสุขภาพจิตของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัชร ศรีสังข์ (2535 : 108 – 110) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พบว่า บุคลากรทางการแพทย์ชายกับบุคลากรทางการแพทย์หญิงมีระดับสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบุคลากรทางการแพทย์ที่มีรายได้ต่างกันมีสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ปัญหาด้านสุขภาพจิตนั้นเป็นปัญหาหนึ่งที่จะเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ที่มีความเครียดไม่ว่าจะเป็นความเครียดในด้านการทำงาน ด้านการเรียน หรือด้านส่วนตัว ผู้วิจัยเห็นว่าสุขภาพจิตที่ไม่ปกตินี้จะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ด้วย

ค. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยในต่างประเทศ

กรอนลันด์ (Gronlund. 1959 : 176) ศึกษาพบว่า เด็กคนใดก็ตามถ้าประสบปัญหา ด้านการปรับตัวแล้วมักจะประสบปัญหาการเรียนด้วย การขัดแย้งกันภายในกลุ่ม ทำให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์ และไม่มีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิลล์ (Gill. 1962 : 144-149) ที่ศึกษาถึงอิทธิพลของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อสภาพปัญหาของเด็ก พบว่า เด็กที่

เรียนดีจะมีปัญหาด้านการปรับตัวน้อยกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนอ่อน และมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีกว่ากลุ่มที่เรียนอ่อนด้วย

ริงเนสส์ (Ringness, 1968 : 141) ศึกษาเกี่ยวกับระดับเก่า พบว่า พวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาทางด้านครอบครัวและทางโรงเรียน คือ ขัดขืน มีความพลุ่งพล่านทางอารมณ์ และมีอาการทางประสาทมากกว่าพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เพราะพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ควบคุมตัวเองไม่ได้ เข้าสังคมได้ดี และมีอาการทางประสาทมากกว่าพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เพราะพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ควบคุมตัวเองไม่ได้ เข้าสังคมได้ดี และมีความอดทนทางอารมณ์ และจิตใจ

ซาร์ (วรรณา ทองน้อย, 2523 : 13 ; อ้างอิงจาก Sarr, 1970 : 23) ศึกษาปัญหาของนักเรียนโดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามเพศ อายุ และระดับสติปัญญา พบว่า นักเรียนชั้น 10 ที่มีภูมิลำเนาภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีปัญหาด้านต่าง ๆ ทั้งปัญหาเกี่ยวกับตนเอง สุขภาพ ความสัมพันธ์กับเพื่อน ครู อาจารย์ ชีวิตในบ้าน และโรงเรียน ปัญหาการเรียน การเงิน การปรับตัว และด้านศาสนา มากกว่านักเรียนชั้นเดียวกันที่มีภูมิลำเนาภาคเหนือประมาณ 10 เท่า และนักเรียนชั้น 11 ที่มีภูมิลำเนาภาคเหนือค่อนข้างต่ำ มีปัญหามากกว่า นักเรียนที่มีภูมิลำเนาภาคเหนือค่อนข้างสูง ประมาณ 2 เท่าครึ่ง

โอโนดา (พวงสร้อย วรกุล, 2522 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Onoda, 1975 : 7726-A) ศึกษา พบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ควบคุมตัวเองไม่ได้ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู ส่วนคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเป็นคนขี้เกียจ มีความสัมพันธ์กับคนอื่นได้ดี มีความสับสนวุ่นวายใจ

งานวิจัยในประเทศ

วัฒนา พุ่มเล็ก (2513 : 97) ศึกษาอิทธิพลขององค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาการคบเพื่อน ปัญหาครอบครัว และแผนงานในอนาคตมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมทรง สุวรรณเลิศ (2514 : 1-4) ได้ศึกษาเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนในเด็กที่เรียนไม่ได้ หรือเรียนต่ำกว่าความสามารถในเกณฑ์เฉลี่ย หรือในเด็กฉลาดมาก แต่เรียนไม่ได้เท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ และความคับข้องใจ ซึ่งมีสาเหตุหลายอย่าง เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่ดี พ่อแม่ไม่ลงรอยกัน ทำให้เด็กพลอยวิตกกังวล ขาดความสุข หรือบางทีพ่อแม่ไม่เข้าใจ ไม่สนใจเด็กเลย ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาตกต่ำ

สมศักดิ์ ลีภาสพิสุทธิ์ (2518 : 65-66) ศึกษาปัญหาด้านการเรียน สังคม และส่วนตัว ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 2 พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มี ปัญหาทั้ง 3 ด้าน มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กุศยา แสงเดช (2518 : 52) ที่พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีปัญหาด้านการเรียน สังคม และส่วนตัวมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

นราทร ศรีประสิทธิ์ (2529 : 96) ศึกษาปัจจัยทางสังคม และจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย และ โรงเรียนหอวัง พบว่า เด็กนักเรียนวัยรุ่นที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ จะมีความวิตกกังวลมากกว่า

ในกลุ่มอื่น ซึ่งแสดงว่า เด็กนักเรียนวัยรุ่นในกลุ่มนี้ จะมีความวิตกกังวลกับผลการเรียนของตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อตนเองในการที่จะสอบได้หรือสอบตก รวมไปถึงการสอบเข้ามหาวิทยาลัย

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับปัญหาของนักเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งในทางบวก และทางลบ และนอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังมีผลต่อจิตใจ และพฤติกรรมของบุคคลด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะส่งผลถึงความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตด้วย

ง. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

งานวิจัยในต่างประเทศ

มิสเชล และกิลลิแกน (Mischell and Gilligan. 1964 : 375-417) พบว่า

1. ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจะโก่งน้อย และถ้าเด็กประเภทนี้โก่งจะต้องใช้เวลาานก่อนที่จะกระทำเช่นนั้น

2. การวิจัยอาชญากรวัยรุ่น พบว่าเด็กเหล่านี้มีลักษณะมุ่งปัจจุบัน และจะไม่ยอมรอคอยรางวัลใหญ่แต่จะรอรับรางวัลเล็กที่จะได้ในทันที นอกจากนี้เด็กเหล่านี้ยังไม่สามารถชลอการนำบทความต้องการของตนเองได้

3. ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี และส่งผลต่อความเจริญ งอกงามของตนเองและประเทศชาติ ฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ

แมคเคลลแลนด์ และวินเตอร์ (McClelland and Winter. 1969 : 22) พบว่าการคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต มีส่วนสำคัญในการทำนายพฤติกรรมของบุคคล เมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนไป

วอล์ค (Wolk. 1970 : 6272-B) ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กผิวดำและผิขาว กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กผิวดำ และผิขาวกลุ่มละ 25 คน ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมต่ำ มีอายุระหว่าง 12 ปี 1 เดือน ถึง 14 ปี 1 เดือน มีบิดาหรือผู้ปกครองอยู่ในบ้าน และมีระดับสติปัญญาอยู่ระหว่าง 85-115 พบว่า

1. เด็กผิวดำมีลักษณะมุ่งอนาคตน้อยกว่าเด็กผิขาว
2. เด็กผิวดำมองอนาคตในระยะสั้นกว่าเด็กผิขาว
3. เด็กผิวดำมีวิธีการจัดการเพื่อนำไปสู่ความคาดหวังในอนาคตน้อยกว่าเด็กผิขาว
4. เด็กผิวดำมีความคาดหวังเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตน้อยกว่าเด็กผิขาว

ไรท์ (Wright. 1975 : 298) วิจัยพบว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงคือ ผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมาย จึงเห็นได้ว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วย และยังพบอีกว่าเยาวชนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าปกติ

แลมม รอล์ฟ และกิสส์ (Lamm, Rolf and Gisel. 1976 : 317) ศึกษาเพศและชั้นชั้นที่มีผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นชั้นกลางกับชนชั้นต่ำที่เป็นเด็กหญิงและเด็กชาย กลุ่มละ 100 คน ที่มีอายุระหว่าง 14-16 ปี โดยวัดลักษณะมุ่งอนาคตด้านความหวัง ความกลัว จากคำบอกเล่าของเด็ก การตัดสินใจเกี่ยวกับระยะเวลาในการมองอนาคต การมองโลกในแง่ดี และแง่ร้าย พบว่าเด็กหญิงที่มาจากชนชั้นต่ำมองโลกในแง่ดีมากกว่าเด็กหญิงที่มาจากชนชั้นกลาง และเด็ก

ชายที่มาจากชนชั้นต่ำได้แสดงความหวัง และความกลัวในด้านอาชีพมาก และจะเพิ่มขึ้นในอนาคตมากกว่า เด็กหญิงจากชนชั้นต่ำ

งานวิจัยในประเทศ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520 : 102-109) ศึกษา จริยธรรมของเยาวชนไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล และนิสิตทั้งชายและหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 1, 3, 5 และมหาวิทยาลัยปีที่ 2 ซึ่งมีอายุระหว่าง 11-25 ปี และมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งสามระดับ จำนวน 1,400 คน พบว่า

1. ลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามลักษณะทางสังคม 3 ประการ คือ เพศ ชั้นเรียน และสถานที่เกิด โดยผู้หญิงมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าชาย ผู้ที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยของลักษณะมุ่งอนาคตสูงที่สุด ส่วนผู้ที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยของลักษณะมุ่งอนาคตต่ำที่สุด และผู้ตอบที่เกิดในกรุงเทพมหานครมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ตอบที่เกิดในต่างจังหวัด

2. ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก แบบใช้เหตุผลและแบบลงโทษทางจิตจะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง

3. ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับจริยธรรม

พนิดา สินสุวรรณ (2527 : 61) ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสารวิทยลัยเชียงใหม่ ในวิชาสังคมศึกษา ศึกษาเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม ด้วยการสอนโดยการใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนแบบบรรยาย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนโดยการสอนแบบบรรยาย และนักเรียนชายและหญิงที่เรียนโดยการใช้เทคนิคการพยากรณ์มีค่าเฉลี่ยของลักษณะมุ่งอนาคตไม่แตกต่างกัน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินธ์ ชูชม และสุภาพร ลอยด์ (2529 : 256) ศึกษาการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดรอบกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,600 คน เป็นนักเรียนชาย 780 คน และนักเรียนหญิง 820 คน พบว่าเยาวชนไทยมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ยอมรับการควบคุมสื่อมวลชน จากบิดา มารดามาก และชอบรับสื่อมวลชนที่เหมาะสม โดยเฉพาะด้านโทรทัศน์ และสิ่งตีพิมพ์มากและเป็นเยาวชนที่รับรู้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนจากผู้ปกครอง

สมจิตต์ เพิ่มพูน (2532 : 89-90) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่เรียนโดยการใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน และลักษณะมุ่งอนาคตหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

กนกวรรณ อุ่นใจ (2535 : 57) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนายร้อยยอติวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จำนวน 30 คน พบว่ากลุ่มที่ได้รับการพัฒนาโดยเทคนิคการพยากรณ์มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จักรวาล ภูพันธ์ (2537 : 72) ได้ศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร จำนวน 24 คน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มและการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาปรากฏว่าลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่ได้ใช้กิจกรรมกลุ่มกับการสอนตามปกติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการคาดการณ์ไกล การวางแผน ความเพียรพยายาม การอบรมเลี้ยงดู อิทธิพลของสังคม สื่อมวลชน ซึ่งเป็นตัวชี้ถึงการมีลักษณะมุ่งอนาคตในตัวของนิสิตแต่ละคน

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านครอบครัว

ก.งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว

งานวิจัยในต่างประเทศ

แคนเดล และเลสเตอร์ (Kandel and Lesser. 1962 : 221-222) ศึกษาเรื่องการศึกษาของวัยรุ่น ในสหรัฐอเมริกา พบว่า การตัดสินใจของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการศึกษาของบุตรมากกว่าสภาพทางเศรษฐกิจและกลุ่มเพื่อน

แกริสัน คิงสตัน และแมคโดนัลด์ (Garrison Kingston and McDonald. 1966 : 415) ได้ศึกษาฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เด็กเรียนได้ดีหรือไม่ดี โดยพบว่า เด็กที่มีมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมด้อย ย่อมจะขาดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยในการเรียนรู้ ผลงานวิจัยของแกริสัน และคณะ แสดงว่าฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วาร์เนอร์ (Ringness. 1968 : 270 ; citing Warner. 1948) ได้ใช้แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ พบว่า พวกชนชั้นกลางจะเป็นคนที่มีความมั่นคงทางอารมณ์เป็นตัวของตัวเอง ขณะที่พวกฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีแนวโน้มขาดความอบอุ่น หงุดหงิดง่าย และมีอาการทางประสาท

งานวิจัยในประเทศ

สมศักดิ์ บรรเทงสุข (2510 : 247-249) ได้สำรวจสภาพทั่ว ๆ ไปทางเศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนเพื่อศึกษาดูว่า ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัวนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการของนักเรียนเป็นอย่างไรบ้าง โดยได้ศึกษาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน อรพินท์ ชูชม (2522 : 92) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นความรู้เดิม สภาพแวดล้อม ทางบ้าน แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ทักษะทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาพบว่า สิ่งแวดล้อมทางบ้านมีบทบาทต่อความพร้อมในการเรียนของเด็ก เด็กจะพร้อมในการเรียนถ้าบ้านมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้น่าเรียนคือ มีความเข้าใจต่อกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ไม่สร้างความหวาดหวั่นวิตกกังวลให้เกิดกับอารมณ์ของเด็ก

จริยา เสนบุตร และคนอื่น ๆ (2527 : 18-21) ได้ศึกษาผลขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อปี พ.ศ. 2527 พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2531 : 83) ได้วิจัยองค์ประกอบบางประการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาทั่วประเทศ พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว นักเรียน การศึกษาของบิดา มารดา และอาชีพของบิดามารดาเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จะขาดประสบการณ์ต่างๆ ที่จะช่วยในการเรียนรู้ ซึ่งมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน

งานวิจัยในประเทศ

ช่อทิพย์ ราชกรีียงไกร (2523 : 90) ได้ศึกษาความมุ่งหวังของบิดามารดาต่อการเรียนและอาชีพของบุตร พบว่า สำหรับความมุ่งหวังในด้านการเรียน บิดาของนักเรียนส่วนใหญ่จะมีความมุ่งหวังให้บุตรจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่านี้ขึ้นไป และในด้านความมุ่งหวังในอาชีพ พบว่า บิดาของนักเรียนส่วนใหญ่มีแนวโน้มให้บุตรมีอาชีพ วิชาชีพที่เกี่ยวข้องสูงที่สุดนั้น แสดงให้เห็นว่าเด็กวัยรุ่นในปัจจุบันมักถูกคาดหวังจากบิดามารดาและครอบครัวต่อการเรียนในระดับสูงๆ และการมีอาชีพที่สูงที่สุด

จุมพล หนิมพานิช (2517 : 103) ศึกษาเกี่ยวกับแผนการศึกษาต่อและประกอบอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 พบว่า บิดามีอาชีพพ่อค้า นักธุรกิจ มีความต้องการและมุ่งหวังให้บุตรของตนเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 22.2 และบิดาที่มีอาชีพอิสระและอื่นๆต้องการให้บุตรเรียนระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 14.1 และบิดาที่เป็นลูกจ้างเอกชนมีร้อยละ 11.3 ที่ต้องการให้บุตรเรียนถึงระดับอุดมศึกษา และนอกจากนี้ยังพบว่า บิดาที่มีอาชีพลูกจ้างเอกชนและพ่อค้าต้องการให้บุตรมีอาชีพแพทย์ และบิดาที่มีอาชีพข้าราชการและทำงานอิสระมีความมุ่งหวังให้บุตรตนเรียนแพทย์รองลงมา ส่วนบิดามารดาที่มีอาชีพอิสระและลูกจ้างเอกชนมีความมุ่งหวังให้บุตรตนมีอาชีพเป็นวิศวกร นักธุรกิจ ส่วนบิดามารดาที่มีอาชีพอิสระและข้าราชการต้องการให้บุตรตนมีอาชีพเป็นนักปกครอง แสดงให้เห็นว่า บิดามารดาและครอบครัวของเด็กที่มีความคาดหวังหรือความต้องการให้บุตรของตนเป็นอย่างที่ตนต้องการที่มองว่าอาชีพที่สังคมยกย่องและเป็นอาชีพที่มีรายได้ดีจึงอยากให้บุตรเป็นเช่นนั้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน ส่งผลให้นักเรียน นิสิตเกิดความวิตกกังวล เพราะผู้ปกครองของเด็กมีความคาดหวังให้บุตรของตนเป็นอย่างที่ตนต้องการ

2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

ก. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

งานวิจัยในต่างประเทศ

เลวิน, ลิปปेट และไวท์ (Lewin, Lippert and White. 1939 : 271-279) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนแบบอัตตาธิปไตย มีแนวโน้มเป็นเด็กก้าว

ราว หยาบ กระด้าง ไม่มีความเห็นใจผู้อื่น ส่วนนักเรียนที่เรียนในชั้นที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตยจะส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักสามัคคีปรองดอง เป็นมิตรต่อกัน การเรียนก็ราบรื่น มีบรรยากาศที่สบายใจ ขยันเรียน เพราะครูรู้จักจัดความกดดัน เกรงกลัวได้ ๆ ออกไปจากชั้นได้

ทิดแมน (Tiedman. 1942 : 657-664) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาจะไม่ชอบครูแบบเผด็จการที่มีนิสัยข่มขู่ ปราศจากความเห็นอกเห็นใจ และการสอนแบบใช้อำนาจทั้งหลายนั้นเด็กยิ่งโตขึ้นเท่าใดก็จะมีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ยิ่งขึ้น

บุธ (วิลาศ บุญทองขาว. 2527 : 16 ; อ้างอิงจาก Buth. 1942) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน พบว่า ครูที่พยายามทำความรู้จักกับเด็กให้ความเห็นอกเห็นใจเด็ก รู้จักส่งเสริมการเรียนรู้ตามความต้องการ และความสนใจของเด็ก เด็กจะเรียนได้ดีมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และมีความสามารถปรับตัวได้สูง ซึ่งกับครูที่มุ่งสอนโดยวิธีกดดันให้เด็กยอมรับความต้องการของตน ผลที่สุดเด็กจะไม่พอใจใน ตัวครู และเรียนได้ไม่ดีเท่าที่ควร

โอเบอร์ทฟเฟอร์ (วิลาศ บุญทองขาว. 2527 : 17 ; อ้างอิงจาก Oberteuffer. 1945) ได้ศึกษาสภาพจิตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า อิทธิพลของชั้นเรียนก็เป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีผลต่อสภาพจิตของเด็ก และการจัดบรรยากาศของห้องเรียนดีจะมีส่วนให้นักเรียนขยันและปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

ไทเลอร์ (Tyler. 1964 : 16) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในอุดมคติ ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพที่ดีในอุดมคตินั้น ครูต้องมีการสื่อความเข้าใจที่ดีกับนักเรียน เป็นมิตรที่ดีให้ความรักความเอาใจใส่ มีความเข้าใจ และยอมรับนักเรียน

งานวิจัยในประเทศ

วาสนา พิทักษ์สาธิต (2527 : 77-79) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของนักเรียน สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้าน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรด้านลักษณะของนักเรียน สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้าน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกกลุ่มวิชา ของนักเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่า .90 และ .93 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่า ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียนเรียน น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน

ค. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

งานวิจัยในต่างประเทศ

แฟลนเดอร์ส (ธีรวัฒน์ นิจนตร. 2526 : 84 ; อ้างอิงจาก Flanders. 1959 : 18) ประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน พบว่าอิทธิพลทางอ้อมที่ช่วยให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงออก เช่น การยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน การยกย่องชมเชย มีความสัมพันธ์กับเจตคติที่ดีต่อครูและช่วยให้นักเรียนมีนิสัยในการทำงานดีขึ้น

ไทเลอร์ (Tyler. 1964 : 16) ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนในอุดมคติ พบว่า สัมพันธภาพที่ดีในอุดมคตินั้น ครูต้องมีการสื่อความเข้าใจที่ดีกับนักเรียน เป็นมิตรที่ดี ให้ความรัก ความเอาใจใส่ มีความเข้าใจและยอมรับนักเรียน

หลุยส์ และคนอื่น ๆ (Lewis and others. 1965 : 396-401) ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษานักเรียนระดับชั้น 6 จำนวน 644 คน พบว่านักเรียนที่มีการรับรู้ถึงสัมพันธภาพที่ดีกับครูโฮมรูม จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในประเทศ

สุมาลี วงศ์ปลุกแก้ว (2526 : 49) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับความเชื่อมั่นในตนเองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย มีความเชื่อมั่นในตนเอง แตกต่างกัน นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชาย และ นักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอดตาริปไตย

จากรายงานการวิจัยสรุปได้ว่า สัมพันธภาพของอาจารย์กับนิสิต มีผลต่อพฤติกรรมของนิสิต การปฏิบัติตัวของอาจารย์ที่มีต่อนิสิตที่แสดงถึงการให้ความรัก ความเอาใจใส่ การยอมรับ ความใกล้ชิดสนิทสนมและเป็นกันเอง เป็นการส่งเสริมให้นิสิตมีความคิดริเริ่ม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ มีความสุขในขณะที่ศึกษาอยู่ที่สถานศึกษา

ง. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

งานวิจัยในต่างประเทศ

เดวิด (David. 1971 : 5789-A) ได้ศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ในชั้นเรียน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการสูงกว่านักศึกษาที่มีความพอใจในความสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนน้อย

บอยด์ (Boyd. 1979 : 175) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวัดผลสัมฤทธิ์และความก้าวหน้าทางวิชาการของนักศึกษาผิวดำ จำนวน 800 คน จากมหาวิทยาลัย 40 แห่ง ในช่วง 10 ปี (ระหว่างปี ค.ศ. 1970-1979) พบว่า ความเปลี่ยนแปลงของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ชัดเจนในช่วง 10 ปีนั้น วัดได้จากลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

เดอคอสเตอร์ (ซมณูช บุญสิทธิ์. 2541 : 28 ; อ้างอิงมาจาก Descoster. 1981) ได้ศึกษา สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยม พบว่า นักเรียนที่มีความพึงพอใจในการมีสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนมีแนวโน้มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความพอใจในความสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนต่ำ

งานวิจัยในประเทศ

พูนทรัพย์ วงษ์พานิช (2523 : 13-20) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต ของบุคลากรทางการศึกษาและครูประจำการ ในวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร พบว่า การปรับตัวเข้ากับเพื่อนมีอิทธิพลสูงสุดกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของบุคลากรทางการศึกษา และครูประจำการ

จุไร ชุมชุม (2526 : 176) ศึกษาสภาพแวดล้อมทางสังคมในกลุ่มเพื่อนของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนของนิสิตนักศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตนา ดวงแก้ว (2527 : 155) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวปัญญา สภาพแวดล้อมทางปัญญา และฐานะทางสังคมมีต่อกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 314 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน สรุปได้ว่า บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข จะต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น มีการปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อน สังคม และสิ่งแวดล้อมได้ดี ส่งผลให้มีแนวโน้มในการเรียนสูงขึ้น ส่วนบุคคลที่มีปัญหาด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนทำให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่ม เป็นเหตุให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ มีความตึงเครียดทางอารมณ์และไม่มีความสุข

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

ในระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วยสาขาวิชาทั้งหมด 12 สาขาวิชา ดังนี้

1. สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย
2. สาขาวิชา การประถมศึกษา
3. สาขาวิชา การมัธยมศึกษา
4. สาขาวิชา การอุดมศึกษา
5. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
6. สาขาวิชา จิตวิทยาการแนะแนว
7. สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา
8. สาขาวิชา การวัดผลการศึกษา
9. สาขาวิชา การวิจัยและสถิติการศึกษา
10. สาขาวิชา เทคโนโลยีการศึกษา
11. สาขาวิชา การศึกษาผู้ใหญ่
12. สาขาวิชา อุดสาหกรรมศึกษา

และผู้วิจัยได้ทำการแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม จาก 12 สาขาวิชา โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มที่มีการฝึกปฏิบัติงาน 3 สาขาวิชา และกลุ่มที่ไม่มีการฝึกปฏิบัติงาน 9 สาขาวิชา โดยกลุ่มที่มีการฝึกปฏิบัติงานประกอบด้วย สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และกลุ่มที่ไม่มีการฝึกปฏิบัติงานประกอบด้วยสาขาวิชาที่เหลืออีก 9 สาขาวิชา

หลักสูตรของสาขาวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติงาน ทั้ง 3 สาขาวิชา มีดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา

		แผน ก (2)	แผน ข
1. หมวดวิชาพื้นฐานทางการศึกษา	ไม่น้อยกว่า	8	8
2. หมวดวิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	18	28

วิชาเอกบังคับ		12	14
วิชาเอกเลือก	ไม่น้อยกว่า	6	14
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	2	2
4. วิทยานิพนธ์		12	-
5. หมวดประสบการณ์วิจัย/การศึกษาอิสระ		-	6
รวมจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร	ไม่น้อยกว่า	40	44

2. หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว

		แผน ก (2)	แผน ข
1. หมวดวิชาพื้นฐานทางการศึกษา	ไม่น้อยกว่า	8	8
2. หมวดวิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	18	28
วิชาเอกบังคับ		14	14
วิชาเอกเลือก	ไม่น้อยกว่า	4	14
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	2	2
4. วิทยานิพนธ์		12	-
5. หมวดประสบการณ์วิจัย/การศึกษาอิสระ		-	6
รวมจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร	ไม่น้อยกว่า	40	44

3. หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย

		แผน ก (2)	แผน ข
1. หมวดวิชาพื้นฐานทางการศึกษา	ไม่น้อยกว่า	8	8
2. หมวดวิชาเอก			
วิชาเอกบังคับ	ไม่น้อยกว่า	14	14
วิชาเอกเลือก	ไม่น้อยกว่า	6	16
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	2	2
4. วิทยานิพนธ์		12	-
5. หมวดประสบการณ์วิจัย/การศึกษาอิสระ		-	6
รวมจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร	ไม่น้อยกว่า	42	46

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2545 มี 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย รวม 292 คน เป็นนิสิตชาย 29 คน เป็นนิสิตหญิง 263 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2545 มี 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย รวม 292 คน เป็นนิสิตชาย 29 คน เป็นนิสิตหญิง 263 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชา เพศ และการเลือกสถานภาพของนิสิต

สาขาวิชา	เพศ				รวม		
	ชาย		หญิง		เพศ		รวม
	ปกติ	พิเศษ	ปกติ	พิเศษ	ชาย	หญิง	
จิตวิทยาการศึกษา	2	7	26	68	9	94	103
จิตวิทยาการแนะแนว	10	8	25	64	18	89	107
การศึกษาปฐมวัย	1	1	28	52	2	80	82
รวม	13	16	79	184	29	263	292

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งแบ่งเป็น 10 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การเลือกสถานภาพการเรียน สาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของนิสิต รายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพ

- ตอนที่ 3 เป็นแบบคัดกรองสุขภาพจิตไทย จี เอช คิว 60
 ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน
 ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว
 ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน
 ตอนที่ 7 เป็นแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน
 ตอนที่ 8 เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์
 ตอนที่ 9 เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน
 ตอนที่ 10 เป็นแบบสอบถามความวิตกกังวลในการเรียน

วิธีสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ข้อมูลในเรื่อง เพศ อายุ การเลือกสถานภาพ การเรียน สาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของนิสิต และรายได้

ตัวอย่างของแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน () ซึ่งตรงกับความเป็นจริงในปัจจุบัน

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ ปี
3. อาชีพของนิสิต
 - () รับราชการ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 - () พนักงานบริษัทเอกชน หรือ ประกอบอาชีพส่วนตัว
 - () ไม่ได้ทำงาน
4. คะแนนเฉลี่ยสะสมทุกรายวิชาจากการวัดผล ในปีการศึกษา 2545.....
5. รายได้ของนิสิตเฉลี่ยต่อเดือน.....บาท
6. การเลือกสถานภาพการเรียน
 - () นิสิตภาคปกติ
 - () นิสิตภาคพิเศษ

7. สาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่

- () จิตวิทยาการศึกษา
() จิตวิทยาการแนะแนว
() การศึกษาปฐมวัย

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

- 2.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ
2.2 ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี ซึ่งเป็นแนววัดที่อัจฉรา วงศ์วัฒนา-มงคล (2533 : 159 – 162) ดัดแปลงมาจากแบบสำรวจการกระทำกิจกรรมของเจนกินส์ (Jenkins Activity Survey) เป็นแบบทดสอบรายงานตนเอง และได้นำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
2.3 ลักษณะแบบทดสอบเกี่ยวกับบุคลิกภาพเป็นแบบทดสอบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท มี 5 ระดับ

ตัวอย่างของแบบทดสอบบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ขอให้ท่านพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่ท่านทำจริงที่สุดในตัวท่านมากน้อยเพียงใด โดยขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว โดยพิจารณาดังนี้

- จริงที่สุด หมายถึง ข้อความตรงกับสิ่งที่ท่านทำจริงของท่านมากที่สุด
จริง หมายถึง ข้อความตรงกับสิ่งที่ท่านทำจริงของท่านมาก
จริงบ้าง หมายถึง ข้อความตรงกับสิ่งที่ท่านทำจริงของท่านเพียงครึ่งเดียว
จริงน้อย หมายถึง ข้อความตรงกับสิ่งที่ท่านทำจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความตรงกับสิ่งที่ท่านทำจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
0	ท่านรู้สึกไม่สบายใจ ถ้างานของท่านดำเนินไปอย่างล่าช้า					
00	ท่านเป็นคนที่เริ่มต้นทำสิ่งใดแล้วต้องทำให้เสร็จ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด ให้ 5 คะแนน

จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมายแบบสอบถามบุคลิกภาพ (อัจฉรา วงศ์พัฒนามงคล. 2533 : 57-58)

ผู้ที่ได้คะแนน	51 - 100	มีบุคลิกภาพแบบ เอ
ผู้ที่ได้คะแนน	20 - 50	มีบุคลิกภาพแบบ บี

ตอนที่ 3 เป็นแบบคัดกรองสุขภาพจิต ไทย จี เอช คิว 60 (Thai GHQ 60 = Thai General Health Questionnaire 60) ของ โกลด์เบอร์ก และ วิลเลียมส์ (Goldberg and Williams. 1988) แปลเป็นภาษาไทยโดยนายแพทย์ธนา นิลชัยโกวิทย์ และคณะภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ รามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล สำหรับประเทศไทย ได้มีการทดลองใช้ในปี พ.ศ. 2538 กับประชาชนเขตหนองจอก 100 คน ที่มารับบริการของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ของโรงพยาบาลรามาธิบดีได้ค่าความเชื่อมั่น 0.83 แบบคัดกรองสุขภาพจิต ไทย จี เอช คิว 60 (Thai GHQ 60 = Thai General Health Questionnaire 60) ประกอบด้วยคำถาม 60 ข้อ เป็นแบบคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตเบื้องต้น ไม่สามารถวินิจฉัยโรคได้

ตัวอย่างแบบคัดกรองสุขภาพจิตไทย จี เอช คิว 60

คำชี้แจง สุขภาพโดยทั่วไปของท่านในระยะ 2-3 สัปดาห์ที่ผ่านมา เป็นอย่างไรบ้าง กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้ โดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ใกล้เคียงกับสุขภาพของท่านในปัจจุบัน หรือในช่วง 2-3 สัปดาห์ที่ผ่านมามากที่สุด โดยไม่รวมถึงปัญหาที่ท่านเคยมีในอดีต และกรุณาตอบคำถามทุกข้อ

ข้อ 0 ท่านสามารถมีสมาธิจดจ่อกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ได้

() ดีกว่าปกติ () เหมือนปกติ () น้อยกว่าปกติ () น้อยกว่าปกติมาก

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้ตอบ 2 ข้อแรก	จะได้คะแนน	0 คะแนน
ผู้ตอบ 2 ข้อหลัง	จะได้คะแนน	1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (ธนา นิลชัยโกวิทย์ และคนอื่นๆ 2539)

0-11 คะแนน	สุขภาพจิตดี
12 คะแนน	สุขภาพจิตบกพร่อง

ตอนที่ 4 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

- 4.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน
- 4.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนของ ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ (2540) และ ปิยาภรณ์ กิจอุดมทรัพย์ (2539) แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- 4.3 ลักษณะของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตรา ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดลักษณะที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านพอสมควร
จริงน้อย	หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
0	ในอนาคตคนไม่มีการศึกษาจะทำงานสุกคนที่มี การศึกษาสูงไม่ได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมายแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (วิเชียร เกตุสิงห์, 2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนน้อย

ตอนที่ 5 แบบสอบถามภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

5.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว

5.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัวของ ยนต์ ชุ่มจิต (2520) และ ศิริพร อรุณสิงคะ (2544) และนำมาปรับปรุงใหม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

5.3 ลักษณะของแบบสอบถามภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัวเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว

คำชี้แจงให้อ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใด ช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุดดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านพอสมควร
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
0	ท่านมีภาระหน้าที่ดูแลสมาชิกในครอบครัว เช่น การเลี้ยงดู บิดา มารดา การเลี้ยงดู บุตรธิดา การเลี้ยงดูญาติ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมายแบบสอบถามการะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว (วิเชียร เกตุสิงห์. 2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67–5.00 หมายถึง การะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัวมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.34–3.66 หมายถึง การะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัวปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00–2.33 หมายถึง การะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัวน้อย

ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

6.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน

6.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน ของ พะยอม ธีรุต

(2540) และ นลินี ธรรมอำนวยสุข (2541) แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

6.3 ลักษณะของแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน

คำชี้แจง ให้นิสิตอ่านข้อความเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน แล้วโปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของนิสิตมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านพอสมควร
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
000	ผู้ปกครองต้องการให้ท่านทำงานรับราชการ ผู้ปกครองต้องการให้ท่านกลับไปช่วยงานที่บ้าน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมายแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน (วิเชียร เกตุสิงห์, 2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียนอยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียนอยู่ในระดับพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียนอยู่ในระดับไม่ดี

ตอนที่ 7 เป็นแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

7.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

7.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน สุกัญญา แยมยิ้ม (2541) และ กรพินธุ์ วัฒนสุข (2542) แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

7.3 ลักษณะของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

คำชี้แจง ให้นิสิตอ่านข้อความเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนแล้วโปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของนิสิตมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านพอสมควร
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
0	สถานที่เรียน					
00	สภาพห้องเรียนไม่เป็นระเบียบ					
0	อากาศในห้องเรียนร้อนอบอ้าว					
0	สื่อและอุปกรณ์การเรียน					
00	ห้องเรียนมีสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย					
00	อุปกรณ์การเรียนการสอนที่อาจารย์ใช้มีสภาพที่ดีในการใช้งาน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายของลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538

: 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 - 5.00	หมายถึง	สิ่งแวดล้อมทางการเรียนอยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 - 3.66	หมายถึง	สิ่งแวดล้อมทางการเรียนอยู่ในระดับพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 2.33	หมายถึง	สิ่งแวดล้อมทางการเรียนอยู่ในระดับไม่ดี

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

8.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์

8.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ ของ ศรีระพร จันทโนทก (2538) และชาติชาย หมั่นสมศรี (2542) แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

8.3 ลักษณะของแบบสอบถามบรรยากาศในการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดลักษณะที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงพอสมควร
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
0	อาจารย์ส่วนใหญ่ให้ความเป็นกันเองกับท่าน					
00	อาจารย์รับฟังความคิดเห็นของท่าน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมายแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์อยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์อยู่ในระดับดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์อยู่ในระดับไม่ดี

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

9.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

9.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน ของ สุมาลี สุวรรณาคดี (2541) และ บุญผา ประทีปทอง (2542) แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

9.3 ลักษณะของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดลักษณะที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านพอสมควร
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	เมื่อท่านทำการบ้านไม่ได้ เพื่อนในห้องที่เข้าใจช่วยอธิบายได้					
00	เพื่อนในห้องต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจกันและกัน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน

จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน
ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้			
จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมายแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (วิเชียร เกตุสิงห์, 2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนอยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนอยู่ในระดับดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนอยู่ในระดับไม่ดี

ตอนที่ 10 แบบสอบถามความวิตกกังวลในการเรียน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

คำชี้แจง แบบสอบถามความวิตกกังวลในการเรียน เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับอาการและความรู้สึกทางด้านร่างกาย และด้านจิตใจ เมื่อนิสิตเกิดความวิตกกังวลในการเรียน โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

10.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียน

10.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียน ของ นียดา พงศ์พาศำนาญเวช (2540) และเพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์ (2541) และนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

10.3 ลักษณะของแบบสอบถามความวิตกกังวลในการเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดความวิตกกังวลในการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท มี 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามความวิตกกังวลในการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จะถามเกี่ยวกับอาการและความรู้สึกทางด้านร่างกาย และด้านจิตใจที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียนของท่านว่าข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อนั้นตรงกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับท่านมากที่สุดแล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านพอสมควร
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	ด้านร่างกาย ท่านไม่รู้สึกอึดเมื่อต้องออกไปพูดหน้าห้อง					
0	ด้านจิตใจ ท่านไม่รู้สึกท้อแท้ แม้ถูกอาจารย์ตำหนิ					
00	ขณะทำข้อสอบท่านรู้สึกประหม่า ถ้า อาจารย์มายืนอยู่ใกล้ๆ					

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามด้านความวิตกกังวลในการเรียน

ข้อความทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

ข้อความทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 - 5.00	หมายถึง มีความวิตกกังวลในการเรียนมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34 - 3.66	หมายถึง มีความวิตกกังวลในการเรียนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 2.33	หมายถึง มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ทหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมธิดา แสนคำเครือ และอาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมาย นิยามศัพท์เฉพาะ และภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

2. การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Discrimination) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 30 คน ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ นำคะแนนกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ โดยใช้ t-test เลือกข้อที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป มาใช้เป็นแบบสอบถามในการวิจัย ปรากฏว่าได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ดังนี้

- 2.1 แบบสอบถามบุคลิกภาพ จำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.72 – 3.13
- 2.2 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน จำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.92 – 3.13
- 2.3 แบบสอบถามภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว จำนวน 14 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.89 – 3.13
- 2.4 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน จำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.21 – 2.57
- 2.5 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน จำนวน 11 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.21 – 3.13
- 2.6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ จำนวน 18 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.22 – 3.57
- 2.7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน จำนวน 18 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.04 – 3.13
- 2.8 แบบสอบถามความวิตกกังวลในการเรียน จำนวน 17 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.22 – 3.50

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้เฉพาะข้อที่คัดเลือกแล้วในข้อ 2 ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

- 3.1 แบบสอบถามบุคลิกภาพได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .7788
- 3.2 แบบวัดครองสุขภาพจิตไทย จี เอส คิว 60 ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8576
- 3.3 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .7844
- 3.4 แบบสอบถามภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัวได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .7425
- 3.5 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียนได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .7974
- 3.6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .7629
- 3.7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8040
- 3.8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .7941
- 3.9 แบบสอบถามความวิตกกังวลในการเรียนได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .7831

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังคณะศึกษาศาสตร์ซึ่งเป็นคณะของกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาต และขอเก็บรวบรวมข้อมูล
 2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียน ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ ระหว่างวันที่ 30 มิถุนายน – 25 กรกฎาคม 2546 ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 292 ฉบับ ได้รับคืนมาครบทุกฉบับ
 3. ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คือ ตอบครบทุกข้อ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป
- การวิเคราะห์ข้อมูล**
1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
 2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่างๆ โดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
 3. วิเคราะห์ตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ
 - 1.1 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามโดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูงกลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t - test
 - 1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
 - 2.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน
 - 2.2.1 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่างๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
 - 2.2.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัย
ได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
F	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบ F
t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบ t
df	แทน	Degree of freedom
SS	แทน	Sum of Squares
MS	แทน	Mean Squares
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
SE_{est}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
$\hat{Y}$	แทน	สมการพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตโดยใช้คะแนนดิบ
Z'	แทน	สมการพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตโดยใช้คะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
Y	แทน	ความวิตกกังวลในการเรียน
X_1	แทน	เพศชาย
X_2	แทน	เพศหญิง
X_3	แทน	อายุ
X_4	แทน	นิสิตอาชีพข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ
X_5	แทน	นิสิตอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน หรือประกอบอาชีพส่วนตัว
X_6	แทน	นิสิตไม่ได้ทำงาน
X_7	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
X_8	แทน	รายได้ของนิสิต
X_9	แทน	นิสิตภาคปกติ
X_{10}	แทน	นิสิตภาคพิเศษ
X_{11}	แทน	สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

X ₁₂	แทน	สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
X ₁₃	แทน	สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
X ₁₄	แทน	บุคลิกภาพ
X ₁₅	แทน	สุขภาพจิต
X ₁₆	แทน	ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน
X ₁₇	แทน	ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว
X ₁₈	แทน	ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน
X ₁₉	แทน	ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน
X ₂₀	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์
X ₂₁	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปคิดว่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านต่าง ๆ โดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. ค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชา เพศ อาชีพ และการเลือกสถานภาพของนิสิต

ตอนที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัย ได้แก่ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ของนิสิต บุคลิกภาพ สุขภาพจิต ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน และความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมกับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อาชีพ สถานภาพการเรียน และสาขาวิชา

ตาราง 2 แสดงจำนวนร้อยละของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม เพศ อาชีพ สถานภาพการเรียน และ สาขาวิชา

ปัจจัย		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	29	9.9
	หญิง	263	90.1
	รวม	292	100.0
อาชีพ	รับราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	92	31.5
	พนักงานบริษัทเอกชน หรือประกอบอาชีพส่วนตัว	98	33.6
	ไม่ได้ทำงาน	102	34.9
	รวม	292	100.0
สถานภาพการเรียน	นิสิตภาคปกติ	89	30.5
	นิสิตภาคพิเศษ	203	69.5
	รวม	292	100.0
สาขาวิชา	การศึกษาปฐมวัย	103	35.3
	จิตวิทยาการแนะแนว	107	36.6
	จิตวิทยาการศึกษา	82	28.1
	รวม	292	100.0

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้ เพศหญิง จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 90.1 และเพศชาย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9 อาชีพพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงาน จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 รองลงมาคือ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน หรือประกอบอาชีพส่วนตัว จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 และอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 สถานภาพการเรียน พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เป็นนิสิตภาคพิเศษ จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 69.5 และนิสิตภาคปกติจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 เมื่อจำแนกตาม สาขาวิชาพบว่า มีนิสิตสาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนวมากที่สุด จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 รองลงมาคือนิสิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 และน้อยที่สุดคือนิสิตสาขาจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัย ได้แก่ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ของนิสิต บุคลิกภาพ สุขภาพจิต ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน ภาระความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน และความวิตกกังวลในการเรียน
ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัย ได้แก่ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
รายได้ของนิสิต บุคลิกภาพ สุขภาพจิต ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิก
ในครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน
สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน และความวิตกกังวลในการเรียน

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.	การแปลผล
อายุ	28.45	4.34	วัยผู้ใหญ่
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.72	.16	ดี
รายได้ของนิสิต	10103.47	5403.65	ปานกลาง
บุคลิกภาพ	61.65	4.27	แบบ เอ
สุขภาพจิต	5.08	5.59	สุขภาพจิตดี
ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน	3.88	.40	ดี
ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว	3.01	.41	ปานกลาง
ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน	3.74	.54	ดี
ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน	3.38	.54	ดีพอใช้
สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์	3.61	.40	ดีพอใช้
สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน	3.81	.42	ดี
ความวิตกกังวลในการเรียน	3.18	.43	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า นิสิตมีค่าเฉลี่ยของอายุอยู่ในวัยผู้ใหญ่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดี
นิสิตมีรายได้ปานกลาง มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีสุขภาพจิตดี ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน ความคาดหวัง
ของผู้ปกครองต่อการเรียนและสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนอยู่ในระดับดี ภาวะความ รับผิดชอบต่อ
สมาชิกในครอบครัว ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ และ
ความวิตกกังวลในการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ บุคลิกภาพ
สุขภาพจิต อาชีพของนิสิต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน รายได้ ปัจจัยด้าน
ครอบครัว ได้แก่ ภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน และปัจจัย
ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเลือกสถานภาพการเรียน สาขาวิชา ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน
สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน กับความวิตกกังวลในการเรียนของ
นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅	X ₁₆	X ₁₇	X ₁₈	X ₁₉	X ₂₀	X ₂₁	Y
X ₁	1.000	-1.000**	-0.79	-0.84	-0.73	.154**	-2.59**	-0.72	.217**	-.214**	-.137*	-.128*	-.002	.134*	.278	-.074	.034	.002	-.080	-.034	-.039	-.134**
X ₂		1.000**	.079	.084	.073	.154**	.259**	.072	-.217**	.214**	.137*	-.128*	.002	-.134*	-.078	.074	-.034	-.022	.080	.034	.039	.134**
X ₃			1.000	.352**	.194**	-.535**	.089	.640**	-.347**	.364**	.005	-.036	.050	.059	.043	.161**	.123*	.085	.002	.075	-.019	.058
X ₄				1.000	-.482**	-.497**	.144*	.191**	-.145*	.149*	.154**	-.166**	.0499	.068	-.026	.069	.062	.069	-.046	.017	-.037	.083
X ₅					1.000	-.521**	.010	.435**	-.376**	.396**	-.059	.020	.032	-.042	.086	.118*	.022	-.026	.034	.058	-.026	-.007
X ₆						1.000	-.150*	-.167**	.514**	-.538**	-.082	.142*	-.080	-.023	-.080	-.184**	-.082	-.041	.012	-.074	.062	-.074
X ₇							1.000	-.080	-.047	.152**	.221**	-.233*	.021	-.070	-.181**	.059	.070	.034	.066	.137*	.085	.047
X ₈								1.000	-.453**	.408**	-.105	.117*	-.008	.061	.108	.053	.039	.054	-.166*	-.068	-.072	.048
X ₉									1.000	-.960**	.116*	-.089	-.014	.035	-.155**	-.085	-.021	.032	.180**	.039	.136*	-.024
X ₁₀										1.000	-.112	.050*	.035	-.048*	.136*	.131*	.051	-.057	-.158**	-.016	-.110	.053
X ₁₁											1.000	-.472**	-.399**	-.046	-.324**	-.063	-.074	-.034	.151**	.109	-.072	-.048
X ₁₂												1.000	-.598**	.079	.389**	-.003	-.061	-.014	.024	-.204**	.093	.085
X ₁₃													1.000	-.051	-.095	.054	.124*	.042	-.167**	.113	-.015	-.049
X ₁₄														1.000	.014	.038	.197**	-.083	-.020	.003	.159**	.269**
X ₁₅															1.000	.012	.046	.151**	.041	-.150*	.123*	.050
X ₁₆																1.000	.083	.306**	.186**	.317**	.123*	.050**
X ₁₇																	1.000	.098	-.030	.098	.342**	.221**
X ₁₈																		1.000	.111	.389**	.238**	.066
X ₁₉																			1.000	.341**	.363**	-.041
X ₂₀																				1.000	.374**	.077
X ₂₁																					1.000	.242**
Y																						1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน โดยมีตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวลในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัย ได้แก่ เพศหญิง (X_2) บุคลิกภาพ (X_{14}) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (X_{16}) และภาระความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว (X_{17}) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (X_{21}) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวลในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ เพศชาย (X_1) และปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน มี 15 ปัจจัย ได้แก่ อายุ (X_3) อาชีพของนิสิตทุกอาชีพ ($X_4 - X_6$) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_7) รายได้ (X_8) สถานภาพการเรียนภาคปกติและภาคพิเศษ ($X_9 - X_{10}$) สาขาวิชาทั้ง 3 สาขาวิชา ($X_{11} - X_{13}$) สุขภาพจิต (X_{15}) ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน (X_{18}) ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน (X_{19}) และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (X_{20})

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนกับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	5	17.948	3.590	27.502**
Residual	286	37.330	.131	
Total	291	55.278		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียน โดยมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ปัจจัย	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₇	.447	.052	.427	.483	.233	88.053**
X ₁₇ X ₂₁	.140	.053	.138	.523	.273	54.283**
X ₁₇ X ₂₁ X ₁₄	.015	.005	.143	.544	.296	40.301**
X ₁₇ X ₂₁ X ₁₄ X ₁₆	.153	.056	.142	.558	.312	32.463**
X ₁₇ X ₂₁ X ₁₄ X ₁₆ X ₂	.167	.071	.116	.570	.325	27.502**
R = .570						
R ² = .325						
SE = .361						
a = -.201						

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว (X₁₇) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (X₂₁) บุคลิกภาพ (X₁₄) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (X₁₆) และ เพศหญิง (X₂) ตามลำดับ โดยปัจจัยทั้ง 5 นี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาได้ ร้อยละ 32.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = -.201 + .447 X_{17} + .140 X_{21} + .015 X_{14} + .153 X_{16} + .167 X_2$$

สมการพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .427 X_{17} + .138 X_{21} + .143 X_{14} + .142 X_{16} + .116 X_2$$

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขป ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่มหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่มหาวิทยาลัย ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียน ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2545 มี 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชา จิตวิทยาการแนะแนว และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย รวม 292 คน เป็นนิสิตชาย 29 คน เป็นนิสิตหญิง 263 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2545 มี 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชา จิตวิทยาการแนะแนว และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย รวม 292 คน เป็นนิสิตชาย 29 คน เป็นนิสิตหญิง 263 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งแบ่งเป็น 10 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การเลือกสถานภาพการเรียน สาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7788

ตอนที่ 3 แบบคัดกรองสุขภาพจิตไทย จี. เอช. คิว 60 จำนวน 60 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8576

ตอนที่ 4 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7844

ตอนที่ 5 แบบสอบถามภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7425

ตอนที่ 6 แบบสอบถามความหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 7 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7974

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 11 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7629

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8040

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7941

ตอนที่ 10 แบบสอบถามความวิตกกังวลในการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 17 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7831

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะของกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาต และเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปยังผู้ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ ระหว่างวันที่ 30 มิถุนายน - 25 กรกฎาคม 2545 ได้แบบสอบถามคืนมาทั้งหมดจำนวน 292 ฉบับ ได้รับคืนมาครบทุกฉบับ

3. ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คือตอบครบทุกข้อ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ ผู้วิจัยนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปติดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อม ทางการเรียน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. ค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัย ได้แก่ เพศหญิง (X_2) บุคลิกภาพ (X_{14}) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (X_{16}) ภาระความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว (X_{17}) และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (X_{21})

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ปัจจัยได้แก่ เพศชาย (X_1)

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มี 15 ปัจจัย ได้แก่ อายุ (X_3) อาชีพของนิสิตทุกอาชีพ (X_4 - X_6) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_7) รายได้ของนิสิต (X_8) สถานภาพการเรียนภาคปกติและภาคพิเศษ (X_9 - X_{10}) สาขาวิชาทั้ง 3 สาขาวิชา (X_{11} - X_{13}) สุขภาพจิต (X_{15}) ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน (X_{18}) ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน (X_{19}) และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (X_{20})

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัย ที่ส่งผลน้อยที่สุดมี 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาระความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว (X_{17}) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (X_{21}) บุคลิกภาพ (X_{14}) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (X_{16}) และเพศหญิง (X_2) ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยทั้ง 5 ตัวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ได้ร้อยละ 32.50

5. สมการที่สามารถพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการได้ดังนี้

5.1 สมการพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = -.201 + .447 X_{17} + .140 X_{21} + .015 X_{14} + .153 X_{16} + .167 X_2$$

5.2 สมการพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .427X_{17} + .138 X_{21} + .143X_{14} + .142 X_{16} + .116 X_2$$

การอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่สรุปข้างต้น พบว่า

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัย ได้แก่ เพศหญิง (X_2) บุคลิกภาพ (X_{14}) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (X_{16}) ภาระความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว (X_{17}) และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (X_{21}) ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 เพศหญิง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า เพศหญิงมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะเพศหญิงโดยส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบสูงสนใจในเรื่องการเรียน ได้แก่ ความตั้งใจเรียน นำอุปกรณ์การเรียนมาครบ เข้าเรียนตรงเวลา ส่งรายงานที่อาจารย์มอบหมายได้ทันตามกำหนด และศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อให้ผลการเรียนออกมาดี นอกจากนั้นแล้ว เพศหญิงยังมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ดูแลบิดา มารดา เลี้ยงดูบุตร ธิดา รวมถึงญาติพี่น้อง ยิ่งไปกว่านั้น นิสิตหญิงบางคนต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวตามสภาพสังคมในปัจจุบัน จากที่กล่าวมา ทำให้เพศหญิงมีแนวโน้ม มีความวิตกกังวลในการเรียนมาก

1.2 บุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ซึ่งนิสิตที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ เป็นผู้ที่มีความ ก้าวหน้า มีความกระตือรือร้น ชอบฟันฝ่าอุปสรรค มีความก้าวร้าว โกรธง่าย ชอบทำงานให้ประสบผลสำเร็จ และสัมฤทธิ์ผล ชอบทำงานด้วยความรวดเร็ว และไม่ชอบการรอคอย ดังที่ ฟรีดแมน และโรสแมน (Friedman and Roseman, 1974 : 164) กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเอ มีลักษณะของคนที่รักความก้าวหน้า ชอบฟันฝ่าอุปสรรค ทำงานให้ประสบความสำเร็จ ทำงานด้วยความรวดเร็ว ไม่ชอบการรอคอย มีลักษณะกระตือรือร้น ชอบการแข่งขัน มีความมานะพยายาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไคล์เวอร์ และไวน์ดเนอร์ (Kleiver and Weidner, 1987 : 204) พบว่า เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะทำงานสำเร็จมากกว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ บี และมีความเพียรพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จมากกว่า และสตรูป และโบแลนด์ (อัจฉรา วงศ์วัฒนางค 2533 : 19-20 ; อ้างอิงจาก Strube and Boland, 1986) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อรับรู้สาเหตุของการกระทำและความเพียรในการทำงานของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ และแบบบี พบว่า กลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีความเชื่อถือว่าความสำเร็จของการทำงานมากกว่าความล้มเหลว

1.3 ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตที่มีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนสูง มีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นิสิตที่มีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนสูง ได้มีการวางแผนการศึกษาต่อ หรือมีการวางแผนที่จะประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษาอย่างมีจุดมุ่งหมาย และเล็งเห็นว่าเมื่อตนเอง จบแล้วสามารถที่จะนำวุฒิทางการศึกษาไปปรับขั้นการทำงานและนำความรู้ไปใช้พัฒนาหน้าที่การงานให้มีประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น แต่เหตุการณ์ที่วางแผนไว้นั้นยังมาไม่ถึง ยังเป็นอนาคตอยู่ นิสิตยังรอคอยเหตุการณ์นั้นเป็นเหตุให้นิสิตเกิดความวิตกกังวลเพราะยังไม่ได้อย่างที่วางแผนไว้ ดังไรครอฟท์ (Rycroft, 1978 : 12) กล่าวว่าความวิตกกังวลเป็นความรู้สึกของการเตรียมพร้อม เพื่อเผชิญหน้ากับสิ่งที่จะเกิด และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ไม่คุ้นเคย ภาวะเช่นนี้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลตระหนักว่ามีอะไรบางอย่างที่เป็นอันตรายต่อตน แต่ยังไม่สามารถลงมือจัดการกับสิ่งนั้นได้ เนื่องจากยังไม่ได้เกิดขึ้นจริง ๆ และ

ดังที่ เพิร์ล (Perls. 1973 : 348) กล่าวว่าความวิตกกังวลเป็นช่องว่างระหว่างปัจจุบันกับอนาคต นั่นคือ เมื่อบุคคลคิดถึงเรื่องที่ยังไม่เกิดขึ้นความคิดของบุคคลจะกระโดดจากปัจจุบันไปสู่อนาคต ทำให้เกิดความรู้สึกวิตกกังวล ส่วนนิสิตที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่าเป็นนักเรียนที่ขาดการวางแผน ขาดการเตรียมการณ ไม่มีความหมายการศึกษาต่อหรือการทำงานที่แน่นอน ไม่คิดถึงอนาคตว่าจะเป็นเช่นไร ไม่ต้องรอคอยสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มุ่งหวังเป็นเหตุให้นิสิต ไม่มีความวิตกกังวลกับเหตุการณ์ในอนาคต

1.4 ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวลในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านิสิตที่มีภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว มีความวิตกกังวลในการเรียน ทั้งนี้เพราะ ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว หมายถึงงานหรือสิ่งที่นิสิตต้องปฏิบัติและรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัวในแต่ละเดือน ได้แก่ การดูแลสมาชิกในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย การดูแล บิดามารดา บุตร ธิดา และญาติพี่น้อง การรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในครอบครัว ได้แก่ ค่าใช้จ่ายของสมาชิกในครอบครัว ค่าเช่าบ้าน ค่าผ่อนรถ และค่าใช้จ่ายในบ้าน เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น จากการศึกษาของทอนตัน, แครมป์ทซ์ และวูดส์ (Taunton, Krampitz and Woods. 1989 : 15) พบว่า ภาวะครอบครัวเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงาน ความตั้งใจที่จะคงอยู่ในองค์กรต่าง ๆ และมีการวิจัยจำนวนมากที่พบว่า ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หรือภาวะครอบครัวเป็นเหตุผล ส่วนตัวที่สำคัญทำให้นิสิตหรือนักศึกษาต้องลาออก ดังที่ฟาร์เมอร์และคนอื่น ๆ (Farmer and other. 1984 : 20-24) ได้แบ่งสาเหตุของความวิตกกังวลไว้หลายประการ ประการที่หนึ่งคือ สาเหตุจากการเงิน เช่น รายได้ สภาพการเงิน ความสามารถในการจัดหาอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย ดังนั้นการที่นิสิตต้องรับภาวะครอบครัวที่มากกว่า จึงอาจมีความวิตกกังวลมากกว่า

1.5 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวลในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน นิสิตจะมีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะ การมีสัมพันธภาพอันดีระหว่างเพื่อน การทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มเพื่อน การให้ความรัก ความห่วงใย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน จะทำให้มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รวีวรรณ ชุมชัย (2536 : 90) ที่ศึกษาพบว่านักเรียนจะเรียนรู้ ปรึกษาหารือเพื่อนมากกว่าผู้ใหญ่ เมื่อสังคมกลุ่มเพื่อนดี นักเรียนก็จะได้รับอิทธิพลของเพื่อนไปด้วย หากพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อนไม่ดี ก็จะส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกาย จิตใจ และการเรียนของนักเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัลลภา ตันติสุนทร (2532 : 123-127) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงาน วิทยาลัยพยาบาลอุดรดิตถ์ พบว่า นักศึกษาที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน จะมีความวิตกกังวลในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ลารอคโค และคนอื่น ๆ (นิกุล ประทีปพิชัย. 2540 : 54 ; อ้างอิงจาก Larocco and others. 1980 : 205) พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกลอนแลนด์ (สุรัชย์ โกตยกุล. 2526 : 32 ; อ้างอิงจาก Grounlund. 1959 : 176) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตที่ประสบปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนและสภาพแวดล้อม มีความวิตกกังวลและไม่มีความสุขมากกว่านิสิตที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนและสภาพแวดล้อม

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบ กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ เพศชาย (X_1)

2.1 เพศชาย มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า เพศชายมีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะเพศชายมีความอิสระมากกว่าเพศหญิง และโดยทั่วไปเพศชายจะมีความรับผิดชอบน้อยกว่าเพศหญิง ไม่ค่อยกังวลต่อสิ่งที่แสดงออกทางสังคมเท่าที่ควร ดังนั้นนิสิตชายส่วนใหญ่อยู่ในห้องเรียนจะชอบพูดคุยไม่ค่อยตั้งใจเรียน และมักจะสนใจกิจกรรมต่างๆ ภายนอกมากกว่าที่จะสนใจในการเรียน ดังนั้น เพศชายจึงมีความวิตกกังวลในการเรียนน้อยกว่าเพศหญิง

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีปัจจัย 15 ปัจจัย ได้แก่ อายุ (X_3) อาชีพของนิสิต (X_4 - X_6) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_7) รายได้ (X_8) สถานภาพการเรียนภาคปกติ และภาคพิเศษ (X_9 - X_{10}) สาขาวิชาทั้ง 3 สาขาวิชา (X_{11} - X_{13}) สุขภาพจิต (X_{15}) ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน (X_{16}) ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน (X_{19}) และสัมพันธ์ภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (X_{20})

3.1 อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา แสดงว่า นิสิตที่มีอายุมากบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะนิสิตที่มีอายุมากบางคนมีการะความรับผิดชอบต่อครอบครัวมาก ในด้านการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวและต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงตนเอง หาเลี้ยงครอบครัว และเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน นอกจากนั้นแล้วนิสิตในวัยนี้ยังต้องวางแผนในการดำเนินชีวิตและต้องการประสบความสำเร็จในการเรียนตามที่คาดหวัง เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาหน้าที่การงานของตนให้มากยิ่งขึ้น ในช่วงวัยนี้เป็นวัยที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จึงอาจขัดแย้งกับผู้อื่นได้ง่าย ดังนั้น นิสิตบางคนที่อยู่ในวัยนี้ จึงมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก

นิสิตที่มีอายุมากบางคน มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะนิสิตที่มีอายุมากขึ้นจะมีความคิดความอ่านมากขึ้น จะมีพฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจแน่วแน่ในการศึกษาเล่าเรียนเมื่อมีปัญหาด้านการเรียน สามารถมองเห็นแนวทางการแก้ไข สามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง และนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาหน้าที่การงานของตนเองให้ก้าวหน้า นอกจากนี้แล้วนิสิตในวัยนี้ที่มีประสบการณ์มากมีความชำนาญในการประกอบอาชีพในสาขาที่ตนเองทำงานอยู่ การปรับตัวในองค์กรมีน้อย มีการแสดงออกได้อย่างเหมาะสมในทุกสถานที่ขณะปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นจึงปรับตัวได้ดี และนิสิตบางคนมีการะความรับผิดชอบต่อครอบครัวน้อยเพราะในวัยนี้สถานะภาพของครอบครัวในด้านต่าง ๆ ก่อนข้างดี ทั้งในด้านการเงิน สัมพันธภาพภายในครอบครัว ดังนั้นนิสิตบางคนที่อยู่ในวัยนี้ จึงมีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย จึงสรุปได้ว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

3.2 อาชีพของนิสิต ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา แสดงว่า นิสิตที่รับราชการหรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะนิสิตบางคนมีความต้องการที่จะนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อเลื่อนตำแหน่งงาน จึงทำให้ความคาดหวังในผลการเรียนและวิชาความรู้ที่ได้รับว่าจะต้องมีการเรียนดี เพื่อให้เป็นที่ยอมรับต่อองค์กรที่ตนเองประกอบอาชีพอยู่ จึงต้องพยายามศึกษาและหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา และต้องแบ่งเวลาไปใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวอีกด้วย จึงทำให้นิสิตที่รับราชการหรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจบางคน มีความวิตกกังวลในการเรียนมาก

นิสิตที่รับราชการหรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะนิสิตบางคนในวัยนี้ มีหน้าที่การงานที่มั่นคงอยู่แล้ว ไม่ต้องปรับตัวให้เข้ากับการทำงานมากเหมือน

ตอนที่เริ่มประกอบอาชีพใหม่ ๆ การมาศึกษาต่อก็เพื่อพัฒนาความรู้ของตนเองเท่านั้น จึงทำให้นิสิตที่รับราชการหรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย

นิสิตที่มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชนหรือประกอบอาชีพส่วนตัวบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะนิสิตที่มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชนหรือประกอบอาชีพส่วนตัวบางคนนั้น ต้องแบ่งเวลาในการเรียน และในการทำงานให้เหมาะสม และนิสิตบางคนยังมีการระมัดระวังการติดต่อครอบครัวอีก ทำให้นิสิตต้องมีความพยายามและความอดทนสูง และในแต่ละวันนิสิตต้องทำงานก็ทำให้นิสิตมีความเครียดและความเหนื่อยล้ามาแล้ว แต่ยังไม่ยอมทบทวนบทเรียน ทำรายงานต่างๆ เพื่อจะได้สำเร็จการศึกษาตามที่มุ่งหวังไว้ ทำให้นิสิตที่มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชนหรือประกอบอาชีพส่วนตัวบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก

นิสิตที่มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชนหรือประกอบอาชีพส่วนตัวบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะนิสิตที่มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชนหรือประกอบอาชีพส่วนตัวบางคนนั้น รู้จักแบ่งเวลาในการทำงาน และเวลาในการเรียนได้อย่างเหมาะสม ทำให้นิสิตมีเวลาทบทวนบทเรียน และมีเวลาในการทำรายงานต่างๆ ที่อาจารย์มอบหมายให้เสร็จทันเวลา ทำให้สามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทำให้นิสิตที่มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชนหรือประกอบอาชีพส่วนตัวบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย

นิสิตที่ไม่ได้ทำงานบางคน มีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะนิสิตบางคนมีความคาดหวังในการเรียนมากเพราะ ผู้ปกครองมีความคาดหวังด้านการเรียน ทำให้นิสิตต้องตั้งใจเรียนเพื่อให้ผลการเรียนออกมาดีตามที่ผู้ปกครองได้คาดหวังไว้ โดยบางครั้งสาขาวิชาที่เลือกเรียน หรือวิชาที่เรียนอาจไม่ตรงกับความถนัด หรือความชอบของตนเอง ดังนั้น นิสิตที่ไม่ได้ทำงานบางคนจึงมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก

นิสิตที่ไม่ได้ทำงานบางคน มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะนิสิตบางคนที่ไม่ได้ทำงานนั้นยังอยู่ในความดูแลของผู้ปกครองในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านค่าใช้จ่าย ไม่ต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงตนเอง ด้านค่าเล่าเรียน ผู้ปกครองก็รับผิดชอบให้และไม่มีการเหน็ดเหนื่อยในการดูแลครอบครัว ดังนั้นนิสิตที่ไม่ได้ทำงานบางคน จึงมีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย จึงสรุปได้ว่า นิสิตที่ประกอบอาชีพและนิสิตที่ไม่ได้ทำงานอาจมีความวิตกกังวลในการเรียนมากหรือน้อยก็ได้

3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา แสดงว่า นิสิตบางคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะทัศนคติที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในการเรียนยังไม่ยึดหยุ่น ไม่พึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ มีความคาดหวังในการเรียนสูง มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน หรือสัมพันธ์ภาพกับผู้ปกครองไม่ดี หรืออาจเป็นเพราะขาดหลักเกณฑ์ในการวางแผนการเรียน มีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนและอาจารย์ไม่ดีเท่าที่ควร อาจมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ดังนั้นนิสิตบางคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก

นิสิตบางคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะนิสิตจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการเรียน เห็นความสำคัญและเห็นประโยชน์ของการเรียน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แบ่งเวลาได้ถูกต้อง มีความพึงพอใจในตนเอง ยอมรับ และประเมินความสามารถของตนเองได้ตรงตามความเป็นจริง ทำให้มีสุขภาพจิตดี ไม่มีความกังวลใจ มีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนและกับอาจารย์ที่ดี ทำให้ผลการเรียนดี นอกจากนั้นแล้วยังมีสัมพันธ์ภาพกับครอบครัว มีเวลาให้กับครอบครัว แบ่งเวลาในการ

ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น นิสิตบางคนที่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนดี มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย

3.4 รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา แสดงว่า รายได้ของนิสิตบางคนทำให้เกิดความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลง มีสิ่งของฟุ่มเฟือย และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มากมาย ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในสังคม และสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้นิสิตต้องมีการเพิ่มมากขึ้น ในการหารายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของตนเอง ทั้งในด้านค่าใช้จ่ายในครอบครัว และค่าใช้จ่ายในการเรียน จึงทำให้นิสิตที่มีรายได้น้อย มีความวิตกกังวลในการเรียนมากกว่านิสิตที่มีรายได้มากกว่า ดังที่ ฟาร์เมอร์ และคนอื่น ๆ (Farmer and other. 1987 : 20-24) กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดประการหนึ่งคือ สาเหตุจากเงินเป็นสาเหตุที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ เช่น รายได้ สภาพทางการเงิน รวมทั้งการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับสภาพทางการเงินที่ควรเป็น

รายได้ของนิสิตบางคนทำให้เกิดความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะค่าธรรมเนียมการศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไม่สูงมากเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยทั่วไป สำหรับนิสิตที่มีรายไดปานกลางและสูงก็ไม่มีปัญหาต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต เพราะสถาบันพยายามหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอต่อนิสิตเพื่อให้ นิสิตเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดในการเรียน ส่วนนิสิตที่มีรายได้ระดับต่ำ ก็จะได้รับ的帮助เหลือจากสถาบันการศึกษา เช่น การได้รับเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ นราร ตรีประสิทธิ์ (2529 : 82) ได้ศึกษาปัจจัยทางสังคม และจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามเสนวิทยา และโรงเรียนหอวัง พบว่ารายไดของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของนักเรียน จึงสรุปได้ว่า รายได้ของนิสิตไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน

3.5 สถานภาพทางการเงิน ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา แสดงว่า นิสิตบางคน que เลือกเรียนในภาคปกติ และภาคพิเศษ ความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะนิสิตบางคนมีความประสงค์ที่จะศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์เป็นอย่างมาก อาจเนื่องมาจากความต้องการวุฒิทางการศึกษาเพื่อปรับตำแหน่งในการทำงาน ดังนั้นจึงเลือกสถานภาพทางการเงินทั้ง 2 ภาคในตอนสมัคร โดยไม่คำนึงถึงเวลาในการประกอบอาชีพของตนเอง เช่น นิสิตบางคนศึกษาในภาคปกติ จะมีเวลาเรียนอยู่ในช่วง 8.00-16.00 น. ซึ่งตรงกับเวลาที่ตนเองต้องทำงาน ทำให้ไม่สามารถแบ่งเวลาในการเรียน และเวลาในการทำงานได้อย่างเหมาะสม หรือนิสิตบางคนเลือกเรียนในภาคพิเศษ แต่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ซึ่งจะเสียเวลาในแต่ละวันไปโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นนิสิตบางคน que เลือกเรียนในภาคปกติและภาคพิเศษบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก

นิสิตบางคน que เลือกเรียนในภาคปกติและภาคพิเศษมีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะนิสิตมีการวางแผนในการเรียน สามารถเลือกสถานภาพทางการเงินได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง ทำให้ไม่มีปัญหาในการแบ่งเวลาระหว่างการทำงานกับการเรียน หรือการใช้ชีวิตประจำวันกับการเรียน ซึ่งสรุปได้ว่าการเลือกสถานภาพทางการเงินไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน

3.6 สาขาวิชาที่นิสิตเรียนในคณะศึกษาศาสตร์ ในระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ สาขาจิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาการแนะแนว และสาขาการศึกษาปฐมวัย ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน แสดงว่า นิสิตที่เรียนสาขาจิตวิทยาการศึกษาบางคน มีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา เป็นสาขาวิชาที่ผู้เรียนจะต้องเข้าใจในเนื้อหาวิชาอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะด้าน

พฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งมีความซับซ้อนมาก ถ้าคนบางคนเข้ามาเรียนในสาขาวิชานี้แล้วไม่ชอบ จะทำให้นิสิตเกิดความเครียด ความเบื่อหน่ายในการเรียนเพราะสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาที่นอกจากจะเรียนตามหลักสูตรตามปกติในห้องเรียนแล้ว ยังมีวิชาการฝึกงานเข้ามาด้วย ทำให้นิสิตต้องแบ่งเวลาในการเรียน เวลาในการฝึกงาน และเวลาที่ต้องให้กับครอบครัว และที่ทำงานของตนเอง ทำให้ต้องรับผิดชอบมากขึ้น ทำให้นิสิตที่เรียนในสาขาจิตวิทยาการศึกษาบางคน มีความวิตกกังวลในการเรียนมาก

นิสิตที่เรียนในสาขาจิตวิทยาการศึกษาบางคน มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะสาขาจิตวิทยาการศึกษา เป็นสาขาวิชาที่มีเนื้อหาความรู้ที่น่าสนใจมาก ถ้าคนนิสิตมีความสนใจและชอบ ในสาขาวิชานี้ นิสิตจะมีความสุขและสนุกกับการเรียน นิสิตสามารถทำรายงานต่างๆที่อาจารย์มอบหมายได้เสร็จทันเวลา และผลงานก็ออกมาดี นิสิตจึงมีกำลังใจในการเรียน ทำให้นิสิตบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย

นิสิตที่เรียนในสาขาจิตวิทยาการแนะแนวบางคน มีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นิสิตที่จะมาเรียนสาขาจิตวิทยาการแนะแนวนั้น ต้องมีความพร้อม มีความสนใจในสาขาวิชานี้ เพราะในการเรียนนิสิตต้องเข้าใจเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี นิสิตต้องทบทวนบทเรียนและฝึกฝนเทคนิคต่างๆ อยู่เสมอ เพื่อนิสิตจะได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ประโยชน์อย่างแท้จริงเมื่อนิสิตสำเร็จการศึกษาแล้ว และสาขาวิชานี้ยังมีวิชาการฝึกงานอีก ทำให้นิสิตที่เรียนในสาขาจิตวิทยาการแนะแนวบางคน มีความวิตกกังวลในการเรียนมาก

นิสิตที่เรียนในสาขาจิตวิทยาการแนะแนวบางคน มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะนิสิตบางคนที่มาเรียนในสาขาจิตวิทยาการแนะแนวนั้น มีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชานี้มาบ้างแล้ว ทำให้มีความถนัด มีความสนใจมาก่อน นิสิตจึงมีความพร้อมที่จะเรียน ทำให้เข้าใจในเนื้อหาวิชาง่ายขึ้น และนิสิตเล็งเห็นประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ทำให้นิสิตที่เรียนในสาขาจิตวิทยาการแนะแนวบางคน มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะหลักสูตรของสาขาการศึกษาปฐมวัยนั้นนอกจากจะเรียนตามหลักสูตรตามปกติในห้องเรียนแล้ว ยังมีวิชาการฝึกงานเข้ามาด้วย ทำให้นิสิตต้องแบ่งเวลาในการเรียน เวลาในการฝึกงาน และเวลาที่ต้องให้กับครอบครัว และที่ทำงานของตนเอง ทำให้ต้องรับผิดชอบมากขึ้น ทำให้นิสิตที่เรียนในสาขาการศึกษาปฐมวัยบางคน มีความวิตกกังวลในการเรียนมาก

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะนิสิตบางคนเคยมีพื้นฐานในวิชาต่าง ๆ จากการเรียนในระดับปริญญาตรีมาแล้ว เมื่อมาเรียนต่อในระดับปริญญาโทจึงมีความพร้อม ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาต่างๆง่ายขึ้น นิสิตจึงมีความสุขในการเรียน ทำให้นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย

จึงสรุปได้ว่า สาขาวิชาที่นิสิตเรียนนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน

3.7 สุขภาพจิต ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน แสดงว่า นิสิตที่มีสุขภาพจิตดีบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะผู้ที่สุขภาพจิตดีนั้นเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ต่อหน้าที่การงานของตน ต่อสังคมรอบข้าง มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นคนที่มีความกระตือรือร้นในการเรียนและในการทำงาน พยายามแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ตนประสบให้เป็นไปอย่างดีที่สุด จึงทำให้นิสิตบางคนที่มีสุขภาพจิตดีนั้น ต้องกระตือรือร้นในด้านการเรียน การงานและต้องพยายามแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

ให้ผ่านพ้นไปด้วยดี จนบางที่อาจทำให้นิสิตเกิดความเหนื่อยหน่าย เกิดความเครียด จึงทำให้เกิดความวิตกกังวลในการเรียนได้

นิสิตที่มีสุขภาพจิตดีบางคน มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะการมีสุขภาพจิตดีนั้นจะทำให้มองโลกในแง่ดี สามารถแก้ไขปัญหาได้เมื่อมีปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนได้ดี ทำให้มีความสุขในการเรียน จึงสรุปได้ว่าสุขภาพจิตไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน

3.8 ความคาดหวังของผู้ปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา แสดงว่าความคาดหวังของผู้ปกครอง ทำให้นิสิตบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะเมื่อนิสิตรับรู้ความคาดหวังของบิดา มารดาแล้วแต่ไม่ได้ให้ความสำคัญ เนื่องจากนิสิตปฏิบัติตามไม่ได้ เพราะความคาดหวังนั้นไม่ตรงกับความสามารถ และความสนใจของนิสิต ทำให้นิสิตเกิดความเครียด ความวิตกกังวลเบียดเบียนในการเรียน ไม่อยากเรียน ไม่ใส่ใจในการเรียน ดังที่ สุพัตรา สุภาพ (2518 : 37-39) กล่าวว่า นิสิตมีความต้องการเป็นอิสระอยากเป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่ก้าวร้าวในชีวิต มีอุดมคติ ต้องการความสำเร็จ อยากรับผิดชอบ กำหนดแนวทางชีวิต ผันถึงเป้าหมายในอนาคต การที่บิดามารดาเข้ามากำหนดความต้องการและแนวทางชีวิตจึงเป็นการบีบบังคับ ซึ่งขัดกับความต้องการและพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ความตึงเครียดทางอารมณ์ย่อมเกิดขึ้นได้ และส่งผลสะท้อนให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ และวราภรณ์ รักวิชัย (2529 : 41) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูในสังคมไทยแบบคาดหวังเอากับเด็ก เป็นการเลี้ยงดูที่บิดามารดาเรียกร้องเอาจากลูก โดยการเคี่ยวเข็ญให้ลูกทำตามที่บิดามารดาหวังไว้ บิดามารดาจะกำหนดวิถีชีวิตให้กับลูก ลูกจะต้องทำตามความต้องการของบิดามารดาทุกอย่างแม้ว่าจะชอบหรือไม่ชอบก็ตาม นอกจากนี้ สุรางค์ จันทน์เอม (2527 : 134) ได้กล่าวว่า บิดามารดาที่เน้นการเรียนของลูกมากเกินไป หากเด็กทำไม่ได้ตามที่บิดามารดาต้องการ จิตใจก็ขาดความสุข เสียกำลังใจ เกิดความวิตกกังวล และส่งผลต่อพฤติกรรมได้

ในขณะเดียวกัน ความคาดหวังของผู้ปกครอง ทำให้นิสิตบางคนเกิดความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะนิสิตรับรู้ว่าคุณปกครองมีความคาดหวังในเรื่องการเรียนมาก โดยต้องการให้นิสิตตั้งใจเรียน อ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน ทำการบ้านและรายงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา รู้จักแบ่งเวลาในการเรียน สอบผ่านทุกวิชา มีผลการเรียนดี และต้องการให้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้น การที่นิสิตรับรู้ความคาดหวังของผู้ปกครอง จึงทำให้นิสิตมีความรับผิดชอบด้านการเรียน โดยตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน มีความกระตือรือร้น ขยันอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน รู้จักวางแผนและแบ่งเวลาในการเรียน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนตามที่คุณปกครองคาดหวัง ดังที่ ดุเชต (Dusek. 1980 : 87-110) กล่าวว่า การที่นักเรียนรับรู้ความคาดหวังของผู้ปกครอง จะกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความพยายามในการเรียนมากขึ้น เช่น อ่านหนังสือทบทวนบทเรียน ตั้งใจเรียน เพื่อให้มีผลการเรียนที่ดี และเกิดความมั่นใจว่าจะประสบความสำเร็จในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ วิทยารธรรมชัย (2543 : 116) ที่ศึกษาความคาดหวังของบิดามารดาต่อพฤติกรรมของนักเรียนตามการรับรู้ของนักเรียน พบว่า ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อความคาดหวังของบิดามารดาทางการศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับพฤติกรรมของนักเรียนที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของบิดามารดาทางการศึกษา ทั้งนี้เพราะเมื่อนิสิตรับรู้ความคาดหวังของบิดามารดาแล้ว และนิสิตสามารถปฏิบัติตามได้เพราะตรงกับความสามารถและความสนใจ นิสิตมีความรู้สึกพอใจกับความคาดหวัง และมีพฤติกรรมตอบสนองต่อความคาดหวัง

โดยสนใจเรียน ทำการบ้านสม่ำเสมอ จึงทำให้นิสิตมีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย จึงสรุปว่าความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน

3.9 ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา แสดงว่า ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนอาจทำให้นิสิตบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะวิธีการสอนของอาจารย์ไม่น่าสนใจ อาจารย์ทำงานมากเกินไป ทำให้ส่งงานไม่ทันตามกำหนด อาจารย์เข้มงวดเกินไปและไม่ให้ความเป็นกันเองกับนิสิต เมื่อมีปัญหาทางการเรียนนิสิตไม่กล้าขอคำปรึกษาจากอาจารย์ ทำให้นิสิตมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์ผู้สอน นอกจากนี้สภาพแวดล้อมของห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน สถานที่เรียนคับแคบ สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ทำให้นิสิตเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ทำให้นิสิตมีความวิตกกังวลในการเรียน ดังที่ สุชา จันทน์อม (2528 : 142) กล่าวว่า สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียนที่เกิดจากตัวครู ได้แก่ ครูลำเอียง รักเด็กไม่เท่ากัน ครูไม่เอาใจใส่การสอน ขาดเทคนิคและวิธีการสอนที่ดี ครูขาดลักษณะของการเป็นครูที่ดี และครูไม่เข้าใจหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธอร์นเบอร์ก (Thornburg. 1975 : 151-185) ที่ศึกษาทัศนคติต่อโรงเรียนกับกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน พบว่า นักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อโรงเรียนในหลาย ๆ ด้าน เช่น เห็นว่าหลักสูตรการเรียนการสอนไม่มีประโยชน์ต่อการเรียน ครูผู้สอนเน้นเรื่องคะแนนมากเกินไป ครูลำเอียง และกฎข้อบังคับของโรงเรียนเข้มงวดเกินไป ดังนั้น ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน ทำให้นิสิตบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ในขณะเดียวกัน ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนอาจทำให้นิสิตบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียน ทั้งนี้เพราะบรรยากาศการเรียนการสอน ประกอบด้วย วิธีการสอนของครูที่ทำให้การเรียนน่าสนใจ มีการเตรียมการสอนดี การใช้สื่อประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสม การทำให้นิสิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นิสิตซักถามและแสดงความคิดเห็น รวมทั้งสถานที่เรียนมีความสะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อย อากาศในห้องเรียนถ่ายเทได้ดี ขนาดห้องเรียนมีความเหมาะสมกับจำนวนนิสิต สื่อและอุปกรณ์การเรียนมีความทันสมัยและมีเพียงพอกับจำนวนนิสิต ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน ส่งผลทำให้นิสิตมีความรับผิดชอบต่อการเรียนดี ดังที่ ลอร์เรนซ์ (Lawrence. 1976 : 418) กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนการสอนที่เกิดจากความจริงใจ การยอมรับ และการเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างครูกับนิสิตจะทำให้นักเรียนเกิดความสุขสบายใจ สะดวกใจในการเรียน ทำให้เกิดแรงจูงใจและแรงกระตุ้นในการเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพิชญา ชีระกุล และคนอื่น ๆ (2524 : 182-187) ที่กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ได้แก่ ห้องเรียนที่มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้ดี ไม่ร้อนอบอ้าว ไม่มีเสียงดังรบกวน สภาพห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบ กิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนกระทำแล้วเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและน่าสนใจ ดังนั้น ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนอาจทำให้นิสิตบางคนมีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย จึงสรุปได้ว่า ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน

3.10 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา แสดงว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ทำให้นิสิตไม่เกิดความวิตกกังวลในการเรียน ทั้งนี้เพราะ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ หมายถึง การปฏิบัติตนเอง อาจารย์ และนิสิตที่ดีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งนี้เพราะสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ที่ดีต่อกัน คือ นิสิตให้ความเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์อาจารย์ ให้ความสำคัญกับนิสิต และเป็นที่ปรึกษาทั้งทางด้านวิชาการและด้านส่วนตัว ซึ่งอาจารย์ผู้สอนมีบทบาทในการสร้างพฤติกรรมที่

พึงประสงค์ให้แก่นิสิต ซึ่งสอดคล้องกับแฟลนเดอร์ส (ธีรวัฒน์ นิเจนตร. 2526 : 84 ; อ้างอิงจาก Flanders. 1959 : 18) ประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนิสิต พบว่า อิทธิพลทางอ้อมที่ช่วยให้นักเรียนมีอิสระภาพในการแสดงออก เช่น การยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน การยกย่องชมเชยมีความสัมพันธ์กับเจตคติที่ดีต่อครูและช่วยให้นักเรียนมีนิสัยในการเรียนดีขึ้น จึงทำให้นิสิตที่มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ดี มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ดังนั้นนิสิตบางคนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ที่ดีจึงมีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย

สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ ทำให้นิสิตมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะนิสิตบางคนขาดความเคารพอาจารย์ ไม่มีความศรัทธา และไม่มีความเชื่อมั่น ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ หรือมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์ ทำให้ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เอาใจใส่ในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ บุช (วิลาส บุญทองขาว. 2527 : 16 ; อ้างอิงจาก Bush. 1942) ที่ได้ศึกษา พบว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนนั้น จะส่งเสริมให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น ตั้งใจเรียน และมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้ามถ้าสัมพันธภาพระหว่างครูกับนิสิตไม่ดีขึ้น จะเป็นตัวทำลายศักยภาพของเด็กให้ลดลง และประกอบกับในการเรียนระดับบัณฑิตศึกษานั้นจะมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นเสมอ จึงต้องพึงคำปรึกษาจากอาจารย์ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการเรียนและเรื่องส่วนตัว เมื่อมีทัศนคติที่ไม่ดี ไม่ไว้วางใจ ไม่เชื่อมั่นกับอาจารย์ แล้วก็ไม่สามารถจะปรึกษาได้ จึงทำให้นิสิตมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มี 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว (X_{17}) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (X_{21}) บุคลิกภาพ (X_{14}) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (X_{16}) และเพศหญิง (X_{12}) ตามลำดับ อภิปรายได้ดังนี้

4.1 ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอันดับแรก แสดงว่า นิสิตที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว มีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะนิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยนั้นส่วนมากเป็นเพศหญิง ซึ่งมีครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวกับการดูแลบุตร ดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน ทำกับข้าว เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วภาวะความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในบ้าน เช่น การผ่อนบ้าน ผ่อนรถ ค่าน้ำ ค่าไฟ ก็ยังคงต้องรับผิดชอบร่วมกับหัวหน้า ครอบครัว หรือรับผิดชอบทั้งหมด นิสิตส่วนใหญ่จึงประสบปัญหาในการแบ่งภาระหน้าที่ในด้านการงานและการเรียน เนื่องจากถ้าให้เวลากับการเรียนมากเกินไป การทำงานให้สำเร็จลุล่วงในเวลาที่กำหนด และภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัวก็จะไม่สามารถทำได้ ดังนั้น ภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัวจึงส่งผลเป็นอันดับที่ 1 ต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

4.2 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา เป็นอันดับที่ 2 แสดงว่า นิสิตที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนดี มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะ ถ้านิสิตมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความสนิทสนมเป็นกันเองระหว่างเพื่อนนิสิตด้วยกัน มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทำให้มีความสุขขณะที่อยู่สถานศึกษา เกิดความผูกพัน มีความต้องการที่จะมาเรียน ไม่ขาดเรียน นิสิตที่มีปัญหาด้านการเรียน ก็จะมีเพื่อนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่กันและช่วยเหลือกันด้านการเรียน เมื่อมีเพื่อนเรียนก็จะมีคามสนใจและตั้งใจ ทำให้มีผลการเรียนที่ดี สอดคล้องกับการศึกษาของพวงสร้อย วรกุล (2522: 29) ได้ศึกษาสภาพปัญหาด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสงขลาพบว่านักศึกษาที่มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

จะมีปัญหาด้านการเรียนด้วย ดังนั้นอาจเป็นเพราะว่าความขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนจะทำให้เกิดความวิตกกังวล และไม่มีความสุขในการเรียน ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน จึงส่งผลเป็นอันดับที่ 2 ต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

4.3 บุคลิกภาพ ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอันดับที่ 3 แสดงว่า บุคลิกภาพแบบ เอ ทำให้นิสิตมีความวิตกกังวลในการเรียน ทั้งนี้เพราะ นิสิตส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบ เอ ซึ่งเป็นลักษณะที่ค่อนข้างจริงจังกับงาน ทำงานรวดเร็วในระยะเวลาที่กำหนด ขอบข่ายงาน เล็งผลสำเร็จในการทำงานไว้มาก ไม่ชอบกิจกรรมสนุกสนาน รวมทั้งไม่ยืดหยุ่น (คุชณี ทศนาจินตนา. 2539 : 37 ; อ้างอิงจาก Powell and Enright. 1990. Anxiety and Stress Management.) ดังนั้นเมื่อนิสิตที่มีบุคลิกภาพแบบเอ ต้องมาเรียนหรือร่วมงานกันเป็นทีม ต้องมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ต้องทำงานใกล้ชิดกับบุคคลอื่น งานหรือกิจกรรมบางอย่างต้องอดทนรอคอย ต้องฟังพาด้ายหรือต้องรอคอยการตัดสินใจจากบุคคลอื่น หรือต้องรอคอยเพื่อกระทำในระยะเวลาที่กำหนด จะรีบร้อนให้เสร็จสิ้นไปตามความต้องการของแต่ละบุคคลไม่ได้ จะเห็นว่าลักษณะงานประเภทนี้เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเออดทนไม่ได้ รอคอยไม่ได้ หงุดหงิดใจ ไม่สบายใจ ทำให้มีความวิตกกังวลในการปฏิบัติงานมาก

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชมพูนุท พงษ์ศิริ (2535 : 73-74) ที่ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยสภากาชาดไทย พบว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยสูงกว่านักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบ บี และสอดคล้องกับการศึกษาของ บลูเมนทอลล์ (ชมพูนุท พงษ์ศิริ. 2535 : 28 ; อ้างอิงจาก Blumenthal. 1978 : 634. *Circulation.*) ได้ศึกษาความเครียดของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ และ บี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะมีความเครียดสูงกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ บี ดังนั้น บุคลิกภาพแบบเอ จึงส่งผลเป็นอันดับที่ 3 ต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

4.4 ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา เป็นอันดับที่ 4 แสดงว่า นิสิตที่มีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนดี มีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นิสิตที่มีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน เป็นนิสิตที่มีการวางแผนเตรียมการณืไว้ล่วงหน้าว่าจะศึกษาต่อหรือจะประกอบอาชีพอะไร เมื่อจบการศึกษาแล้ว และ เล็งเห็นว่าเมื่อจบแล้วสามารถจะนำวุฒิทางการศึกษาไปปรับชิ้นการทำงานและนำความรู้ไปใช้พัฒนาหน้าที่การงาน ให้มีประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน เหตุการณ์ในอนาคตยังไม่ถึง เป็นเหตุให้นิสิต มีความวิตกกังวลในระหว่างการรอคอย ดังนั้นลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน จึงส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

4.5 เพศหญิง ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา เป็นอันดับสุดท้าย แสดงว่า นิสิตหญิงมีความวิตกกังวลในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะสังคมไทยมีการอบรมเลี้ยงดูเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกัน เพศหญิงต้องรับภาระในการดูแลสมาชิกในครอบครัว ไม่ค่อยมีอิสระในการตัดสินใจ ส่วนเพศชายมีอิสระในการคิด และการตัดสินใจมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณี รักธรรม (2515 : 54-55) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์ และความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กไทยเชื้อชาติไทย และเด็กไทยเชื้อชาติจีน ที่พบว่าเด็กหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเด็กชาย นอกจากนี้ ซาราสัน และคณะ (sarason and others. 1960 : 250-261) ยังพบว่าเพศหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเพศชายทั้งในเรื่องความวิตกกังวลทั่วไป และความวิตกกังวลในการสอบ และจากงานวิจัยของ

นียดา พงศ์พาชำนาญเวช (2535 : 98-99) ที่ได้ศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อ และการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนหญิงมีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อสูงกว่านักเรียนชาย ดังนั้นเพศหญิงจึงส่งผลกระทบต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งได้แก่ ภาระความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน บุคลิกภาพ ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน และเพศหญิง เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกับนิสิต ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนของหน่วยงานดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. เนื่องจากปัจจัยด้านภาระความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว สามารถพยากรณ์ความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาได้ดีที่สุด ดังนั้น ผู้ปกครอง อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิสิต ควรเข้าใจ และให้ความช่วยเหลือแก่นิสิตในด้านต่าง ๆ อาจารย์ผู้สอนควรให้นิสิตรู้จักแบ่งเวลาในการเรียน การทำงาน และเวลาที่จะต้องรับภาระของครอบครัวให้เหมาะสม เพื่อนิสิตจะได้มีเวลาศึกษาค้นคว้าได้อย่างเต็มที่ จะทำให้นิสิตประสบความสำเร็จในด้านการเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่น่าจะส่งผลกระทบต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา นอกเหนือจากปัจจัยที่ศึกษาแล้ว เช่น นิสัยในการเรียน แรงจูงใจในการเรียน ความรับผิดชอบด้านการเรียน และรายวิชาที่เรียน เป็นต้น

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตในระดับอื่น ๆ เช่น ในระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาเอก เป็นต้น

3. ควรทำการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เพื่อลดความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา เช่น การปรับพฤติกรรม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรพินธุ์ วัฒนสุข. (2542). ปัญหาการเรียนและวิธีแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษาพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา คำสุวรรณ. (2524). จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ทวีการพิมพ์.
- จรรยา เกษศรีสังข์. (2537). วิธีแก้ปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุมพล หนิมพานิช. (2517). แผนการศึกษาต่อและประกอบอาชีพของนักเรียน ม.ศ. 5. วิทยานิพนธ์
สว.ม. (สาขาจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- เจริญ สมวงษ์ศิริ. (2523). การใช้ยารักษาความวิตกกังวล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สานึกการ
พิมพ์.
- เฉลิมพล ศรีหงษ์ และเสถียร เหลืองอร่าม. (2521). ทักษะคิดค้นนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไฉน กรองเหิน. (2527). ทักษะคิดค้นคนไทยของนิสิตนักศึกษาไทยมุสลิมในสถาบันการผลิต
ครู จังหวัดชายแดนภาคใต้. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). สงขลา :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- ชมพูนุท พงษ์ศิริ. (2535). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของ
นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ชาติชาย หมั่นสมัค. (2542). การปรับตัวของนักศึกษาโครงการสมทบพิเศษ คณะวิทยาศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม. (จิตวิทยา
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยยงค์ ขามรัตน์. (2532). เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาเอกสุขศึกษา.
วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
ถ่ายเอกสาร.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา
และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการ
แนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บงกช หิรัญสัจจาเลิศ. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาลอนามัย
ชุมชนของนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สังกัดองค์กรในศาสนาคริสต์.
ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- บุปผา ประทีปทอง. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี - นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บัญชา สุวรรณ. (2533). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการสอบและการเดาข้อสอบเมื่อใช้แบบทดสอบประเภทเลือกตอบและแบบทดสอบประเภทเติมคำ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประดิษฐ์ อูรมัย. (2523). "การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน," เอกสารการสอนชุดระบบการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สารมวลชน จำกัด.
- ประสาธ อิศระปริดา. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : กราฟฟิคอาร์ท.
- ปิยาภรณ์ กิจอุดมทรัพย์. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยาศน์ วิทยาลัยสารพัดช่าง กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : บัณฑิตการพิมพ์.
- พวงสร้อย วรกุล. (2522). การศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสงขลา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิสิทธิ์ ปทุมบาล. (2532). ผลของการเข้ากลุ่มแบบ Sensitivity Training ต่อการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐบาลใหม่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพศาล หวังพานิช. (2514). ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม นอกชั้นเรียนกับผลการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระ ชัยยุทธบรรจง และอื่น ๆ. (2539). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพกับกิจกรรมการพิจารณาสร้างเสริมค่านิยมที่มีต่อระดับการพัฒนา และเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์. กรุงเทพฯ : ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธีรวัฒน์ นิเจนตร. (2526). สุขภาพเชิงจิตสังคมในโรงเรียนสุขภาพจิตของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นภาพร เมษกริชานดิช. (2515). ความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียนทัศนคติในการเรียน สมฤทธิ์ผลทางการเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- นราทร ตระประสิทธิ์. (2529). ปัจจัยทางสังคม และจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของเด็กวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์. สศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ถ่ายเอกสาร
- นลินี ธรรมอำนวยสุข. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนกีฬาสภามหาวิทยาลัยสุพรรณบุรี สังกัดกรมพลศึกษา. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา พงศ์พาชาชาญ. (2540). ความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิกุล ประทีปวิชัย. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดุชนันท์ ทศนาจันทธานี. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยฉุกเฉินในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุปผา ประทีปทอง. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประดินันท์ อุปรมัย. (2532). "การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน". เอกสารการสอนชุดระบบการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สารมวลชน จำกัด.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). ทศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ปิยะรัตน์ นุชผ่องใส. (2530). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2538). เอกสารประกอบการสอนวิชาการทดสอบทางจิตวิทยา. ม.ป.ท..
- พะยอม ธีรยุทธ. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เมตตา จินดารัตน์. (2525). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ยนต์ ชุ่มจิต. (2520). สภาพปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลักขณา โพธิ์เจริญ. (2544). ความวิตกกังวลในการพยาบาลผู้ป่วยโรคเอดส์และพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วณิ เทศน์ธรรม. (2541). ความเครียดของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ศรีธัญญา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อุดลำนาค.
- วรรณิ รัชธรรม. (2515). การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์ และความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กไทยเชื้อชาติไทย และเด็กไทยเชื้อชาติจีน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. อุดลำนาค.
- วรรณิ ทองนุ้ย. (2523). การวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครสวรรค์. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- วาสนา พัทธกาสาลี. (2527). ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของนักเรียน สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้านกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วัลลภา ดันติสุนทร. (2532). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความเครียด ; และระหว่างความเครียดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลอุดรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- วัลลภา กันทรัพย์. (2526). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจเรียน ระดับความปรารถนาในการทดสอบ และความวิตกกังวลในการเรียน กับความสำเร็จในการเรียน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิมล หนองพงษ์. (2538). ผลกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองครักษ์ จังหวัดนครนายก. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิลาส บุญทองขาว. (2527). บรรยายภาคการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของนักเรียน ครูและผู้บริหารเขตการศึกษา 4. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิไลวรรณ วิทยารมชัย. (2543). การศึกษาความคาดหวังของบิดา มารดาต่อพฤติกรรมของนักเรียนตามการรับรู้ของนักเรียน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สมศักดิ์ ลิภาสุรพิสุทธิ์. (2518). การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน สังคม และส่วนตัว ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 2. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สาโรจน์ ประปักษ์พาน, สุนทร ตัฒนันท์และชวลิต ปรียาสมบัติ (2518). *ENDOCRINOLOGY*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์.
- สิริรัตน์ เทียมเสริมวงศ์. (2543). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคนิคการขายโดยการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางกับการสอนแบบปกติของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนกรุงเทพธุรกิจพาณิชยการ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2526). "รูปแบบการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษา," เอกสารการสอนสังคมศึกษา หน่วยที่ 10-15. นนทบุรี : สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมวิราช.
- สุกัญญา แยมยิ้ม. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียนของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่างสีพระยา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- สุนันท์ สกลโกสม. (2516). ความสัมพันธ์ระหว่างความถนัดทางการเรียน การปรับตัว ความตั้งใจเรียน ความวิตกกังวลในการเรียน ความมุ่งหวังของผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร อัดสำเนา.
- สุพิชญา วีระกุล และคนอื่นๆ. (2524). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิทยาการ.
- สุรางค์ จันทรเฒ. (2518). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรเกียรติ์ ลิ้มเจริญ. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในตนเอง ความวิตกกังวลกับระเบียบวินัยในชั้นเรียน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- สิริรัตน์ วิเศษสุข. (2536). ผลของการให้คำปรึกษาเพื่อลดความวิตกกังวลด้านการเรียน ของนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สถาบันราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถ่ายเอกสาร.
- สุนีย์ ดันติพัฒนานันท์. (2541, 12 มีนาคม) การทดสอบจิตเวช. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. หน้า 14.
- เสาวรัตน์ จุรัตน์. (2535). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริพร อรุณสิงคะ. (2544). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลต่อความมั่นคงในการทำงานของพนักงานธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) สังกัดสำนักงานใหญ่. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ศิริระพร จันโนทก. (2538). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสต์สมิธัญ กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).*
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อดิเทพ ศรีสุอารักษ์. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิจิตรวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).*
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรนุช กันสิทธิ์. (2542). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อโรงเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).* กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา วงศ์พัฒนามงคล. (2533). *ตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).* กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำพล โอ้งเคลือบ. (2515). *ความวิตกกังวลความสามารถในการอ่านและลักษณะอื่นบางประการของ บุคลิกภาพ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการศึกษา ประสานมิตร อัดสำเนา.*
- Adams, Raymond D. (1977). *"Alternation of Nervous Function," Principle of Internal medicine.* 8th ed. Edited by W. Thorn, and others. Tokyo : Magraw-Hill Kogaku Sha.
- Ausubel, David P. (1969). *Educational Psychology : A cognitive View.* New York : Holt Rinehart. Anderson,
- Robert T. (1997, July). *"CHARGE.....A simulation Games Designed to Teach Group Member Roles to Prospective Teacher....Found To Be EFFECTIVE,"* Resources in Education (ERIC). 12 : 181.
- Best, John W. (1968). *Research in Education.* Englewood. cliff, New Jersey : Prentice – Hall.
- Beck, A.T. (1972). *"Cognition, Anxiety, and Psychophysiological Disorders"* in *Anxiety, Current Trend and Research Volume II.* Edited by C.D. Spielberger. P. 343-357. New York : Academic Press.
- Burger, Jerry M. (1986). *Personality : Theory and Research.* Belmont, California : Wadsworth Publishing.
- Cattell, R.b., and Scheir. (1956). *I.H. The Meaning and Measurement of Neuroticism and Anxiety.* Castaneda, A., and others *Complex Learning and Performance as a Function of Anxiety in Children and Task difficulty, child Development.*
- Cronbach, Lee Joseph. (1970). *Essential of Psychological Testing.* 3rd ed. New York : Harper and Row.
- Dusek, J.B. (1980). *The Development of Test Anxiety in children.* In I.G. Sarason (ed.), *Test Anxiety : Theory, Research, and Applications.* P. 87-110. Hillsdale : Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.

- Epstein, S. (1972). "The Nature of Anxiety." In *Anxiety ; Current Trends in Theory and Research Volume II*. Edited by C.D. Spilberger. P. 291-337. New York : Academic Press.
- Farmer, Richard E., Lynn Hunt, Monaham and Reinhold, Kederer. (1984). *Stress Management for Human Service*. Michigan : Sage Publication.
- Good, Cater V. (1945). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc.
- Good, V.C. and others. (1973). *Ed Dictionary of Education*. New York : McGraw – Hill Book Company.
- Groen, J.J. (1975). "The Measurement of Emotion and Aiousal in the Clinical Physiological Laboratory and in Medical Practice", in *Emotions – Their Parametlars and Measurment*. Edited by L. Levi. P. 724-746. New York : Harcourt Brace and World Inc.
- Greene, Charles N., Adame, Everett E. Jr. and Evert, Rorald J. (1985). *Management*. Englewood Cliffs, N. J : Prentice - Hall.
- Hilgard, E. R. (1962). *Introduction to psychology*. 3rd ed. New York : Harcourt Brace and World Inc.
- Lawrence. (1976, May). "Student Perceptonal of the Classroom Learning Environment in Biology, Chemistry and Physics, " *Journal of Research in Science Teaching*. 13(5) : 315-323.
- Levitt, E. E. (1967). *The Psychology of Anxiety*. New York : Bobbs – Menll Company, Inc.
- Likert, Renie. (1970). *A Technique for the Measurement of Attitude*. Chicago : Rand McNally Company.
- Luthan, Fred. (1989). *Organizational Behavior*. Sthed. New York : Mcgraw - Hill.
- Kenlly, Karen E. and Houston, Ken B. (1985, August) "Type A Behavior in Employed Women : Relation to Work, Marital, and Leisure Variable, Social Support, Stress, Tention, and Health," *Journal of Personality and Social Psychology*. 48(4) : 1067.
- Kliewer, Wendy and Weidner, Gerdi. (1987, March). "Type A Behavior and Aspirtion : A Study of Parnts and Children's Goal Setting," *Developmental psychology*. 23 (2) : 204-209.
- Organ, Dennis W. and Hamner, Clay W. (1982). *Organizational Behavior*. Plano, Texas : Business Publications.
- Purvis, June. (1980, July). "Same Problems of Teaching and Learning within the Open University," *Education Research*. 21 (3) : 163-175.
- Raven, John C. (1965). *Guide to Using The Standard Progressive Matrices*. London : H.K. Lewis & Co., Ltd.

- Robbins, Stephen P. (1989). *Organization Behavior*. 4th ed. Endlewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.
- Rosberg Mo. (1988, June). "A Comparison of The Anxiety Level of College Student : Nurese, Police, and Firefighters vs. General College Student," *Dissertation Abstract*. 37 (1) : 2.
- Rycroft, Charles. (1978). *Anxiety and Neurosis*. London : PenQuin Press.
- Samuel, William. (1981). *Personality*. New York : McGraw -Hill.
- Strube and others. (1987, July). "Type A Behavior Pattern and Self Evaluation of Abilities : Empirical Test of the Self Appraisal Model," *Journal of Personality and Social Psychology*. 52(5) : 956-974.
- Tiedman , S.C. (1942, May). "A Study of Pupil-Teacher Relationships," *Journal of Education Research*. 35 (25) : 657-644.
- Thornburg Hershel D. (1975,January) " Attitude Determinants in holding Drop Out in School, " *The Journal of Educational of Research*. 68 (7) : 181-185.
- Thurstone, L.L. (1967). *Attitude Theory and Measurement*. New York : John Wiley and Sons.
- Wechsler, David. (1958). *The Measurement and Appraisal of Adult Intelligence*. 4th ed, Battimore : The Willian & Wilkins Company.
- Withall, John. (1979, March). "The Development of A Technique for the Measurement of Social - Emotional Climate in Classroom," *The Journal of Experimental Education*. 17 (35) : 347-361.
- Wrenn, C. Gilbert. (1968). *Study Habits Inventory*. Stanford : Stanford University Press
- Yamane, Taro, (1970). *Statistics – An Introductory Analysis*. 2nd ed. Tokyo : John Weatherhill, Inc.
- Zung. W. W. K. (1978). *The Measurement of Anxiety*. New York : Warner Lambert.

ภาคผนวก ก

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ทม 1012/๕๙๗

วันที่ ๒๔ มิถุนายน 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวชุติมา ศรีแก้ว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” โดยมี รองศาสตราจารย์เวอร์นิ กรีทอง และ อาจารย์พาสนา จุลรัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ นิสิตปริญญาโท ชั้นปีที่ 2-3 สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว และสาขาวิชาการศึกษารัฐมัย จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในระหว่างเดือนมิถุนายน 2546

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวชุติมา ศรีแก้ว ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ทบ 1012/มค 15

วันที่ 24 มิถุนายน 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวชุติมา ศรีแก้ว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” โดยมี รองศาสตราจารย์เวณิ กรีทอง และ อาจารย์พาสณา จุลรัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ นิสิตปริญญาโท ชั้นปีที่ 2-3 สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 292 คน คอบแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในระหว่างเดือนมิถุนายน 2546

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวชุติมา ศรีแก้ว ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภกรณ์ หะวานนท์)

คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/๕๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

สิงหาคม 2546

เรื่อง ขอใช้แบบคัดกรองสุขภาพจิต

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลรามารัตน์

เนื่องด้วย นางสาวชุติมา ศรีแก้ว นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” โดยมี รองศาสตราจารย์เวณิ กริทอง และ อาจารย์พาสนา จุลรัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอใช้แบบคัดกรองสุขภาพจิต (THAI G.H.Q. 60) ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์ธนา นิลชัยโกวิทย์ เพื่อนำแบบคัดกรองดังกล่าวไปใช้กับ นิสิตระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 292 คน ในระหว่างเดือน สิงหาคม 2546

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวชุติมา ศรีแก้ว ได้ใช้แบบคัดกรองสุขภาพจิต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-9321252

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียน ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
- ตอนที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ
- ตอนที่ 3 แบบคัดกรองสุขภาพจิตไทย จี เอช คิว 60
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียนการสอน
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์
- ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน
- ตอนที่ 10 แบบสอบถามความวิตกกังวลในการเรียน

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา นิสิตสามารถแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของนิสิตไม่มีผิดหรือถูก และไม่มีผลกระทบต่อนิสิตแต่อย่างใด ในการตอบแบบสอบถามนิสิตไม่ต้องลงชื่อ คำตอบทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

จึงขอความกรุณาให้นิสิตตอบให้ตรงกับความรู้สึก และความคิดเห็นของนิสิตมากที่สุด และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวชุติมา ศรีแก้ว

นิสิตปริญญาโท วิชาเอก จิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ซึ่งตรงกับความเป็นจริงในปัจจุบัน

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ..... ปี
3. อาชีพของนิสิต
 - () รับราชการ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 - () พนักงานบริษัทเอกชน หรือ ประกอบอาชีพส่วนตัว
 - () ไม่ได้ทำงาน
4. คะแนนเฉลี่ยสะสมทุกรายวิชาจากการวัดผลในปีการศึกษา 2545
5. รายได้ของนิสิตเฉลี่ยต่อเดือน บาท
6. การเลือกสถานภาพการเรียน
 - () นิสิตภาคปกติ
 - () นิสิตภาคพิเศษ
7. สาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่
 - () การศึกษาปฐมวัย
 - () จิตวิทยาการแนะแนว
 - () จิตวิทยาการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ขอให้ท่านพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่ท่านทำจริงที่สุดในตัวท่านมากน้อยเพียงใด โดยขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่ท่านทำจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่ท่านทำจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่ท่านทำจริงของท่านเพียงครึ่งเดียว
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่ท่านทำจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับสิ่งที่ท่านทำจริงของท่านน้อยมากจนแทบจะไม่เกิดขึ้นเลยในตัวท่าน

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1	ท่านรู้สึกว่าจะต้องทำสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็วเพื่อแข่งกับเวลา					
2	ท่านรู้สึกว่าเป็นการเสียเวลามากถ้าต้องไปรอซื้อของในร้านค้าที่มีลูกค้าแน่น					
3	ท่านเป็นคนที่ไม่เริ่มต้นทำอะไรแล้วต้องทำให้เสร็จ					
4	ท่านรู้สึกไม่สบายใจ ถ้างานของท่านดำเนินไปอย่างล่าช้า					
5	ท่านคิดว่าคนรอบข้างทำงานไม่ถูกใจท่าน					
6	ท่านรู้สึกว่าคุณอยากทำกิจวัตรให้เสร็จโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้					
7	ท่านรู้สึกท้อไม่ได้ ถ้าต้องทำงานร่วมกับคนที่ทำงานอย่างขอไปที					
8	เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าท่านเป็นคนที่ไม่จริงจังกับการทำงาน					
9	ท่านเป็นคนที่ไม่ยอมเสียเวลาเพื่อฟังคนอื่นพูดเพื่อเจ้อ					
10	ถ้าต้องฟังคนที่พูดไม่รู้จบท่านจะรู้สึกท้อไม่ได้					
11	ท่านชอบทำงานที่ท่านรับผิดชอบให้เสร็จก่อนกำหนด					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
12	เมื่อท่านกำลังฟังคนพูดเรื่องไร้สาระ ท่านจะรู้สึกเบื่อและหาทางเลี้ยวออกมา					
13	ท่านเป็นคนที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความรวดเร็ว ว่องไว					
14	เมื่อท่านต้องทำสิ่งต่าง ๆ ซ้ำซาก ท่านรู้สึกหงุดหงิด					
15	เมื่อท่านมีนัด ท่านชอบไปถึงที่นัดหมายก่อนเวลา					
16	ท่านรู้สึกหงุดหงิดที่ต้องเข้าคิวเพื่อรอรับบริการ เช่น ที่ธนาคาร ที่ทำการไปรษณีย์ เป็นต้น					
17	ท่านไม่ชอบให้มีใครหรืออะไรมาขัดจังหวะการทำงานของท่าน					
18	ท่านมีความกระตือรือร้นในการทำงาน					
19	ท่านรู้สึกโมโห ถ้ามีคนมาขัดจังหวะในขณะที่ท่านไม่สามารถทำสิ่งที่ท่านตั้งใจไว้ได้					
20	ท่านคิดว่าเวลาช่างผ่านไปรวดเร็ว จนไม่สามารถทำสิ่งที่ท่านตั้งใจไว้ได้					

ตอนที่ 3 แบบคัดกรองสุขภาพจิตไทย จี. เอช. คิว 60

คำชี้แจง สุขภาพโดยทั่วไปของท่านในระยะ 2-3 สัปดาห์ที่ผ่านมา เป็นอย่างไรบ้าง กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้ โดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ใกล้เคียงกับสุขภาพของท่านในปัจจุบัน หรือในช่วง 2-3 สัปดาห์ที่ผ่านมามากที่สุด โดยไม่รวมถึงปัญหาที่ท่านเคยมีในอดีต และกรุณาตอบคำถามทุกข้อ

- ข้อ 0 ท่านสามารถมีสมาธิจดจ่อกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ได้
 () ดีกว่าปกติ () เหมือนปกติ () น้อยกว่าปกติ () น้อยกว่าปกติมาก
- ข้อ 00 ท่านรู้สึกสบายและมีสุขภาพดี
 () ดีกว่าปกติ () เหมือนปกติ () แย่กว่าปกติ () แย่กว่าปกติมาก

ตอนที่ 4 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดลักษณะข้อเท็จจริงของท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
 จริง หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
 จริงบ้าง หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านพอสมควร
 จริงน้อย หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	ท่านหาความรู้อยู่เสมอ ๆ เพื่อความก้าวหน้าในด้านการเรียน					
2	ท่านศึกษาเล่าเรียน เพื่อจะได้ นำความรู้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ					
3	ท่านเรียนเพื่อให้ผ่านไปวัน ๆ เท่านั้น					
4	ถ้าท่านเรียนไม่เข้าใจวิชาหนึ่งวิชาใดท่านจะเลิกเรียนทันที					
5	ท่านตั้งใจเรียนเพื่อประสบความสำเร็จในการเรียน					
6	ท่านไม่ชอบวางแผนการทำงานไว้ล่วงหน้า เพราะเหตุการณ์มักไม่เป็นไปตามแผน					
7	การเรียนหนังสือไม่สามารถทำให้ท่านประสบความสำเร็จในอนาคตได้เสมอไป					
8	ถ้าท่านต้องทำงานชิ้นหนึ่ง ท่านจะวางแผนทุกอย่างไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไรบ้าง					
9	ท่านจะอดทนต่อการเรียนไม่ว่าจะยากลำบากเพียงใด					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
10	ท่านจะขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน แม้ว่าผลการเรียนในปัจจุบันยังไม่ดีพอ					
11	ในอนาคต คนไม่มีการศึกษามีโอกาสในการ ทำงานสู้คนมีการศึกษาไม่ได้					
12	แม้ว่าท่านไม่ชอบวิชาใดก็ตาม ท่านจะพยายาม ตั้งใจเรียนเพื่อให้สอบได้คะแนนดี					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการประเมินความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง
ที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านพอสมควร
จริงน้อย หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	ท่านมีภาระหน้าที่เลี้ยงดู บิดา มารดา					
2	ท่านมีภาระหน้าที่เลี้ยงดูญาติ					
3	ท่านมีภาระหน้าที่เลี้ยงดูบุตรธิดา					
4	ท่านต้องหารายได้พิเศษเพื่อมาจุนเจือสมาชิก ในครอบครัว					
5	ท่านต้องรับผิดชอบในการจ่ายค่าไฟภายในบ้าน					
6	ท่านต้องรับผิดชอบในการจ่ายค่าน้ำภายในบ้าน					
7	ท่านต้องรับผิดชอบในการจ่ายค่าโทรศัพท์					
8	ท่านต้องรับผิดชอบค่าเช่าบ้าน					
9	เมื่อท่านกลับบ้านท่านต้องดูแลลูกและบุคคล ในบ้าน					
10	ท่านคิดว่าชีวิตครอบครัวของท่านมีความสุขมาก ที่สุด					
11	ท่านเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ทั้งหมด					
12	ท่านเป็นผู้ชักเสื่อผ้าให้สมาชิกในครอบครัว					
13	ท่านเป็นผู้ทำกับข้าวให้สมาชิกในครอบครัว					
14	ท่านทำหน้าที่กวาดบ้าน					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน

คำชี้แจง ให้อ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อเป้าหมายการเรียนรู้ของท่าน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
 จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านมาก
 จริงบ้าง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านพอสมควร
 จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	ผู้ปกครองต้องการให้ท่านกลับไปช่วยงานที่บ้าน					
2	ผู้ปกครองต้องการให้ท่านเรียนในระดับที่สูงกว่านี้					
3	ผู้ปกครองให้ข้าพเจ้าเรียนตามลูกของเพื่อนบ้าน					
4	ผู้ปกครองต้องการให้ทำงานรับราชการ					
5	ผู้ปกครองต้องการให้ท่านเรียนสูงกว่าท่าน					
6	ผู้ปกครองคาดหวังให้ท่านทำงานรับจ้างอยู่กับบ้าน					
7	ผู้ปกครองต้องการให้ท่านเรียนในสาขาวิชาที่ท่านไม่ชอบ					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับได้แก่

จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
 จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านมาก
 จริงบ้าง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านพอสมควร
 จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
	<u>สถานที่เรียน</u>					
1	อากาศในห้องเรียนถ่ายเทดี					
2	สภาพห้องเรียนไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย					
3	สภาพห้องเรียนคับแคบ					
4	โต๊ะเก้าอี้ไม่พอกับจำนวนนักเรียน					
5	สภาพห้องเรียนร้อนอบอ้าว					
6	สภาพห้องเรียนมีเสียงดังรบกวน					
7	สภาพห้องเรียนมีกลิ่นต่างๆ เช่น กลิ่นเหม็น จากห้องน้ำ กลิ่นขยะ					
	<u>สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน</u>					
8	สถาบันมีสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ที่ทันสมัย					
9	อุปกรณ์การเรียนการสอนที่อาจารย์ใช้มีสภาพที่ดี ในการใช้งาน					
10	แต่ละห้องมีอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่าง เพียงพอ					
11	อาจารย์ใช้สื่อประกอบการสอนที่ช่วยให้เกิด การเรียนรู้					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

คำชี้แจง แบบสอบถามที่เป็นแบบวัดลักษณะที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
 จริง หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
 จริงบ้าง หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านพอสมควร
 จริงน้อย หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด		จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	การปฏิบัติตนของอาจารย์กับนิสิต อาจารย์ส่วนใหญ่ให้ความเป็นกันเองกับท่าน					
2	อาจารย์รับฟังความคิดเห็นของท่าน					
3	อาจารย์ไม่สนใจปัญหาด้านการเรียนของท่าน					
4	อาจารย์ไม่สนใจปัญหาส่วนตัวของท่าน					
5	อาจารย์มีความห่วงใยท่าน					
6	อาจารย์รับฟังเหตุผลของท่าน					
7	อาจารย์ให้ความสนใจท่าน ถึงแม้ว่าท่านจะเรียนหนังสือไม่เก่ง					
8	อาจารย์ชมเชยเมื่อท่านทำความดี					
9	อาจารย์ยิ้มแย้มทักทายท่านเมื่อพบกันนอกห้องเรียน					
10	การปฏิบัติตนของนิสิตกับอาจารย์ ท่านไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นกับอาจารย์					
11	ท่านไม่มีโอกาสซักถามข้อสงสัยจากอาจารย์					
12	ท่านไม่สามารถปรึกษาเรื่องส่วนตัวกับอาจารย์ได้					
13	ท่านไม่สามารถปรึกษาเรื่องการเรียนกับอาจารย์ได้					
14	ท่านปรึกษาปัญหาด้านการเงินกับอาจารย์ไม่ได้					
15	ท่านนึกถึงอาจารย์เมื่อมีปัญหาการเรียน					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
16	ท่านรู้สึกว่าคุณครูไม่เป็นกันเองกับท่าน เมื่อ ท่านมีปัญหาหรือข้อสงสัย จึงไม่กล้าถาม อาจารย์					
17	ท่านรู้สึกท้อใจในการเรียนเพราะอาจารย์สนใจแต่ คนที่เรียนเก่ง					
18	เมื่อท่านทำงานบกพร่องอาจารย์คอยแนะนำ สิ่งที่ถูกต้อง					

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

คำชี้แจง แบบสอบถามที่เป็นแบบวัดลักษณะที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
 จริง หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
 จริงบ้าง หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านพอสมควร
 จริงน้อย หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	เมื่อท่านทำการบ้านไม่ได้ เพื่อนในห้องที่เข้าใจช่วยอธิบายได้					
2	เพื่อนในห้องต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจกันและกัน					
3	ท่านกับเพื่อนทำกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยความสามัคคี					
4	เพื่อนของท่านเห็นแก่ตัว ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน					
5	ท่านรู้สึกว่าคุณเองไม่มีเพื่อนปรับทุกข์					
6	ในการทำงานกลุ่มท่านเต็มใจปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม					
7	ท่านไม่พอใจ เมื่อเพื่อนแสดงความคิดเห็นแตกต่างจากท่าน					
8	ในการทำงานกลุ่มท่านยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน					
9	เมื่อเพื่อนกระทำความดี ท่านชมเชยเพื่อนด้วยความจริงใจ					
10	เมื่อได้รับมอบหมายงานกลุ่มท่านทำงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
11	ท่านตำหนิเพื่อน เมื่อเพื่อนทำอะไรไม่ถูกใจ					
12	ท่านรู้สึกพอใจที่เป็นส่วนหนึ่งของเพื่อนในการ สนทนา					
13	ท่านพอใจที่สามารถทำให้เพื่อนสนุกสนาน					
14	ท่านมีความสุขเมื่ออยู่ร่วมกับเพื่อน					

ตอนที่ 10 แบบสอบถามความวิตกกังวลในการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จะถามเกี่ยวกับอาการและความรู้สึกทางด้านร่างกาย และด้านจิตใจที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียนของท่าน ขอให้ท่านพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับท่านมากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ใน 5 ช่อง โดยมีเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านพอสมควร
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
	<u>ด้านร่างกาย</u>					
1	ท่านไม่รู้สึกอึดอัด เมื่อต้องออกไปพูดหน้าห้อง					
2	เมื่อถูกอาจารย์ตำหนิ ท่านมักเก็บไปคิดมากจนปวดศีรษะ					
3	เมื่ออาจารย์เรียกให้ตอบคำถาม ท่านมีอาการใจสั่น ชีพจรเต้นเร็วกว่าปกติ					
4	เมื่อต้องเรียนหนัก ท่านเริ่มปวดหลัง					
5	เมื่อต้องออกไปเป็นตัวแทนกลุ่มเพื่อรายงานหน้าชั้น ท่านหัวใจเต้นเร็ว					
6	เมื่อต้องออกไปเป็นตัวแทนกลุ่มเพื่อรายงานหน้าชั้น ท่านหายใจไม่สะดวก					
7	ท่านกระปรี้กระเปร่า เมื่อได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนออกไปรายงานกลุ่มหน้าชั้นเรียน					
8	ท่านมีอาการแน่นหน้าอก ขณะเรียนหนังสือในบางครั้ง					
9	ท่านไม่เคยมีอาการแน่นหน้าอก แม้จะต้องออกไปรายงานหน้าห้องเป็นคนแรก					
10	ท่านไม่เคยมีอาการใจสั่นเลย แม้จะต้องออกไปรายงานหน้าห้องเป็นคนแรก					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
11	ท่านรู้สึกสบายและเป็นปกติดี แม้ต้องดูหนังสือ อย่างหนัก					
12	เมื่อถึงเวลาใกล้สอบท่านจะปวดปัสสาวะบ่อย					
	<u>ด้านจิตใจ</u>					
13	ท่านไม่รู้สึกท้อแท้ แม้ถูกอาจารย์ตำหนิ					
14	ท่านรู้สึกท้อท้อวันเมื่อต้องตกเป็นเป้าสายตา ของเพื่อน ๆ เวลาออกไปพูดหน้าชั้นเรียน					
15	ขณะทำข้อสอบ ท่านรู้สึกประหม่า ถ้าอาจารย์ มายืนอยู่ใกล้ ๆ					
16	ขณะทำงานในห้องเรียน ถ้าอาจารย์มายืนดูใกล้ ๆ ท่านไม่มีสมาธิ					
17	เมื่อต้องทำข้อสอบหลายวิชาในวันเดียวกัน ท่าน มักจะสับสนจนทำอะไรไม่ถูก					

ภาคผนวก ข

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม บุคลิกภาพ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	1.898	11	3.133
2	2.165	12	1.939
3	2.384	13	1.980
4	2.248	14	1.783
5	3.133	15	2.701
6	1.843	16	1.955
7	1.721	17	3.133
8	2.941	18	2.384
9	2.309	19	1.955
10	1.755	20	2.333

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7788

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.782	7	2.216
2	2.216	8	1.922
3	3.133	9	2.216
4	2.384	10	2.521
5	3.133	11	2.782
6	2.384	12	2.216

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7844

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ภาวะความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	3.133	8	2.384
2	2.384	9	2.216
3	2.333	10	2.611
4	2.611	11	2.384
5	2.041	12	1.698
6	2.216	13	3.133
7	3.133	14	2.384

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7425

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.216	5	2.378
2	2.573	6	2.384
3	2.384	7	2.573
4	2.573		

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7974

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.384	7	2.384
2	2.216	8	2.216
3	3.133	9	3.133
4	2.384	10	2.384
5	2.333	11	2.216
6	2.941		

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7629

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.216	10	2.216
2	2.611	11	3.133
3	2.384	12	2.384
4	3.576	13	2.216
5	3.133	14	3.133
6	2.384	15	3.578
7	2.16	16	2.475
8	2.573	17	2.549
9	2.449	18	2.384

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8040

ตาราง 13 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.449	8	3.133
2	2.041	9	2.216
3	3.133	10	2.384
4	2.384	11	3.133
5	3.133	12	2.216
6	2.384	13	3.133
7	2.216	14	2.384

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7941

ตาราง 14 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ความวิตกกังวลในการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	3.133	10	2.898
2	2.384	11	2.219
3	2.216	12	2.216
4	3.500	13	2.384
5	2.216	14	3.133
6	3.133	15	2.384
7	2.384	16	2.216
8	2.216	17	2.384
9	3.500		

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7831

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาว ชุติมา ศรีแก้ว
วัน เดือน ปี เกิด	16 มิถุนายน 2521
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	153/4 ซอย เก่งกาจ ถนนพหลโยธิน ตำบลสายไหม เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร 10220
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2538	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสารวิทยา
พ.ศ.2542	ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับ 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พ.ศ.2546	การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร